

SOUDNÍ TLUMOČNÍK

2015

Z OBSAHU VYBÍRÁME

- Názory odborníků na anglický překlad zákona o obchodních korporacích a na francouzský překlad nového občanského zákoníku
- Zkušenosti tlumočnicků s (některými) úředníky v ČR, ale také například s tlumočením u soudu v Lichtenštejnsku
- Netušený původ některých běžně používaných symbolů

Komora soudních tlumočnicků v roce 2014 oslavila 18. výročí svého působení, a to spolu s 5. výročím existence Evropské asociace právních překladatelů a tlumočnicků – EULITA. Na závěr zasedání pracovní skupiny LIT Search (Second Progress Meeting) se uskutečnil společenský večer s koktejlem a kulturním programem. Akce se konala ve spolupráci se Spolkem Praha Aachen/Cáchy v nádherném barokním Clam-Gallasově paláci v Husově ulici na Starém Městě pražském.

Milé kolegyně a milí kolegové,

máme za sebou další, věřím, že pro vás všechny dobrý rok. Přejme si, aby ten nový rozhodně nebyl horší a přinesl nám všem hodně radosti v pracovním i osobním životě.

Jak asi víte, Ministerstvo spravedlnosti ČR nechalo přeložit nový občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích a zákon o mezinárodním právu soukromém do anglického, německého, francouzského a ruského jazyka. Tyto překlady pak uveřejnilo počátkem roku 2015 na svých webových stránkách. V tomto čísle našeho bulletinu otiskujeme názor odborníků na verzi francouzskou a anglickou (články na str. 35 a 39). Příště bychom chtěli otisknout ještě zhodnocení ruského a německého překladu.

Z akcí, které konaly v minulém roce, bych chtěla především upozornit na první česko-vietnamský terminologický seminář s kolegou Jiřím Kocourkem a obecný seminář pro již jmenované tlumočníky s panem Lubošem Dörflem, předsedou Krajského soudu v Ústí nad Labem, a s vedoucí oddělení znalců a tlumočnicků Krajského soudu v Praze, paní Kateřinou Pivoňkovou, která zároveň byla této akce iniciátorkou. O tento seminář byl obrovský zájem, což nás samozřejmě mile překvapilo. Posléze jsme se však radovali méně. Přihlášených bylo totiž tolik, že jsme z kapacitních důvodů přednáškového sálu nemohli bohužel vyhovět všem. Doufejme, že je situace neodradila a přihlásí se na další termín, který chceme vyhlásit co nejdříve. Ti, kteří se na seminář dostali, jevíli takový zájem o problematiku, že nám ani nestačil čas na množství dotazů, kterými byli přednášející zahrnuti. Více si však o této události můžete přečíst v tomto čísle (čl. na str. 11).

Moc si přeji, aby následující rok byl také tak bohatý na zajímavé akce a události, které nám překladatelům a tlumočnickům budou nejen užitečné pro naši práci, ale přinesou nám i radost z dalších společných setkávání.

*Eva Gorgolová
předsedkyně představenstva*

Úvodní slovo předsedkyně KST ČR®	1
Jak hradit členské a jiné příspěvky či sponzorské dary	3
KOUTEK POEZIE – Vánoční dárek předkům	4
AKCE KST ČR®	5
LEGISLATIVA	
Přeshraniční videokonference – blízká realita pro český justiční systém	9
KONFERENCE A SEMINÁŘE KST ČR®	
Terminologické semináře v Kroměříži	10
Obecný seminář pro „soudní“ tlumočníky v rámci celoživotního vzdělávání	11
Společenský večer KST ČR® v Clam-Gallasově paláci	15
Rumunský terminologický seminář	17
XIX. Česko-německý terminologický seminář	18
UDÁLOSTI, AKCE JINÝCH ORGANIZACÍ	
Konference TIFO Olomouc 2014	19
Konference TEPIS Varšava 2015	20
Konference v Lotyšské Rize	22
Projekt QUALETRA	23
Slavnostní konference k 20. výročí justičního vzdělávání	30
Jeronymovy dny 2015	31
O (ne)uznávání překladů mezi zeměmi	32
Seminář k překladům právních předpisů EU	34
CO VÁS MŮŽE ZAJÍMAT	
O anglickém překladu zákona o obchodních korporacích	35
O francouzském překladu nového občanského zákoníku	39
Tlumočník v trestním řízení	43
Tlumočení u soudu v Lichtenštejnsku	45
Kurzarbeit?	46
Soudní tlumočení vs chování úředníků	47
Na webových stránkách KST ČR® máte mnohem více, než tušíte	47
„Prospěšní“ cizinci – tlumočení albánským uprchlíkům	48
DOTAZY A ODPOVĚDI	
Možnosti použití úředních překladů zhotovených tlumočnickem na Ukrajině	49
Překlad pojmu „maître“ – tak trochu překladatelský oříšek	50
Výkon funkce soudního tlumočníka během mateřské dovolené	51
KURIOZITY – Netušený původ některých běžně používaných symbolů	52
INFORMACE A OZNÁMENÍ	
Termín konání terminologického semináře v Kroměříži 2016	53
Ministerstvo spravedlnosti zveřejňuje čtyřjazyčný překlad hlavních zákonů tvořících nové soukromé právo	53
Vítáme nové členy	54
Gratulujeme jubilantům	55
Informace pro inzerenty	56

JAK HRADIT ČLENSKÉ A JINÉ PŘÍSPĚVKY, ČI SPONZORSKÉ DARY

ÚHRADY ČLENSKÝCH A JINÝCH PŘÍSPĚVKŮ A SPONZORSKÝCH DARŮ

Členské příspěvky (splatné nejpozději do 31. ledna daného roku):

účet č. 520228009/2700

pro platby ze zahraničí:

IBAN: CZ46 2700 0000 0005 2022 8009

BIC (SWIFT code): BACXCZPP

Účastnické příspěvky na semináře, sponzorské dary a ostatní platby:

účet č. 2104417790/2700

pro platby ze zahraničí:

IBAN: CZ33 2700 0000 0021 0441 7790

BIC (SWIFT code): BACXCZPP

SLEDUJETE PRAVIDELNĚ WEBOVÉ STRÁNKY KOMORY? www.kstcr.cz

The screenshot shows the homepage of the Chamber of Court Interpreters of the Czech Republic (KST ČR). The header includes the logo and navigation links: Domů, KST ČR®, Legislativa, Profesionální informace, Diskuze, Fotogalerie, and Kontakt. There is also a language selector (en) and a login button (Vstup pro členy). The main content area features a large search section titled "Hledáte soudního tlumočníka?" with a form to search by language and region. Below this, there are sections for "Profesionální informace" and "Jak se stát soudním tlumočnickem". The footer contains three columns: "Nejbližší akce KST ČR" (listing a workshop on 16th), "Akce jiných organizací" (listing a course on 17th and 18th), and "Členství v komoře" (explaining membership requirements).

Členům Komory soudních tlumočnicků ČR připomínáme, že roční členský příspěvek musí být uhrazen nejpozději do 31. ledna příslušného roku.

Bulletin Soudní tlumočník 2015

Periodikum Soudní tlumočník vydává Komora soudních tlumočnicků České republiky zpravidla dvakrát ročně

Redakce: představenstvo KST ČR®

Hybernská 1006/18, 110 00 Praha 1

IČ: 65401697 • tel. +420 604 557 241 • datová schránka: eazp826 • www.kstcr.cz • e-mail: kstcr@kstcr.cz

Registrace Ministerstva kultury České republiky: ev. č. MK ČR E 18793

Bankovní spojení: UniCredit Bank Czech Republic, a.s., č. ú.: 520228009/2700

Za obsahovou stránku příspěvků a názory zde publikované odpovídají autoři jednotlivých textů.

VÁNOČNÍ DÁREK PŘEDKŮM

Co ti dát za dárek, maminko?
Paprasek ohnutý malinko,
aby byl jako háček,
na který pověsím obrázek,
jak zvládám veškeré nesnáze,
jak štěstím zářím celá,
to abys neviděla,
jak tu tvá dcera pláče.

Co ti dát za dárek, tatínku,
snad jen lesk svíčky, co vzpomínku
roztančí do plamene.
Jen co sůl setru si na víčku,
z dlaní si udělej trubičku
a shlédni na svou dceru,
snad nerozeznáš v šeru
to srdce otlučené.

Co ti dát za dárek, babičko,
snad už jen prachové peříčko,
vlastně jen jeho chvění,
když vítr v letu ho obrací.
Svou láskou vtisknu mu vibraci
že vím, že se sem vracíš
chránit mě, aby draci
roztáli ve slunečnění.

Co ti dát za dárek, dědečku,
z ohně ti udělám vlaječku
a na žerd' svíčky ji vztyčím.
K tomu i zvonkem ti zacinkám,
za všechna odřená kolínka
od tebe pofoukaná,
za výcvik čelit ranám
tak, že mě neponičí.

Co vám dát za dárek, drazí mí,
když kraj se oblékne do zimy?
Snad vás to neurazí,
že nedám otrhat kdejaký kvítek,
stačí vám ten, co tu nakreslil mrazík?
Možná mě držíte v objetí,
aniž o tom mám ponětí.
Otvírám náruč, mí drazí.
Věřím, že tam někde se za mě nestydíte.

*Jitka Badoučková,
soudní tlumočnice jazyka italského. překladatelka,
básnířka a dlouholetá členka KST ČR®*

- 7.–11. 7. 2014
ANGLIČTINA
Pětidenní kurz pro překladatele právnických textů se zaměřením na terminologii ZOK, ZMPS a vybraných ustanovení NOZ
Kroměříž, Justiční akademie
Přednášející: *PhDr. Marta Chromá, Ph.D., vedoucí katedry jazyků na PF UK v Praze*
- 7.–11. 7. 2014
NĚMČINA
Pětidenní kurz pro překladatele právnických textů se zaměřením na terminologii ZOK, ZMPS a vybraných ustanovení NOZ
Kroměříž, Justiční akademie
Přednášející: *Mgr. Catherina Van den Brinková Štifterová, lektorka na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, externí vyučující na univerzitě v Hamburku, soudní tlumočnice*
- 7.–11. 7. 2014
RUŠTINA
Pětidenní kurz pro překladatele právnických textů se zaměřením na terminologii ZOK a vybraných ustanovení NOZ
Kroměříž, Justiční akademie
Přednášející: *JUDr. et Mgr. Oksana Rizak a Mgr. et Mgr. Olena Rizak – bilingvní advokátky, absolventky dvou právnických fakult, v Praze i v zahraničí*
27. 9. 2014
TLUMOČNICKÝ
TRÉNINK
– ANGLIČTINA
Kondiční kurz konsekutivního a simultánního tlumočení
Praha, Ústav translatologie FF UK
Lektor: *PhDr. Jana Rejšková, odborná asistentka Ústavu translatologie a garantka anglického oddělení, expertka na přípravu tlumočnicků pro instituce EU, členka poroty EPSO, konferenční tlumočnice, členka Mezinárodní asociace konferenčních tlumočnicků AIIC*
3. 10. 2014
OBEČNÝ
SEMINÁŘ
PRO SOUDNÍ
TLUMOČNÍKY
Přepis a překlad záznamu odposlechů a sledování, včetně přípravy nahrávky pro soudního tlumočnicka a účtování
Praha, Senovážné nám. 23
Přednášející: *PhDr. Marie Svobodová, Ph.D., soudní znalkyně v oblasti audioexpertizy; Ing. Pavel Kajnar, Celní správa České republiky; Mgr. Catherina Van den Brinková Štifterová, soudní tlumočnice*
- Překlady dokladů pro nostrifikaci a tlumočení nostrifikačních zkoušek**
Přednášející: *Mgr. M. Fučík, Bc. L. Kálalová, odd. krajského a obecního školství magistrátu hl. města Prahy; PhDr. G. Petrova, Ph.D., Ústav jazykové a odborné přípravy UK Praha*
- Tlumočení zkoušek žadatelů o řidičské oprávnění**
Přednášející: *Bc. Pavel Greiner, prezident Asociace zkušebních komisařů*
18. 10. 2014
FRANCOUZŠTINA
Závazkové právo v ČR a Francii – terminologické (a překladatelské) problémy
Praha, Senovážné nám. 23
Přednášející: *PhDr. Jana Tomaščinová, vysokoškolská vyučující – PF UK Praha*
25. 10. 2014
ŠPANĚLŠTINA
Terminologické a pojmové inovace NOZ a jejich odraz v překladu
Praha, Senovážné nám. 23
Přednášející: *PhDr. Alexandra Berendová, Ph.D., odborná asistentka PF UK Praha*

6. – 9. 11. 2014
NĚMČINA
- XIX. česko-německý terminologický seminář pro tlumočníky a překladatele**
Olomouc, hotel Clarion
Přednášející:
Nový občanský zákoník – Mgr. Catherina Van den Brinková Štifterová, katedra jazyků PF UK; Tobias Endrich, Universität Passau, Juristische Fakultät
Správní právo (vybrané otázky) – Ass. iur. Jan Kalbheim, odborný lektor německého práva DAAD
Terminologický workshop – PhDr. Milena Horálková, katedra jazyků PF UK, autorka česko-německého a německo-českého právního slovníku
22. 11. 2014
PRO ZÁJEMCE
O SOUDNÍ
TLUMOČENÍ
- Kurz pro uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem**
Praha, Justiční akademie, Hyberská 18
Přednášející: Mgr. Luboš Dörfl, předseda Krajského soudu v Ústí n/L, autor komentáře k zákonu č. 36/1967 Sb.; Mgr. Kateřina Pivoňková, vedoucí oddělení znalců a tlumočnicků Krajského soudu v Praze; PhDr. Ilona Šprcová, soudní tlumočnice a členka představenstva KST ČR®
28. 11. 2014
SPOLEČENSKÝ
VEČER
- Společenský večer u příležitosti 18. výročí Komory soudních tlumočnicků ČR a zasedání pracovní skupiny LIT Search - pilotního projektu propojení databází soudních tlumočnicků a překladatelů EU**
Praha, Clam-Gallasův palác, Husova 1
Pod záštitou ministryně spravedlnosti Heleny Válkové
ve spolupráci se Spolkem Praha – Čáchy/Aachen
28. 2. 2015
O DAŇOVÝCH
POVINNOSTECH
A VALNÁ
HROMADA
KST ČR®
- Daňový seminář především pro soudní tlumočníky a překladatele - změny platné od 1. 1. 2015**
Praha, Justiční akademie, Hyberská 18
Přednášející: Ing. Alena Foukalová, daňová poradkyně, členka prezidia Komory daňových poradců ČR
- Konání valné hromady členů Komory soudních tlumočnicků ČR**
14. 3. 2015
RUMUNŠTINA
- Trestní a občanské právo v ČR a Rumunsku – aktuální terminologické a překladatelské problémy, uznávání překladů v Rumunsku**
Praha, Rumunské velvyslanectví v ČR, Nerudova 5
0Dr. Ștefan Moțec, advokát a honorární konzul ČR v Timișoara
11. 4. 2015
PRO ZÁJEMCE
O SOUDNÍ
TLUMOČENÍ
- Jarní kurz pro uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem**
Praha, Justiční akademie, Hyberská 18
Přednášející: Mgr. Luboš Dörfl, předseda Krajského soudu v Ústí n/L, autor komentáře k zákonu č. 36/1967 Sb.; Mgr. Kateřina Pivoňková, vedoucí oddělení znalců a tlumočnicků Krajského soudu v Praze; PhDr. Ilona Šprcová, soudní tlumočnice a členka představenstva KST ČR®

17.–19. 4. 2015 ANGLIČTINA	XVI. česko-anglický terminologický seminář pro tlumočníky a překladatele – věcná práva podle nového občanského zákoníku (novinky a zvláštnosti) a jejich překladatelská řešení při převodu do angličtiny Olomouc, hotel Clarion <i>Přednášející: PhDr. Marta Chromá, Ph.D., vedoucí katedry jazyků na Právnické fakultě UK v Praze, prodávka PF UK, autorka právnických slovníků, garant doplňkového studia; JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M., odborný asistent katedry soukromého práva a civilního procesu PF UP, advokát, lektor Justiční akademie, spoluautor komentáře k novému občanskému zákoníku, v minulosti náměstek ministra spravedlnosti, člen pracovní komise Legislativní rady vlády, asistent soudce Nejvyššího správního soudu</i>
25. 4. 2015 RUŠTINA	XII. terminologický seminář ruštiny Praha, Justiční akademie, Hybernská 18 <i>Přednášející:</i> <i>Nový občanský zákoník, dědické právo a náhrada škody.</i> <i>Vybrané kapitoly ZOK - Mgr. et Mgr. Oksana a Olena Rizak, advokátky</i> <i>Nostrifikace, notářsky ověřené překlady v oblasti školství – Ing. Veronika Novoselova</i>
16. 5. 2015 WORKSHOP – NĚMČINA	Technická terminologie v kontextu českého a německého jazyka (stavební právo, stavby plynárenského zařízení v České republice) Praha, Senovážné nám. 23 <i>Přednášející: Ing. Martin Kugler, RWE Distribuční služby s.r.o. a Dipl. VW Carsten Guhr (Management Counselor)</i>
10.–13. 8. 2015 FRANCOUZŠTINA	Francouzské právo a překladatelské oříšky s přihlédnutím k rekodifikaci občanského práva v ČR Kroměříž, Justiční akademie <i>Přednášející: PhDr. Jana Tomaščinová a Mgr. Klára Mortier, vysokoškolské vyučující právnické francouzštiny a soudní překladatelky a tlumočnice</i>
10.–13. 8. 2015 RUŠTINA	Vybrané kapitoly NOZ, ZOK, zákon o mezinárodním právu soukromém, trestní právo Kroměříž, Justiční akademie <i>Přednášející: Mgr. Oksana Rizak a Mgr. Olena Rizak, advokátky a lektorky v kurzu JURIDIKUM na Právnické fakultě UK v Praze</i>
10.–13. 8. 2015 NĚMČINA	Občanský soudní řád a zákon o zvláštních řízeních soudních Kroměříž, Justiční akademie <i>Přednášející: Mgr. Catherina Van den Brinková Štířerová, lektorka na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, externí vyučující na univerzitě v Hamburku, soudní tlumočnice; Ass. iur. Michael Wilding, odborný lektor německého práva DAAD, t.č. Právnická fakulta Univerzity Loránda Eötvöse v Budapešti</i>
10. 10. 2015 PRO ZÁJEMCE O SOUDNÍ TLUMOČENÍ	Podzimní kurz pro uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem Praha, Justiční akademie, Hybernská 18 <i>Přednášející: Mgr. Luboš Dörfl, předseda Krajského soudu v Ústí n/L, autor komentáře k zákonu č. 36/1967 Sb.; Mgr. Kateřina Pivoňková, vedoucí oddělení znalců a tlumočnicků Krajského soudu v Praze; PhDr. Ilona Šprcová, soudní tlumočnice a členka představenstva KST ČR®</i>

17. 10. 2015
ŠPANĚLŠTINA

Terminologie a pojmové symetrie ve vybraných oblastech práva (korporátní právo, insolvence, veřejné zakázky) **a občanské právo procesní** (srovnání pojmů užívaných ve španělském a českém procesním právu)

Praha, Senovážné nám. 23

Přednášející: *Mgr. Kristýna Březinová, advokátní koncipientka advokátní kanceláře Švehlík & Mikuláš advokáti, s. r. o.; PhDr. Mgr. Alexandra Berendová, Ph.D., odborná asistentka PF UK Praha*

29. 10. 2015
NĚMČINA

XX. česko-německý terminologický seminář pro tlumočníky a překladatele

Plzeň, hotel Ibis

Přednášející:

Zákon o obchodních korporacích – Mgr. Catherina Van den Brinková Štífterová, katedra jazyků PF UK; Tobias Endrich, Universität Passau, Juristische Fakultät

Účetní a daňová terminologie se shrnutím základních odlišností mezi českými a německými účetními a daňovými předpisy – Mgr. Magda Stehnová

Terminologický workshop – PhDr. Milena Horáková, katedra jazyků PF UK, autorka česko-německého a německo-českého právníckého slovníku

29. 10. 2015
VIETNAMŠTINA

I. terminologický seminář vietnamského jazyka

Praha, Senovážné nám. 23

Přednášející: *Nguyen Bao Ngoc, redaktor vietnamských novin, překladatel, lektor odborné vietnamštiny, spoludržitel ceny JTP za nejlepší slovník roku 2015; Ing. Nguyen Viet Cuong, soudní tlumočník, spoludržitel ceny JTP za nejlepší slovník roku 2015; Mgr. Jiří Kocourek, lektor vietnamštiny, soudní tlumočník, spoludržitel ceny JTP za nejlepší slovník roku 2015*

21. 11. 2015
OBEČNÝ
SEMINÁŘ
PRO SOUDNÍ
TLUMOČNÍKY

Praktický seminář pro jmenované soudní tlumočníky

Praha, Senovážné nám. 23

Změny v zákoně o znalcích a tlumočnících, příprava nové právní úpravy, další vyhotovení, odměna v případě nekonání soudního jednání, termíny úhrad tlumočného, položky k účtování, krácení odměny, právo na odvolání do rozhodnutí o odměně, náhrada mzdy u tlumočníka v pracovním poměru, náhrada skutečných a cestovních výdajů, střet zájmů a vyloučení z úkonu, možnost odmítnutí úkonu, disciplinární řízení, mlčenlivost a zproštění mlčenlivosti, právo na součinnost orgánů/soudů, trestněprávní odpovědnost (křivé tlumočení i brání úplatku), občanskoprávní odpovědnost (vady překladu), doručování – *Mgr. Luboš Dörfl, předseda Krajského soudu v Ústí nad Labem*

Tlumočnický deník v elektronické podobě, kontroly a vyplňování deníků, číslování dalších vyhotovení, přerušení činnosti, povinnost tlumočníka hlásit změny údajů a kontaktů, znění a jazyk tlumočnické doložky, razítko a jazyk razítko, apostila a superlegalizace, ukončení činnosti, nutnost celoživotního vzdělávání, vyškrtnutí ze seznamu a zánik činnosti, vady tlumočnických úkonů, prosté kopie, překlady pouze v elektronické podobě, vícejazyčné zdrojové listiny, překlady jmen, transkripce – *Mgr. Kateřina Pivoňková, vedoucí oddělení znalců a tlumočnicků Krajského soudu v Praze*

Profesní pojištění – *Ing. Zdeněk Chovanec, zástupce společnosti WI-ASS ČR, která ve spolupráci s KST ČR® zajišťuje profesní pojištění členů KST ČR®*

PŘESHraniční VIDEOKONFERENCE V EU – BLÍZKÁ REALITA PRO ČESKÝ JUSTIČNÍ SYSTÉM

V rámci zahraniční soudní praxe jsou běžně využívány tzv. videokonference – rychlý a účinný nástroj, s jehož pomocí lze usnadnit a urychlit vnitrostátní i přeshraniční soudní řízení a snížit související náklady. Díky projektu financovanému z Norských fondů se mají videokonference nejpozději v roce 2016 stát součástí českého justičního systému

Videokonference umožňují hlasový a obrazový přenos mezi dvěma či více institucemi a jejich výhoda spočívá především v úspoře času, vynaložených nákladů a zajištění bezpečnosti zúčastněných osob. V českém soudním systému byl tento způsob komunikace testován prozatím pouze v rámci pilotních projektů, nicméně do běžné praxe nebyl do současné chvíle zaveden.

V přeshraničních soudních řízeních vedených za pomoci videokonferencí je tento moderní způsob komunikace nejčastěji využíván při dokazování, v jehož rámci účastníci řízení dokazují svá tvrzení předkládáním návrhů na provedení důkazů. Existují obvykle dvě možné situace, kdy mohou být žádané osoby prostřednictvím videokonference vyslechnuty:

- nepřímé dokazování, kdy soud v dožádaném státě vede výslech např. svědka (za určitých podmínek s účastí zástupců dožadujícího soudu)
- přímé dokazování, kdy dožadující soud vyslýchá svědka v jiném členském státě přímo prostřednictvím videokonference.

Pro účastníky přeshraničních videokonferencí, kteří potřebují získat aktuální informace o místech, která videokonferenčním zařízením disponují, poskytuje užitečné informace Evropská soudní síť, která propojuje vnitrostátní justiční orgány a klade si za cíl usnadnit a posílit justiční spolupráci mezi členskými státy. Přímo na svých webových stránkách, zaměřených speciálně na Evropskou soudní síť pro věci trestní (<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/>), zprostředkovává zvláštní službu zvanou Atlas, která umožňuje identifikaci místně příslušného orgánu, u nějž lze jednak videokonferenci realizovat a jednak obdržet žádost o vzájemnou právní pomoc dle konkrétních požadavků. Zároveň poskytuje rychlý a efektivní kanál i pro přímé podávání těchto žádostí. Na přehledné mapce Evropy, která je obsahem výše uvedených internetových stránek a která zahrnuje členské, kandidátské i přidružené země EU, je možné

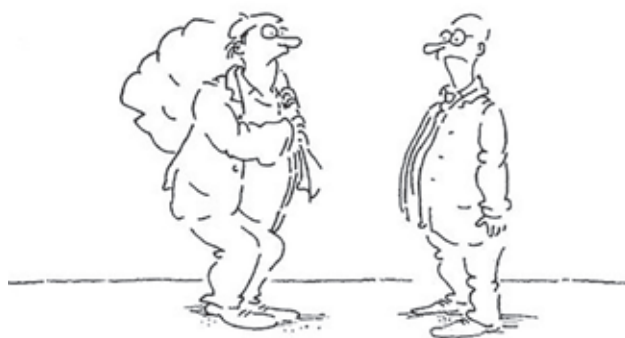
zvolit konkrétní zemi a místo, kam má být žádost, dle specifikace jejich požadavků, odeslána.

K tomu, aby se i české soudnictví mohlo v rámci využívání přeshraničních videokonferencí připojit k ostatním členským zemím EU, slouží projekt s názvem „Zavedení videokonferencí v resortu justice“, který od srpna 2014 realizuje Ministerstvo spravedlnosti prostřednictvím financí získaných z Norských fondů. Předpokládá instalaci potřebného videokonferenčního zařízení do vybraných soudů, věznic a státních zastupitelství v České republice, čímž se tyto zmíněné instituce budou moci připojit k ostatním zahraničním institucím.

Zdroj: Odbor evropských programů Ministerstva spravedlnosti ČR

JAK TO VIDÍ VLADIMÍR RENČÍN

S laskavým svolením autora

NÁČ SE ZDRAŽOVAT DVACETIPROCENTNÍ DANÍ U KNIH!
CO TAK JE ROVNOU PÁLIT ?

LETNÍ TERMINOLOGICKÉ SEMINÁŘE KOMORY SOUDNÍCH TLUMOČNÍKŮ V KROMĚŘÍŽI

10.–13. srpna 2015, Kroměříž

Letos se – stejně jako každoročně – konaly v Kroměříži Letní terminologické semináře Komory soudních tlumočnicků. Byly již tradičně pořádány ve spolupráci s Justiční akademií, jež má v Kroměříži sídlo. Oproti loňsku, kdy v červencovém termínu proběhly semináře anglického, německého a ruského jazyka, se letos konaly v srpnu semináře jazyka francouzského, německého a ruského

Jana Klokočková

Nejvíce účastníků se účastnilo semináře německého jazyka (26 osob), dále pak ruského (19) a nakonec francouzského (13), kde ovšem naše řady ještě posílilo vydatné množství účastníků z řad justice. Lektory byli na němčinu Mgr. Catherina Van den Brinková Štífterová a Ass.iur. Michael Wilding, na ruštinu Mgr. et Mgr. Oxana a Mgr. Olena Rizak a na francouzštinu PhDr. Jana Tomaščinová, PhD., a Mgr. Klára Mortier.

Přestože seminář byl z důvodů na straně Justiční akademie pouze třídní, nebyl o nic méně přínosný než loňský, kdy anglickou právní terminologii vyučovala PhDr. Marta Chromá, PhD., německou pak Mgr. Catherina Van den Brinková Štífterová a Ass.iur. Michael Wilding a ruskou také Mgr. et Mgr. Oxana a Mgr. Olena Rizak.

Všechny semináře byly účastníky celkově hodnoceny velmi pozitivně, jak po stránce výukové, tak společenské. Tradičně skvělé bylo ubytování a strava byla též velmi dobrá. Je třeba vyslovit poděkování za spolupráci při obou ročnících seminářů Justiční akademii, díky jejíž vstřícnosti měly organizátorky Eva Gorgolová v roce 2014 a Mgr. Jana Klokočková a PhDr. Ilona Šprcová v roce letošním možnost zajistit pro účastníky optimální podmínky pro výuku. Během loučení všichni vyjadřovali naději, že se v příštím létě opět

v Kroměříži sejdou, aby se dále profesně zdokonalovali, a též se navzájem obohacovali nejen terminologicky, ale i svými zkušenostmi.

Tým přednášejících a účastníků Letních terminologických seminářů Komory soudních tlumočnicků ČR v Kroměříži 2015

Již je stanoven termín pro příští letní intenzivní **semináře v Kroměříži** (partnerská akce s Justiční akademií) angličtina, francouzština a němčina na příští rok, a to **11. až 15. července 2016**.

OBECNÝ SEMINÁŘ PRO „SOUDNÍ“ TLUMOČNÍKY V RÁMCI CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

21. listopadu 2015, Senovážné nám. 23, Praha 1

Seminář konaný za účelem zjištění zájmu, potřeb, rozsahu, formy, ale i náplně celoživotního vzdělávání tlumočnicků (CVT), s cílem získat přehled o absenci takových kurzů, které sami soudní tlumočníci považují za klíčové

Kateřina Pivoňková

1. Úvod

Tlumočnickou činnost v současné době upravuje zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o znalcích a tlumočnících“), který sice doznal podstatných změn od 1. 1. 2012, ale stále nezavedl zákonnou podmínku systematického vzdělávání a zvyšování kvalifikace tlumočnicků zapsaných v seznamu; a prováděcí vyhláška č. 37/1967 Sb., k tomuto zákonu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“). V rámci ověřování podmínek pro jmenování tlumočnickem správní orgán posuzuje, zdali osoba, o jejíž jmenování jde, splňuje podmínky pro jmenování podle § 4 zákona o znalcích a tlumočnících. Toto posouzení spočívá ve vlastním šetření tohoto orgánu a zajištěním písemných dokladů od žadatele. Zde je třeba upozornit, že pojem tlumočnick (ve smyslu platné právní úpravy) v sobě zahrnuje jak činnost tlumočnickou, tak činnost překladatelskou.

V průběhu roku 2011 byly stanoveny kvalifikační požadavky, které jsou jednotné a závazné pro správní orgány při vyřizování a posuzování žádostí uchazečů o tlumočnickou činnost. Zůstala ale nevyřešena otázka (povinného) celoživotního vzdělávání tlumočnicků (dále též „CVT“) již zapsaných do seznamu. Od okamžiku zápisu do seznamu nemá tlumočnick zákonnou povinnost se vzdělávat, např. účastnit se terminologických seminářů, workshopů, kurzů apod., a tak dokladat, jakým způsobem si prohlubuje, udržuje a aktualizuje své odborné znalosti, které měl v okamžiku zápisu do seznamu a jimiž garantoval řádný výkon tlumočnické činnosti.

Absence systematického CVT způsobuje, že někteří z tlumočnicků, kteří jsou zapsáni v seznamu (viz www.justice.cz), tuto činnost již nevykonávají, nebo ji vykonávají velmi omezeně, což představuje problém, který může vyústit

Soudní tlumočníci se shodli na potřebě kvalitního celoživotního vzdělávání

i v dojem, že tlumočnicků zapsaných v seznamu je dostatek, i když při skutečné poptávce po aktivním tlumočnickovi není orgán veřejné moci vždy úspěšný.

2. Celoživotní vzdělávání tlumočnicků již jmenovaných

Je třeba mít na mysli, že CVT by mělo probíhat ve smyslu andragogickém, tedy s ohledem na skutečnost, že jde o vzdělávání dospělých lidí, které respektuje zvláštnosti s tím spojené. CVT musí přihlídnout k tomu, že jde o vzdělávání dospělých osob, nikoliv dětí a studentů, tedy osob, které ke vzdělávání přistupují ve fázi života, kdy již dosáhli určitého vzdělání a osvojili si určité specifické pracovní návyky a dovednosti.

Tlumočnická (a překladatelská) činnost je všeobecně chápána jako specializovaná vysoce odborná činnost, která pomyslně povyšuje, někdy i završuje, profesionální dráhu jednotlivce ve smyslu celospolečenského vnímání. V tomto by měl systém CVT zohlednit jednak potřeby

jednotlivce (tlumočníka) neustále se vzdělávat, zvyšovat si kvalifikaci, prohlubovat a aktualizovat si odborné znalosti nezbytné pro řádný výkon tlumočnické činnosti, tedy plánovat a organizovat si celoživotní vzdělávání sám, a také potřeby orgánů, institucí i občanů, kteří služeb tlumočnicků využívají, tedy vytvořit systém předem daných pravidel a kategorií vzdělávání organizovaného někým druhým během výkonu činnosti tlumočníka a jeho následnou kontrolu. Vytvoření pevně daných a závazných pravidel CVT představuje významný posun v chápání tlumočnické činnosti, neboť žadatel o tlumočnickou činnost i jmenovaný tlumočnick vzniklá pravidla přijímá.

Absence CVT vyústila v aktivity některých zájmových sdružení a profesních organizací, které se snaží vyvíjet aktivitu směřující k CVT formou účasti na pravidelných, zejména terminologických seminářích, které jim zprostředkují nejen informace o aktuálních právních předpisech, bezprostředně souvisejících s výkonem tlumočnické činnosti, ale i specializovaných školení, kurzů, workshopů nebo terminologických seminářů zaměřených na jednotlivé jazyky. Členství v těchto profesních organizacích, např. Komora soudních tlumočnicků ČR® (dále jen „KST ČR®“), Jednota tlumočnicků a překladatelů (dále jen „JTP“) aj. není povinné. Tyto subjekty zajišťují odborná školení svých členů prostřednictvím externích lektorů, praktikujících tlumočnicků nebo soudců. Odborné semináře určené pro tlumočnick jsou již několik let vnímány jako součást CVT nejen tlumočnick samotnými, ale např. i krajskými soudy.

3. Pilotní projekt „Obecný seminář pro soudní tlumočnick“

Za účelem zjištění zájmu, potřeb, rozsahu, formy, ale i náplně CVT se dne 21. 11. 2015 z iniciativy KST ČR® uskutečnil v Praze na Senovážném náměstí 23 pilotní seminář, jehož cílem bylo nejen získat přehled o absenci takových kurzů, které sami tlumočnick považují za klíčové. Dalším cílem konaného pilotního semináře bylo předat zkušenosti, nastavit určité jednotné standardy řešení, ale v rámci diskuse nad řešením sporných tlumočnických otázek a problémů také dospět ke sjednocení názorů např. na absenci podmínky CVT v avizované nové právní úpravě této činnosti nebo na záměr připodobnit novou právní úpravu

tlumočnické činnosti té, které je zavedena na Slovensku (tj. rozdělení tlumočnické činnosti na činnost tlumočnickou a činnost překladatelskou za podmínky splnění určitých kvalifikačních požadavků žadatele). Jedině tlumočnická praxe může přinést takového podněty.

Současná praxe – a jak jednoznačně vyplynulo z hodnotících dotazníků, který každý účastník v závěru anonymně vyplnil a odevzdal – ukazuje, že tlumočnick pocítují absenci odborných seminářů (kromě terminologických), vítají jakékoliv kurzy zaměřené nejen na právní, ale i odbornou (např. účetní, daňovou) tematiku, v rámci kterých by získali aktuální informace k danému tématu, ale i možnost vzájemné konzultace s kolegy tlumočnick.

Proto se za sponzorské podpory společnosti WI-ASS ČR, s. r. o., která ve spolupráci s KST ČR® zajišťuje profesní pojištění svých členů, pilotní seminář uskutečnil. V rámci tohoto pilotního semináře byla pozvánka rozeslána všem jmenovaným tlumočnickům, z nichž se 131 semináře zúčastnilo (Tab. 1, str. 12).

Vzhledem k tomu, že kapacita sálu byla zcela vyčerpána (maximum je 130 osob), musel být příjem dalších přihlášek na seminář týden před jeho konáním ukončen s tím, že další zájemci byli evidováni jako případní náhradníci pro případ omluvy některého z přihlášených. Přesto 40 zájemců se už semináře z kapacitních důvodů nemohlo účastnit, proto bylo vedením KST ČR® přislíbeno, že v případě opakování semináře budou tito zájemci obesláni přednostně. Informace o konání semináře vešla v obecnou povědomost mezi všechny tlumočnick zapsané u krajských soudů, a to i přesto, že nejsou členy KST ČR®. Celkem 53 z nich se semináře také zúčastnilo. (Tab. 2, str. 13)

4. Obsahová náplň obecného pilotního semináře a přednášející

Úvaha o obsahové náplni pilotního semináře vycházela z četných dotazů tlumočnick adresovaných buď vedení KST ČR® nebo do oddělení znalců a tlumočnicků Krajského soudu v Praze. Lektorsky se o nastíněná témata podělili Mgr. Luboš Dörfl, předseda Krajského soudu v Ústí nad Labem a Mgr. Kateřina Pivoňková, vedoucí odd. znalců a tlumočnicků Krajského soudu v Praze. Dotazy se týkaly

SOUD	Ms Praha	Ks Praha	Ks ČB	Ks Plzeň	KS Ústí	KS HK	KS Brno	KS Ostrava	CELKEM
zapsáni	607	304	333	351	257	315	738	415	3324
přítomni	39	21	6	15	12	9	16	13	131

Tab. 1 Počet zapsaných tlumočnicků v seznamu www.justice.cz (zdroj: www.justice.cz, stav ke dni 25. 11. 2015), počet přítomných tlumočnicků

zejména avizované přípravy nové právní úpravy, dalších vyhotovení (stejnopisů překladů), odměn v případě nekonání soudního jednání, termínů úhrad tlumočného, toho, co vše si může tlumočnický účet, krácení odměn, práva na odvolání do rozhodnutí o odměně, náhrady mzdy u tlumočnicka v pracovním poměru, náhrady skutečných a cestovních výdajů, střetu zájmů a vyloučení z úkonu, možnosti odmítnutí úkonu, disciplinárního řízení, mlčenlivosti a zproštění mlčenlivosti, práva na součinnost orgánů/soudů, trestněprávní odpovědnosti – krivého tlumočení i brání úplatku, občanskoprávní odpovědnosti – za vady překladu, doručování; vedení tlumočnického deníku v elektronické podobě, kontrol deníků, vyplňování deníku – co musí obsahovat a co ne, číslování dalších vyhotovení, přerušení (pozastavení) činnosti, povinnosti tlumočnicka hlásit změny údajů a kontaktů, znění tlumočnické doložky – jazyk doložky, tlumočnické pečeti, apostily a superlegalizace, ukončení činnosti, nutnosti CVT, vyškrtnutí ze seznamu a zániku činnosti, vad tlumočnických úkonů, překladů prostých kopií (např. faxů, emailů), překladů pouze v elektronické podobě, vícejazyčných zdrojových listin, překlady jmen, transkripce, archivace.

Jak ale následný průběh semináře ukázal, předestřených témat bylo tolik, že nebylo v silách lektorů je všechna ve stanovené časové dotaci semináře odpřednášet a odpovědět

i na velké množství vznesených dotazů. Proto blok otázek týkajících se tlumočného, proplácení hotových výdajů a obecné otázky plateb, účtování apod. byly ponechány jako jedno z prioritních témat pro příští seminář.

4.1. Vyhodnocení pilotního semináře

Hodnotící dotazník (zpětná vazba) byl koncipován do devíti otázek, kde účastníci semináře měli možnost jednak na bodové škále od 1 do 5 a jednak ve formě slovního hodnocení odpovědět na následující otázky, kde účastníci uvedli:

1. Jaký je Váš dojem z této akce?

1 (nejlepší) = 72,52 %, 2 = 22,14 %, 3 = 5,34 %, 4 = 0 %, 5 (nejhorší) = 0 %

2. Jak jste byli spokojeni s obsahovou stránkou?

1 (nejlepší) = 74,81 %, 2 = 22,90 %, 3 = 2,29 %, 4 = 0 %, 5 (nejhorší) = 0 %

3. Jak jste byli spokojeni s přístupem lektorů a pedagogickou a odbornou úrovní přednášek?

1 (nejlepší) = 93,89 %, 2 = 4,59 %, 3 = 0,76 %, 4 = 0,76 %, 5 (nejhorší) = 0 %

4. Jak hodnotíte přínosnost semináře z pohledu tlumočnické praxe?

1 (velmi přínosný) = 75,57 %, 2 = 19,85 %, 3 = 3,82 %, 4 = 0,76 %, 5 (nepřínosný) = 0 %

5. Jak hodnotíte záměr zařadit jednodenní semináře (podobné tomu právě absolvovanému) do projektu povinného CVT v rámci nové právní úpravy tlumočnické činnosti?

1 (velmi přínosný) = 82,44 %, 2 = 8,40 %, 3 = 7,63 %, 4 = 1,53 %*, 5 (nepřínosný) = 0 %

6. Jaký interval povinného absolvování takového jednodenního odborného semináře považujete za nejvhodnější?

1 × ročně = 66,42 %, 1 × za 2 roky = 16,79 %, 1 × za 3 roky = 5,34 %, 1 × za 5 let = 4,58 %, jiný interval = 6,87%**

* Čtyři účastníci připojili slovní hodnocení, že by účast na seminářích nechali na bázi dobrovolnosti, nikoliv povinnosti.

** Devět účastníků v rámci slovního hodnocení navrhl termín 2 × ročně, někteří připsali poznámku „nebo podle aktuálních novinek“.

Kraj	Počet tlumočnicků, kteří jsou členy KST ČR®
Jihomoravský	41
Jihočeský	21
Karlovarský	13
Královéhradecký	22
Liberecký	8
Moravskoslezský	19
Olomoucký	12
Pardubický	10
Plzeňský	21
Hlavní město Praha	109
Středočeský	49
Vysočina	5
Zlínský	11
Ústecký	29
CELKEM	370

Tab. 2 Počet členů KST ČR® dle krajů (stav ke dni 25. 11. 2015; zdroj: www.kstcr.cz)

7. Jak hodnotíte záměr (úvahu) rozdělit tlumočnickou činnost v nové právní úpravě na činnost tlumočnickou a činnost překladatelskou?

1 (velmi dobrý nápad) = 41,98 %, 2 = 10,69 %, 3 = 24,43 %, 4 = 7,63 %, 5 (zcela špatný nápad) = 15,27 %*

8. V případě, že by k tomuto povinnému rozdělení došlo, za podmínky, že pro činnost tlumočnickou by bylo nutné doložit absolvování III. stupně státní jazykové zkoušky tlumočnické, a pro činnost překladatelskou složení III. stupně státní zkoušky překladatelské, a v případě zájmu být zapsán v seznamu pro obě činnosti, tj. jako tlumočnický i jako překladatel, by bylo podmínkou doložení absolvování obou zkoušek (netýkalo by se absolventů filozofické fakulty – studijní obor filologie, překladatelství a tlumočnictví, kde jsou splněny obě podmínky zároveň), zvolil(a) byste:

1 (pouze činnost tlumočnická) = 1,53 %, 2 (pouze činnost překladatelská) = 20,61 %, 3 (obě činnosti) = 66,41 %, 4 (žádnou z variant, zkoušky už bych si nedoplňoval(a) a tlumočnickou činnost byl ukončil(a)) = 11,45 %**

Poslední „volnou“ otázku č. 9

„Chcete nám vzkázat ještě něco dalšího (např. jaká další témata kurzů by Vás zajímala, náměty na změny apod.)?“ někteří účastníci využili k možnosti ocenění aktivity KST ČR® v tom směru, že pořádání obdobných seminářů je více než potřebné i s ohledem na to, že nebyla v rámci časové dotace 4 hodiny prodiskutována všechna avizovaná témata, k čemuž přispělo i velké množství dotazů účastníků. Navrhli proto pořádání dalšího semináře zaměřeného na problematiku otázek spojené s přímým výkonem tlumočnické činnosti. Zejména odpovědi na poslední čtyři otázky lze považovat pro vyhodnocení pilotního projektu za stěžejní, neboť v rámci slovního hodnocení účastníci

* Účastníci v rámci slovního hodnocení odůvodnili svůj nesouhlas zejména tím, že často se v jednotlivých kauzách řeší jak písemné překlady, tak i následně ústní tlumočení u soudního jednání, kdy považují za výhodu, že tlumočnický je již obeznámen s kauzou a může pak podat v jedné věci lepší výkon. Současně vyjádřili obavu, že by výrazně klesl počet tlumočnicků, neboť o tuto činnost by nebyl takový zájem. Shodli se na tom, že tlumočnická činnost je náročnější (zejména z pohledu psychiky, pohotovosti reagovat a časového harmonogramu soudního přelíčení), na rozdíl od překladů, které překladatel zpracovává v domácím prostředí, s případnými pomůckami a dle vlastního časového harmonogramu.

** Účastníci v rámci slovního hodnocení vyjádřili svoji nechuť ve vyšším a vysokém věku skládat jakékoliv zkoušky, a proto by tlumočnickou činnost raději ukončili. Současně vyjádřili názor, zda by v případě rozdělení na činnost tlumočnickou a činnost překladatelskou bylo možno s ohledem na charakter práce omezit věkovou hranici (pokud by byla v nové právní úpravě zvažována) u činnosti překladatelské např. na 75 let, u činnosti tlumočnické např. na 70 let.

nad rámec číselného hodnocení ocenili praktické zkušenosti a odbornou erudici lektorů, názorné příklady z praxe, ocenili možnost výměny zkušeností s kolegy – tlumočníky, otevřenou diskusi k jednotlivým tématům, získali celou řadu podnětů pro zlepšení tlumočnické praxe a shodně vyjádřili důležitost konání takovýchto seminářů pro udržení kvalitní úrovně tlumočnických a překladatelských úkonů.

5. Závěr

Současná právní úprava v ČR neobsahuje zákonnou podmínku CVT a zvyšování kvalifikace u tlumočnicků zapsaných v seznamu, nestanovuje rozsah ani způsob ověření odborné způsobilosti již jmenovaných tlumočnicků, neukládá za povinnost systematické vzdělávání. Není upravena periodicita takového vzdělávání i následná kontrola tohoto systému vzdělávání u již jmenovaných tlumočnicků. Přesto existují snahy různých profesních organizací, zejména KST ČR®, které odborné vzdělávání tlumočnicků v rámci svých možností a na základě nepovinného členství organizují.

Uskutečněný pilotní seminář jednoznačně ukázal zájem tlumočnicků účastnit se minimálně 1 × za 1–2 roky odborného vzdělávání ve formě obecného semináře, a získat tak aktuální informace z oblasti soudního tlumočení. Z absence povinného CVT totiž následně vyplývají hlavní příčiny nestejné úrovně překladů a tlumočnických úkonů jak po stránce formální, tak po stránce věcné, které mohou vyústit ve stížnost buď orgánu veřejné moci nebo fyzické či právnické osoby na nedostatečnou odbornost tlumočnicka. Pro řešení CVT je potřebná jednotnost, systémovost a přehlednost včetně plošného vymezení tohoto vzdělávání jak v rovině teoretické, tedy zejména právní, tak v rovině odborné, tj. prakticky zaměřené na konkrétní jazyky. Systémové řešení CVT z hlediska požadavků správních orgánů, soudů, orgánů činných v trestním řízení, odborné i laické veřejnosti, ale i z řad tlumočnicků přispěje nejen k celkovému zvyšování odborné úrovně tlumočnicků, ale obecně povede ke zkvalitnění tlumočnické činnosti a posílení důvěry odborné i laické veřejnosti v profesi tlumočnicka a překladatele.

Autorka, Mgr. K. Pivoňková, je vedoucí oddělení znalců a tlumočnicků Krajského soudu v Praze.

SPOLEČENSKÝ VEČER KOMORY SOUDNÍCH TLUMOČNÍKŮ

Ve dnech 27. a 28. listopadu 2014 proběhlo druhé zasedání pracovní skupiny LIT Search (Second Progress Meeting). Zasedání proběhlo v prostorách Ministerstva spravedlnosti ČR. Jednalo se o pilotní projekt propojení databází soudních tlumočnicků a překladatelů vybraných zemí Evropské unie. Na závěr zasedání se uskutečnil společenský večer s koktejlem a kulturním programem. Konal se ve spolupráci se Spolkem Praha Aachen/Cáchy v nádherném barokním Clam-Gallasově paláci v Husově ulici na Starém Městě pražském

Eva Gorgolová

Komora soudních tlumočnicků oslavila v roce 2014 18. výročí svého působení, spolu s 5. výročím existence Evropské asociace právních překladatelů a tlumočnicků, EULITA. Nutno podotknout, že naše Komora je členem EULITY od samého počátku. Od loňského roku jsme hrdí na to, že členka představenstva KST ČR®, Catherina Van den Brinková Štifterová byla zvolena do výkonného výboru EULITY, kde zastává funkci tajemnice.

Předsdkyně Spolku Praha Aachen/Cáchy, paní Silvia Pavlicová, přítomné nejen seznámila s historií jednoho z nejkrásnějších pražských barokních paláců, ale zájemce po paláci dokonce osobně provedla.

Celý společenský večer skvěle moderovala naše kolegyně z představenstva, tlumočnice českého znakového jazyka, Nadě Hynková Dingová. Připomněla, že jsme nedávno oslavili 25. výročí sametové revoluce, kdy spolu s otevřením hranic vzrostl i význam role tlumočnicků a překladatelů.

Komora ST ČR udělila při příležitosti významného výročí své existence titul čestného člena Komory paní Liese Katschinka, prezidentce EULITA a místopředsdkyni rakouské organizace soudních tlumočnicků, a to za její přínosnou práci pro soudní tlumočnický a právní překladatele na mezinárodní úrovni, za úspěšné vedení EULITY a za vstřícnou spolupráci s naší Komorou.

Paní Liese Katschinka poté ve své řeči poznamenala, že ve Vídni také mají Clam-Gallasův palác, ale ne tak nádherný jako my zde v Praze. Byla mile potěšena nejen uděleným čestným titulem, ale spolu s nádhernou kyticí byla navíc překvapena i dortem k pátému výročí EULITA, který následně spolu se mnou rozkrojila.

Společenský večer s koktejlem a kulturním programem se konal se ve spolupráci se Spolkem Praha Aachen/Cáchy v nádherném barokním Clam-Gallasově paláci v Husově ulici na Starém Městě pražském

Pro dokreslení příjemné atmosféry slavnostního večera cituji část jejich díků:

...the LIT Search project team attending its second progress meeting in Prague was surprised by EULITA's Czech member KST ČR® with a birthday party celebrating EULITA's fifth anniversary. In the splendid setting of the Glam Callas Palace in the center of Prague, KST ČR® members and the LIT Search project team tasted the delicious birthday cake and enjoyed a lovely evening...

Paní Liese Katschinka se líbila nádherná atmosféra večera i působivé místo konání a při poděkování vzpomněla založení EULITA přesně před pěti lety v Antverpách v Belgii. V ten den přesně před pěti lety velmi vydatně přišlo a účastníci slavnostní akce tak moc pospíchali na tramvaj, až zapomněli uhradit jízdné. Tentokrát v Praze však jízdné řádně uhradili, počasí bylo také lepší a cesta tramvají po vltavském nábřeží z hotelu pod Vyšehradem, kde byli naši hosté ubytováni, osvětlenou Prahou prý byla kouzelná.

Předsedkyně Spolku Praha Aachen/Cáchy, paní S. Pavlicová, přítomně nejen seznámila s historií jednoho z nejkrásnějších pražských barokních paláců, ale zájemce po paláci dokonce osobně provedla

Celý večer postupně šesti hudebními skladbami zpřijemňovala harfenistka Z. Šolcová

Příležitosti společenského večera jsme pak dále využili i k předání květin a oficiální gratulaci paní Zofii Rybinské, nové prezidentce profesní organizace polských kolegů soudních tlumočnicků TEPIS, která tuto funkci převzala po paní Danutě Kierzkowské. Ta tuto funkci zastávala téměř 25 let.

Poté jsem přivítala další čestné hosty, zástupce partnerů projektu z několika zemí Evropy, především pak předsedkyni rakouské OVG D paní Christine Springer, předsedkyni italské profesní organizace paní Flavii Caciagli a předsedkyni bulharské profesní organizace paní Mariannu Hill.

Celý večer postupně šesti hudebními skladbami zpřijemňovala harfenistka Zbyňka Šolcová, z nichž se přítomným zřejmě nejvíce líbila symfonická báseň Vltava od Bedřicha Smetany, v působivé úpravě pro harfu.

Na společenském večeru se sešlo více než 100 účastníků, ať již pozvaných VIP hostů nebo členů naší Komory, kteří přišli i se svými blízkými. Mezi pozvanými hosty, kteří pozvání přijali, jsme si nejvíce cenili přítomnosti předsedy

Krajského soudu v Ústí nad Labem pana Luboše Dörfla s manželkou, se kterým úzce spolupracujeme a který přednáší na našich seminářích pro uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem. Večera se dále zúčastnila místopředsedkyně Krajského soudu v Praze, paní Věra Šimůnková a vedoucí oddělení znalců a tlumočnicků stejného soudu paní Kateřina Pivoňková, se kterou Komora spolupracuje od samého počátku. Potěšila nás i přítomnost kolegů z akademické obce, kteří nám přednášejí a se kterými spolupracujeme. Jmenovitě to byly paní profesorka Ivana Čenková z Ústavu translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, paní proděkanka Fakulty financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze Marcela Žárová, paní Anna Černá z Ústavu pro jazyk Český Akademie věd ČR a další.

Samozřejmě jsme měli radost i z přítomnosti zástupců spolupracujících profesních organizací, především Jednoty překladatelů a tlumočnicků v čele s předsedkyní Amalaine Diabovou, jednatelem JTP Petrem Kautským, místopředsedkyněmi a členkami rady Katarzynou Filgasovou a Alenou Šourkovou. Asociaci konferenčních tlumočnicků

Společenský večer skvěle moderovala naše kolegyně z představenstva, tlumočnice českého znakového jazyka, N. Hynková Dingová

Prezidentka EULITA a místopředsedkyně rakouské organizace soudních tlumočnicků, paní L. Katschinka (vlevo), spolu s předsedkyní KST ČR®, paní E. Gorgolovou, nakrojily slavnostní dort

reprezentoval její předseda Michal Staša. Byli jsme rádi, že z Ministerstva spravedlnosti přijala pozvání paní Martina Ličková z Mezinárodního odboru.

Velké poděkování patří naší kolegyni z představenstva Iloně Šprcové, která celý večer našim zahraničním kolegům vše tlumočila.

A v neposlední řadě poděkování patří sponzorům a partnerům akce: našemu makléři profesního pojištění, společnosti WI-ASS, který byl na akci zastoupen panem Zdeňkem Chovancem a jeho kolegy. Dále pak

spolumajitelkám firmy, která zajišťovala catering, paní Šárce Pospíšilové a Denise Podstatové i jejich spolupracovníkům z restaurace Vabene a Caffè Italia, naši paní místopředsedkyni paní Dagmar De Blasio Denčíkové nejen za zajištění zapůjčení kávovaru od firmy Sweet Coffee. Dále pak kolegyni z představenstva Janě Klokočkové a manželům Kramperovým za prezentaci a degustaci moc dobrých rumunských vín z vinařství Murfatlar, ale také společnosti Frutiko za chutné ovocné kytice, Petru Solilovi za pořízení fotodokumentace, a též naší nenahraditelné paní sekretářce Mirce Černé i všem ostatním, kteří se na přípravě podíleli.

TERMINOLOGICKÝ SEMINÁŘ RUMUNŠTINY

14. března 2015, Rumunské velvyslanectví – Morzinský palác, Nerudova ul., Praha 1 – Malá Strana

Svítá naděje, že po přijetí nového zákona se oddělí činnost tlumočnicků od činnosti znalců, a dokonce i činnost tlumočnicků a překladatelů. Především však zákon bude klást důraz na celoživotní vzdělávání v oboru

Jana Klokočková

Letošní, v pořadí již druhý terminologický seminář rumunštiny, se konal v březnu díky laskavé podpoře Rumunského velvyslanectví v ČR, které nad akcí převzalo záštitu, opět v přenádherném a inspirujícím prostředí barokního Morzinského paláce v Nerudově ulici v Praze na Malé Straně.

Přednášejícím byl osvědčený lektor, pan doktor Štefan Mořec, advokát z Timișoary a honorární konzul ČR pro oblast Rumunsko-západ. Cennými připomínkami glosoval výuku i konzul Rumunska v ČR pan Marius Săvuica. Sponzorem semináře byla rumunská firma European Food, jejíž osvědčený ředitel Cristian Peșel nám již tradičně poskytuje podporu a nápoje.

Tématy semináře bylo občanské, obchodní a trestní právo, vycházelo se z textů zákonů. Letošního ročníku se zúčastnil potěšující počet 15 překladatelů a tlumočnicků, ale ne všichni z nich jsou zapsáni jako tlumočníci soudní. Poměr kolegů věnujících se soudním a „nesoudním“ překladům byl 10:5 ve prospěch tlumočnicků soudních, z nich pouze 5 bylo členy KST ČR®. Vzhledem ke skutečnosti, že zapsaných soudních tlumočnicků pro jazyk rumunský je ve všech

krajích ČR celkem 38, bylo by žádoucí, aby se na příští semináře dostavilo našich kolegů výrazně víc.

Doposud vše probíhalo tak, že se seminářů zúčastňuje pravidelně stálý okruh soudních tlumočnicků. V příštím roce opět oslovíme s touto nabídkou všechny kolegy tak, aby jich co nejvíc mělo možnost udržovat a doplňovat si znalosti, poznatky a zkušenosti a být tak na úrovni aktuálních požadavků naší profese. Tím spíše, že svítá naděje na přijetí nového zákona, který bude upravovat naši činnost, a nejen že oddělí naši činnost od činnosti znalců, ale dokonce je jeho záměrem oddělit i činnost překladatelů a tlumočnicků. Především však zákon bude klást důraz na celoživotní vzdělávání v oboru.

Děkujeme tedy všem partnerům, přednášejícímu i účastníkům, a už teď se těšíme na další ročník, který by mohl být na základě návrhů kolegů třeba i mimopražský a vícedenní, abychom měli čas i prostor důkladně prodiskutovat právníkou terminologii, ekvivalenty jednotlivých výrazů, ale také se lépe poznat pro případnou budoucí týmovou práci na větších zakázkách.

XIX. ČESKO-NĚMECKÝ TERMINOLOGICKÝ SEMINÁŘ

6.– 9. listopad 2014, Olomouc

Němčináři se tentokrát ke svému terminologickému semináři sešli v hotelu Clarion v krásné Olomouci – i když podle rodilých Moravanů je prý Olomouc, stejně jako Kroměříž, mužského rodu! Pro nás Čechy je však Olomouc ženského rodu, protože je krásná jako žena. Strategická poloha hotelu naproti hlavnímu nádraží umožnila celé řadě účastníků, zejména těm z Německa i Rakouska, využít pohodlnou vlakovou dopravu

Miluše Malá

Programem tohoto již devatenáctého ročníku byl nový občanský zákoník (NOZ). Toto stěžejní téma, které přednášela naše milá kolegyně Katy Štifterová společně s Tobiasem Endrichem z Univerzity v Passau, bylo doplněno vybranými otázkami německého správního práva v podání odborného lektora německého práva, pana Jana Kalbheima. Tuto dvojici přednášejících, kolegů z Právnické fakulty UK v Praze, doplnila jejich kolegyně z PF UK Milena Horálková svým tradičním terminologickým workshopem. Seminář se i tentokrát konal s laskavou finanční podporou Česko-německého fondu budoucnosti.

Jelikož většina účastníků přijela v pozdějších večerních hodinách, sešlo se nás na úvodním přípitku jen velmi málo. Ale i tak patří tento večer k ojedinělým příležitostem pro výměnu zkušeností s tradičními i novými účastníky.

V pátek 6. listopadu ráno pozdravila již plnou zasedací místnost předsedkyně Komory soudních tlumočnicků, paní Eva Gorgolová. Hlavní téma semináře bylo tak rozsáhlé, že jej Katy rozdělila do několika částí. Kromě obecné části jsme za vydatné pomoci Tobiasa a přítomných kolegů z Německa a Rakouska v průběhu pátečního dne probrali terminologii rodinného práva a absolutních majetkových práv. Získané vědomosti jsme měli možnost si ověřit i při praktických cvičeních. Celý náročný páteční den byl zakončen krásnou procházkou historickou částí Olomouce za doprovodu průvodkyně, kterou pomohla zajistit paní Oldřiška Vojtková.

Sobotní dopoledne bylo věnováno německému správnímu právu. Pan Jan Kalbheim nás seznámil s obecným správním uspořádáním v Německu a zúčastněné kolegyně z Německa a Rakouska přidaly poznatky ze své praxe v různých spolkových zemích a Rakousku.

Sobotní odpoledne bylo vyhrazeno opět novému občanskému zákoníku. Katy se i přes svůj zhoršený zdravotní

stav za velké podpory Tobiasa věnovala relativním majetkovým právům a vybraným klauzulím podle nového občanského zákoníku, včetně praktických cvičení.

Celý sobotní den byl zakončen tradičním společenským večerem s rautem, který všichni využili k přátelskému rozhovoru a výměně zkušeností s milými kolegy, s nimiž se vidíme vždy po roční pauze.

V neděli ráno nás čekal oblíbený terminologický workshop s Milenou Horálkovou. Milena má vždy připraveny termíny, na které v průběhu uplynulého roku narazila a na které se účastníci seminářů i jiní členové Komory ptají. Tento workshop je vždy velmi přínosný, neboť termíny jsou v případě nejasností podrobně diskutovány všemi přítomnými přednášejícími i účastníky.

Jako vždy celé tři dny velmi rychle utekly a všichni účastníci museli jen konstatovat, že jsme opět nestihli probrat všechno a že se určitě musíme sejít příští rok. Téma nového občanského zákoníku je tak rozsáhlé, že uplynulé dva dny byly jen malým nahlédnutím. Doporučuji všem těm, kteří se mu chtějí věnovat dál, účast na týdenním terminologickém semináři v Kroměříži, který pořádá KST spolu s Justiční akademií v Kroměříži. Osvědčenou přednášející je opět Katy Štifterová.

Letošní německý seminář měl opravdu vysokou úroveň, a to díky neuvěřitelnému nasazení kolegyně Štifterové při jeho přípravě i díky jejímu profesionálnímu přístupu k probíraným tématům.

Dík patří rovněž kolegyni Oldřišce Vojtkové, která pomohla zajistit toto příjemné místo k našemu setkání. Já osobně se již těším na další seminář v příštím roce v jiném koutu naší krásné země!

TIFO OLOMOUC – TRANSLATION AND INTERPRETING FORUM OLOMOUC 2014

V termínu 19.–20. září 2014 uspořádala tlumočnicko-překladačská sekce Katedry anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci další ročník konference na téma Mezijazyková a mezikulturní výměna: otázka kvality

Jana Klokočková

Program konference začal ve čtvrtek 18. 9. prohlídkou Olomouce s průvodcem, po níž následoval welcome drink v restauraci „U Červeného volka“. Krásné prostředí bývalého královského města a sídla arcibiskupství, dnes bezmála stotisícové statutární město a po Praze druhá největší památková rezervace v ČR, nás přivítalo slunným podvečerem s příjemnou studentskou atmosférou. Vždyť v něm nachází v každém akademickém roce dočasný domov na 25 000 studentů!

Naši Komoru soudních tlumočnicků ČR zastupovaly na konferenci její předsedkyně představenstva Eva Gorgolová a členka představenstva Mgr. Jana Klokočková.

Druhý den následoval odborný program konference, který byl zahájen hlavní plenární přednáškou na téma *Kvalita a tvořivost při titulování zpráv* o protestních hnutích na příkladech z egyptské revoluce. Hlavní přednášející byla paní Mona Baker, tlumočnická legenda a profesorka translatologie na Univerzitě v Manchesteru (VB), viceprezidentka Mezinárodní asociace pro překlady a interkulturní studia (IATIS). Panel byl moderován PhDr. Pavlem Králem, odborným asistentem tlumočnicko-překladačské sekce Katedry anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého.

Renomovaní panelisté, sami zkušení překladačtí a tlumočnickí, představitelé naší profese z Maďarska (Miklós Bán), z České republiky (Anna Bulířová – manažerka kvality generálního ředitelství EK pro překlady z Lucemburku, dále Kateřina Gašová – ředitelka jednoho z největších poskytovatelů jazykových služeb v oboru (LSP – language service provider) v ČR, z Německa (Juliane House – prezidentka Mezinárodní asociace pro překlady a interkulturní studia, profesorka aplikované lingvistiky z Hamburku), z Rakouska (Ingrid Kurz – profesorka Centra translatologie Vídeňské univerzity a z USA (Jost O. Zetsche – spisovatel, překladač, odborník na překladačské technologie z Oregonu).

Na téma neutrality tlumočnicků se rozpoutala velmi zajímavá diskuse, z níž vyplynulo, jak je někdy v konkrétní

situaci i při nejlepší vůli těžké zachovat při pohledech z různých stran, hledisek a úhlů pohledů skutečnou objektivitu.

Další práce konference se rozdělila do jednotlivých sekcí označených A – L. Sekce se zabývaly kvalitou překladu – sekce A a B na téma *Zkoumání kvality překladu*, a zazněly v nich příspěvky s názvy *Existuje kvalita překladu?* od Jitky Zehnalové z tlumočnicko-překladačské sekce Katedry anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, *Revize překladů: základní metodologické aspekty a efektivita normy EN 15038:2006 pro zajištění kvality překladu*.

Dále pak *Žánrová analýza jako výchozí bod pro kvalitu překladu* od Ondřeje Molnára z Katedry anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a jako poslední v této sekci zazněl příspěvek *Typologie překladačských chyb – zpětná vazba pro kvalitu* od kolektivu autorů z Katedry anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Renáta Kamenická, Jarmila Fictumová, Jiří Rambousek).

V sekci B vystoupili odborníci z Univerzity v Granadě (Španělsko), smíšený tým ze Španělska – Autonomní univerzity v Barceloně a Varšavské univerzity v Polsku, dále pak autoři z pořádající univerzity a na závěr přednášející z University of Mons v Belgii.

V sekci C zazněl zajímavý příspěvek od Hui Li (Xi'an Jiaotong – Liverpool University of China), od kolegyně z Univerzity v Terstu (Itálie), a dále znovu od představitelů hostitelské univerzity.

V sekci D kromě belgického příspěvku zazněl i příspěvek doktorandky z ÚTRL FFUK v Praze a dvou kolegů z Univerzity Komenského v Bratislavě.

Paralelně probíhal workshop na téma *Jak vytvořit správnou překladačskou technologii* vedený americkým specialistou Jostem O. Zetsche.

V sobotu od rána probíhaly sekce E – *Kvalita a technologie*, sekce F – *Kvalita právního a institucionálního překladu*, kde příspěvky přednesli Tomáš Svoboda, ÚTRL FFUK Praha na téma *Kvalita institucionálního překladu v České republice – strategie, potenciál a limity*, dále pak Alice Rubášová z Masarykovy univerzity v Brně na téma *Anglické ekvivalenty pro terminologii nového občanského zákoníku*, a Ivana Hrubá z agentury Belisha Beacon, ČR, *Na čem záleží a o co jde v právní terminologii*.

Sekce G byla pro nás spolu s předchozí ta nejzajímavější – zabývala se *Kvalitou soudního překladu a tlumočení*, kde příspěvek na toto téma přednesla členka představenstva Komory soudních tlumočnicků ČR Mgr. Jana Klokočková. Mimo jiné se v něm zabývala otázkou, zda je možné nejednoznačně vyznívající pasáže v cílových textech přeložit či přetlumočit jednoznačně, jak po nás někdy paradoxně požadují zadavatelé – většinou LSP, neboli poskytovatelé jazykových služeb.

Závěr vyzněl zcela ve prospěch stanoviska, že „svévolně“ přetlumočit nejednoznačnost jednoznačně možné není! Naopak je třeba vysvětlit zadavateli, že takováto svévolnost by byl zásadní prohřešek proti zásadám odbornosti naší profese, i když zachovat v cílovém textu příslušnou mnohoznačnost je někdy velmi těžké a jistě i velmi pracné. Dále v této sekci ještě prezentovaly své příspěvky dvě kolegyně z Polska: Agnieszka Biernacka z Varšavské

univerzity, a to na téma *Kvalita soudního tlumočení vs. role soudního tlumočnicka*, a Magdalena Szczyrbak z Jagellonské univerzity v Krakově na téma *Tlumočit či netlumočit? Pragmatické markery a kvalita tlumočení v soudním řízení*. Sekce H byla zaměřena na *Analýzu překladu*, sekce I na *Překlady literatury fikce a jejich kritiku*, stejně tak sekce J.

Sekce K a L byly věnovány kritice překladů dramatu a poezie. V těchto dvou sekcích představovali své příspěvky kolegové z hostitelské univerzity, dále pak ze Západocheské univerzity v Plzni, z Prešovské univerzity v Prešově na Slovensku a opět z Varšavské univerzity.

Sekce R1 a R2 měly formu kulatého stolu na téma *Mezinárodní standardizace překladatelských služeb* a moderoval ji Tomáš Svoboda z ÚTRL FFUK v Praze.

Vidíme tedy, že program konference TIFO OLOMOUC 2014 byl nesmírně zajímavý a bohatý, a proto již netrpělivě očekáváme další ročník – TIFO 2016.

Pro zájemce o podrobnosti odkazujeme na web Univerzity Palackého v Olomouci, a to <http://atp.anglistika.upol.cz/tifo/>, kde najdete více podrobností, bohužel ovšem pouze v anglickém jazyce.

KONFERENCE TEPIS 2015

Ve dnech 10.–11. října 2015 se konala ve Varšavě konference u příležitosti oslav 25 let od vzniku polského sdružení soudních (přísežných) tlumočnicků PT TEPIS (Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych, dříve Polskie Towarzystwo Tłumaczy Ekonomicznych, Prawniczych i Sądowych). Byli na ni pozváni také čestní členové ze zahraničí, mj. naše předsedkyně KST ČR® paní Eva Gorgolová, která se však nemohla z rodinných důvodů této významné události zúčastnit. Proto Komoru zastupovala členka představenstva Alexandra Sedunková, která vystoupila v obecné sekci s příspěvkem „Boj o uznání práce soudního tlumočnicka jako sisyfovská práce“, ve kterém se pokusila zhodnotit působení PT TEPIS v Polsku z pohledu sousední země a vyvodit z toho nějaké obecně platné závěry, které by pomohly v práci soudním tlumočnickům v Polsku i v České republice. Slavnostní zasedání se konalo v knihovně Varšavské univerzity

Alexandra Sedunková

Konferenci zahájila v sobotu dne 10.10. 2015 předsedkyně polského sdružení soudních (přísežných) tlumočnicků paní Zofia Rybińska a přivítala přítomné i hosty. Alexandra Sedunková při té příležitosti popřála jménem KST ČR®

polskému sdružení tlumočnicků hodně úspěchů a předala předsedkyni paní Rybińské a také dlouholeté předsedkyni PT TEPIS a nyní čestné předsedkyni paní Kierzkowské kytičici s poděkováním za příkladnou spolupráci.

Poté vystoupili se svými zajímavými příspěvky hlavní hosté, mj. zástupce polského Ministerstva spravedlnosti, který vyjádřil uspokojení nad fungováním nového zákona o tlumočnících z roku 2004, prokurátor Jacek Zieliński – předseda komise, která již 10 let řeší pochybení soudních tlumočnicků, profesor Artur Kubacki, který zhodnotil efektivitu předepsané v Polsku povinné zkoušky pro uchazeče pro jmenování přísežným (soudním) tlumočnickem, a také předsedkyně PT TEPS paní Rybińska, která vyzdvihla mezinárodní spolupráci a zapojení do evropských projektů a místopředsedkyně paní Joanna Miler-Cassino, která upozornila na chystané změny v rámci EU, pokud jde o úřední dokumenty (rodné, oddací, úmrtí listy, výpisy z rejstříku trestů a z obchodního rejstříku apod.), které mají být výhledově vyhotovovány ve vícejazyčných verzích.

Poslední část prvního dne konference byla věnována diskusi, ve které byly probírány různé problémy přísežných (soudních) tlumočnicků v Polsku. Na závěr prvního dne konference se konal přípitek a slavnostní večeře u příležitosti oslav sv. Jeronýma a výročí 25 let PT TEPIŠ.

Následující den se konaly v prostorách Varšavské univerzity přednášky v jednotlivých sekcích s tím, že díky pravidelnému rozvrhu přednášek bylo možné přecházet z jedné sekce do druhé.

Na konferenci byly zařazeny sekce: obecná, anglická, německá, ruská, italská, asiatská a jihoslovanská (která se v závěru přejmenovala na sekci západo- a jihoslovanskou

A. Sedunková (vpravo) s předsedkyní Z. Rybińskou

s ohledem na projevený zájem účastníků – tlumočnicků jazyka českého a slovenského).

Po slavnostním zakončení konference v neděli odpoledne, během kterého byly předány vylosovaným účastníkům věcné ceny, měli ještě účastníci možnost zúčastnit se připravených workshopů věnovaných polskému jazyku.

Je třeba vyzdvihnout odvedenou práci předsednictva PT TEPIŠ – konference byla výborně připravená nejen odborně, ale i organizačně a za to patří našim kolegům z Polska velký dík a uznání.

Obecná sekce – dole představenstvo PT TEPIŠ

KONFERENCE V LOTYŠSKÉ RIZE

Konference, která se konala v Rize dne 15. října 2014 pod názvem „Překladatelé a tlumočníci v trestním řízení v Lotyšsku: Zkušenosti z Evropy, tendence a vývoj“, je součástí projektu spolufinancovaného Evropskou komisí a je další z řady aktivit organizovaných v členských zemích EU v souvislosti s implementací směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení

Catherina Van den Brinková Štifterová

Firma Ernst & Young Baltics realizovala v rámci tohoto projektu studii zaměřenou na vybrané aspekty požadavků směrnice, a to v devíti vybraných členských státech, totiž Estonsko, Finsko, Švédsko, Rakousko, Slovensko, Nizozemsko, Rumunsko, Česká republika, Německo. Projekt jako takový ještě není ukončený, ukončení je plánováno na březen 2015. Na konferenci tedy ještě nebyly prezentovány výsledky projektu, ale předběžné výsledky studie. Název projektu: Strengthening of the Capacity of Court Interpreters/Translators Involved in Criminal Procedures and Provision of Their Activities“ vypovídá, že jde především o soudní tlumočníky a překladatele v trestním řízení. Do projektu byla dále zapojena Státní jazykové středisko (State Language Centre), Ministerstvo spravedlnosti Lotyšska, soudní správa a justiční akademie Lotyšska.

V Lotyšsku není univerzitní program pro soudní tlumočníky a překladatele, ale protože je nesporné, že soudní tlumočníci a překladatelé potřebují specifické vzdělávací programy, představuje jeden z cílů projektu právě formulace doporučení v oblasti vzdělávacích modulů pro soudní tlumočníky a překladatele. Stejně tak je uznáváno, že i zaměstnanci soudů, soudci a další pracovníci justice potřebují rozumět práci s tlumočníkem/překladatelem, a proto je pozornost věnována i těmto otázkám. (pozn. viz. čl. 6 směrnice).

V této zprávě je pouze heslovitě zmíněno několik zajímavých bodů jak z plenární části konference, tak i z pracovních skupin. Bylo zmíněno, že v některých státech je trestné nejen křivé tlumočení, ale i odmítnutí úkonu. Nezávislost tlumočníka se v Lotyšsku posuzuje jen z hlediska

oběti nebo obviněného (řada tlumočnicků/překladatelů jsou zaměstnanci soudu/státního zastupitelství). Lotyšsko nemá zatím registr tlumočnicků. V právních předpisech není zakotvena povinnost tlumočnicků a překladatelů zachovávat mlčenlivost. To je pouze řešeno v civilním řízení, kde tlumočnick/překladatel podepisuje, že je na otázku povinnosti zachovávat mlčenlivost upozorněn, např. když přebírá zakázku od agentury. Lotyšsko má velký problém s agen-

Riga – noční pohled

turami, které tlumočnickům a překladatelům poskytují velmi nízké sazby. Celkově jsou pracovní podmínky soudních překladatelů a tlumočnicků v Lotyšsku velmi špatné. Skutečnost, že tlumočníci/překladatelé jsou zaměstnanci soudů a státních zastupitelství byla většinou účastníků workshopu považována za problematickou z hlediska požadavku na zajištění nezávislosti a nepodjatosti tlumočnicka/překladatele. Zřejmě není politická vůle tuto situaci změnit a způsobilo by to i sociální problémy zejména v regionech. (Pozn. ačkoliv jsem měla z diskusí pocit, že jsme se kromě zástupců policie a státního zastupitelství všichni shodli v tom, že by se toto mělo změnit, a to i s ohledem

na požadavky směrnice, byl závěr z diskuse formulován velmi opatrně).

Zástupce slovenského ministerstva spravedlnosti, pan Križan, zmiňoval v souvislosti se směrnicí č. 2010/64/EU a se směrnicí Evropského parlamentu a Rady, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestných činů obtíže s určováním rozsahu toho, co všechno má být přeloženo. V pozadí těchto obtíží jsou náklady, protože směrnice upravuje, že tlumočení je poskytováno bezplatně, a náklady tudíž nese stát.

Han von den Hoff z nizozemské organizace spravující registr (Bureau Sworn Interpreters and Translators) prezentoval situaci v Nizozemsku. Nejstarší legislativní akt, týkající se ověřených překladů v Nizozemsku je z roku 1878! Nejnovější zákon je z roku 2009. V Nizozemsku je v registru specializace, ale fakticky se ukazuje, že je nutné pouze rozlišování mezi překladatelskou činností, tlumočením a případně specializací na trestní řízení. Překladatelé a tlumočníci jsou v registru zapsáni na pět let a po uplynutí této doby musí žádat o prodloužení. Kritéria jsou jednoznačně definována a v této souvislosti nejsou žádné problémy. V Nizozemsku jsou upraveny postupy pro řešení stížností,

což má rovněž na starost tato organizace. Zajímavé je, že policie má svůj registr, v němž mohou být pouze tlumočníci a překladatelé z národního registru, kteří projdou dalším screeningem z hlediska integrity a dalších aspektů. Ti, co se dostanou na tento policejní seznam, musí počítat s tím, že tento screening je rovněž opakován po pěti letech. Kdo poskytne nepravdivou informaci nebo u koho jsou zjištěny nějaké nesrovnalosti či bezpečnostní rizika je ze seznamu vyškrtnut. Vyškrtnutí nemá žádný dopad na registraci tlumočnicka/překladatele v národním registru. Velmi zajímavé jsou takzvané „žluté karty“ za nějaké drobné prohřešky, např. pozdní příchod na jednání bez řádné omluvy apod.

Celkově byla konference velmi zajímavá. A závěrečná zpráva z projektu bude jistě stát za přečtení. Osobně doufám, že se lotyšským kolegyním a kolegům podaří mobilizovat a prosadit lepší pracovní podmínky. V Lotyšsku je rovněž problém, že profesní organizace překladatelů a tlumočnicků nemají dlouhého trvání. Bylo zmíněno, že do dvou let všechny zanikly. Nyní existuje jedna profesní organizace, která by ráda navázala kontakty s Komorou soudních tlumočnicků a vytvořila samostatnou sekci pro právní překladatele a tlumočníky.

PROJEKT QUALETRA

Zpráva ze závěrečné konference projektu

Ve dnech 16. a 17. října 2014 jsem se z pověření představenstva KST ČR® účastnila závěrečné konference projektu QUALETRA, zaměřeného na kvalitu překladů právních textů. Projekt QUALETRA byl vyhlášen v reakci na přijetí Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2010/64/EU o právu na tlumočení a překlady v trestním řízení, kterou měly členské státy implementovat do svých legislativ do 27. 10. 2013

Ilona Šprcová

Projekt byl realizován konsorciem sedmi evropských vysokých škol ve spolupráci s asociací EULITA, Radou advokátních komor Evropy (ECCB), Evropskou asociací obhájců v trestním řízení (ECBA) a Evropskou asociací pro certifikaci a kvalifikaci (ECQA). Financován byl z grantu Generálního ředitelství Justice Evropské komise.

Jedním z cílů projektu bylo vypracování doporučení ohledně vzdělávacích modulů, certifikačních a akreditačních postupů a nástrojů pro posuzování kvality právních překladů. Rovněž otázkám vzdělávání právníků,

působících v oblasti trestního řízení, s cílem zefektivnění vzájemné součinnosti mezi překladateli a příjemci jejich služeb (včetně policie, státních zástupců, pracovníků soudů, soudců, obhájců a dalších profesí, poskytujících podporu jak obviněným, tak i obětem trestných činů) byl v rámci projektu věnován značný prostor.

Jedním z výstupů projektu je také doporučení k zavedení společných minimálních procesních standardů, týkajících se právních překladů, pro zajištění adekvátní ochrany základních práv podezřelých a obviněných v trestním řízení

tak, aby soudní rozhodnutí přijatá jednotlivými členskými státy EU mohla být v plném rozsahu uznávána ostatními členskými státy v souladu s principy vzájemného uznávání soudních rozhodnutí.

Závěrečná konference si kladla za cíl vytvoření celoevropské platformy pro výměnu zkušeností a nejlepší praxe, která by vedla k harmonizaci vzdělávacích kurzů a zvýšenému povědomí o otázkách kvality právních překladů v členských státech EU.

Projekt byl rozdělen na čtyři hlavní pracovní proudy (workstreams), čtyři hlavní směry bádání.

1. První skupina se zaměřila na obecnou analýzu základních/podstatných typů dokumentů uvedených ve směrnici 2010/64/EU (v článku 3) a definovala jejich kvalitativní ukazatele, šablony a terminologii pro účely kvalitního překladu těchto dokumentů.
2. Druhá skupina podrobně analyzovala Evropský zatykač (EZR) z hlediska jeho indikátorů a terminologie pro účely zajištění kvalitních překladů EZR.
3. Třetí skupina se věnovala otázkám vzdělávání a školení překladatelů právních textů a zaměřila se na vypracování doporučení z hlediska učebních osnov a školicích materiálů pro výuku překladatelů právních textů, ale také na vypracování učebních osnov pro jazykové vzdělávání právníků.
4. Poslední skupina se zabývala testováním, hodnocením a procesem posuzování kvality překladů právních textů a rovněž specifickými pracovními podmínkami překladatelů v trestním řízení. Vypracovala doporučení, jak by tyto otázky měly být v evropském kontextu řešeny. Jednotlivé skupiny prezentovaly v rámci závěrečné konference výsledky své práce.

Konferenci zahájila děkanka KU Leuven Frieda Steurs, která přivítala všechny přítomné, poděkovala projektovému týmu za jeho práci a předala slovo Hendriku Kockaertovi z KU Leuven, koordinátorovi projektu. (Hendrik je znám i nám, neboť je také koordinátorem projektu LIT Search, do kterého jsme jako komora zapojeni.)

Hendrik Kockaert připomněl cíle projektu a stručně představil jeho průběh, organizaci a hlavní výstupy z jednotlivých skupin.

Následovalo vystoupení paní Johanny Engström z Generálního ředitelství Justice Evropské komise. Ve svém příspěvku připomněla význam Směrnice 2010/64/EU o právu na tlumočení a překlady v trestním řízení, hovořila

o problémech, které se váží na její implementaci. Uvedla, že v jednotlivých členských zemích se liší chápání, co je a co není trestní řízení. Jednotná definice v rámci EU neexistuje. Záleží na interpretaci jednotlivých zemí, které činy spadají do trestního a které do správního řízení – rozhodující je výše trestu či výše pokuty, která je ukládána. Pak vyvstává otázka, kdy má podezřelý nebo zatčený právo na tlumočení/ překlad. Od chvíle, kdy je mu kompetentními orgány oznámena skutečnost, že je podezřelý ze spáchání trestného činu. A kdo má toto právo?

Jakákoliv osoba, která nehovoří jazykem, nebo nerozumí jazyku, ve kterém je vedeno vyšetřování, vč. úvodního policejního výslechu. Ve směrnici nejsou uvedeny žádné časové limity, nicméně je nutné, aby bylo tlumočení (překlad) zajištěno okamžitě. Do příjezdu tlumočnicka nesmějí být provedeny žádné úkony. Také zde vyvstává otázka, do jakého jazyka má být tlumočení (překlady) prováděno. Do mateřského jazyka? Nebo do toho jazyka, kterým daná osoba hovoří či kterému rozumí? Ne vždy je možno zajistit tlumočení do mateřského jazyka podezřelého. Důležité je také zajistit tlumočení při komunikaci mezi podezřelým a jeho obhájcem, a to jak ve spojitosti s podáním vysvětlení či výsledky, ale také při podání odvolání atd.

Co se týče **písemných překladů**, je potřeba zajistit, aby byly dodány rychle, avšak v náležitě kvalitě. Realizace práva na překlady může být pro členské státy dosti nákladnou záležitostí, nicméně je nutné jej zabezpečit. Proto byl vypracován seznam podstatných dokumentů, které musejí být poskytnuty v překladu. Jsou to: **jakákoliv rozhodnutí, v jejichž důsledku je člověk zbaven svobody, obvinění, obžaloba, rozsudek**. Zde je důležité pravidlo, že dotčená osoba se může vzdát práva na písemné překlady, avšak nemůže se vzdát práva na tlumočení! Také existuje možnost poskytnout pouze částečný překlad podstatných částí příslušných dokumentů, nebo poskytnout „ústní překlad“, tj. tlumočení z listu. Avšak daná osoba si musí uvědomovat veškeré důsledky všeho, co učinila! Náklady na tlumočení a překlady musí nést příslušné soudní systémy (ministerstva spravedlnosti členských zemí).

Poté se slova ujala paní Catherine Vielledent-Monfort z Generálního ředitelství pro překlady (DG Translation) Evropské komise, koordinátorka studií zaměřených na otázky překladů a mnohojazyčnosti (multilingualism), vedoucí oddělení odborného a organizačního rozvoje. Hovořila o potřebě vzájemného uznávání, sbližování práva a právních předpisů a spolupráce, aby byl zajištěn přístup

je spravedlnosti a ochrana základních individuálních práv – práva na obhajobu a práva na to, aby daná osoba rozuměla a aby jí bylo porozuměno.

Právní překlad je interdisciplinární záležitost, vyžadující akademické vzdělání v oboru překladatelství a těsnou spolupráci mezi překladatelem a odborníky v oblasti práva.

Na mnohých vysokých školách jsou vedle studijních programů European Master in Interpreting otevírány také programy European Master in Translation.

Následovalo vystoupení pana Josepha Izzo Clarke z Evropského soudního dvora. ESD je nejvyšším soudem EU z hlediska interpretace evropského práva (práva EU). Nevede žádná trestní řízení. Pan Clarke zdůraznil, že správná komunikace má ještě větší význam tam, kde se jedná o lidská práva, která mohou být ohrožena. Jakékoliv „selhání“ v komunikaci nevyhnutelně vede ke kolapsu spravedlnosti. Evropský soudní dvůr byl založen v roce 1952.

Každoročně překládá více než milion stránek dokumentů do 24 jazyků EU. Rozhodnutí ESD jsou vypracovávána ve francouzštině a musí být překládána do všech 24 jazyků EU. Veškeré dokumenty přicházející z jednotlivých států musí být přeloženy do francouzštiny, která je jedním jazykem soudu.

Uplatňování práva na překlady vyžaduje stanovení jasných kritérií pro překladatele z hlediska kvality výsledných překladů a také zavedení specializovaného školení/vzdělávání překladatelů. Pouhé lingvistické kompetence překladatelů nestačí, je potřeba mít také odborné znalosti práva. Tedy překladateli právních textů by měli být, v ideálním případě, „právníci-lingvisté“ (lawyer-linguist). Právní překlad není pouhou lingvistickou záležitostí – je potřeba analyzovat překládaný text jak z právního, tak i lingvistického hlediska. Proto by se překladatel měl vyznačovat především dovednostmi v oblasti mezilidských vztahů, jazykovými schopnostmi, interkulturními znalostmi a hlubokými znalostmi práva a právních systémů výchozího i cílového jazyka. Překladatel musí usilovat o profesionální rozvoj v průběhu celé své profesní kariéry a tento „růst“ by měl být vždy jednou ročně vyhodnocován.

Proces překladu právních textů musí bezpodmínečně sestávat z následujících fází celého procesu:

1. přečtení a analýza originálního textu – identifikace možných problémů a těžkostí

2. hledání zdrojových informací v originálních textech v cílovém jazyce
3. samotný překlad na základě výše uvedené analýzy a poznatků z fáze 2

Překlad musí být koherentní s textem originálu nejen po formální stránce, ale také z hlediska obsahové a lingvistické správnosti.

Překlad je velice delikátní záležitost. Často si ani lidé hovořící stejným jazykem vzájemně nerozumějí. Připočteme-li k tomu ještě jazykové rozdíly, je velice těžké a náročné dosáhnout stejného porozumění a stejného vnímání překládaných textů.

Po krátké přestávce následovalo představení výsledků práce jednotlivých skupin projektu:

Koordinátorka skupiny Sandrine Peraldi z pařížského Institutu managementu a interkulturní komunikace (Institut de Management et de Communication Interculturels – ISIT) představila práci této skupiny, jejímž cílem bylo poskytnout analýzu základních dokumentů uvedených ve směrnici č. 2010/64/EU.

Při překladu těchto dokumentů se jako jeden z hlavních problémů jeví schopnost porozumět lexikálním aspektům textu, což vyžaduje dobré znalosti nejen terminologie, ale také smyslu těchto dokumentů. Při použití analytických nástrojů byly definovány typické textové prvky, které tvoří socio-lingvistické aspekty textu, na základě kterých je možno definovat ukazatele a parametry překladu. Pro definování kritérií hraje významnou roli struktura dokumentu. Cílem této práce bylo zvýšit povědomí překladatelů o struktuře a terminologii právních textů, o sémantických a lexikologických vzorcích, které jsou v právních textech užívány, a následně definování koncepčního přístupu k jejich překládání.

Základními dokumenty jsou podle směrnice 2010/64/EU veškerá rozhodnutí, na základě kterých je osoba zbavena svobody, rozhodnutí o ukončení trestního řízení, rozsudky apod. Skupina měla k dispozici po třech textech k jednotlivým trestným činům od každého z pracovních jazyků (angličtina, francouzština, španělština, italština, belgická nizozemština); celkem pracovala se 63 autentickými dokumenty. S pomocí nástroje „sketch engine“ byl vybrán referenční korpus idiomatických výrazů používaných v právních textech. Na základě analýzy byly definovány všeobecné parametry: struktura, terminologie a frazeologie těchto textů. Dále byly vytvořeny šablony pro jejich

překládání tak, aby při překladu mohla být co nejpřesněji reprodukována struktura typických dokumentů v příslušných jazycích. Tyto šablony bude možno využít jako pedagogický nástroj pro dosažení povědomí o struktuře příslušných dokumentů. K jednotlivým termínům byl vytvořen **glosář s překlady do všech jazyků s vysvětlením jejich významu**. Ten bude základem překladatelské paměti, jejíž vytvoření je plánováno.

Hugo Roebroek z Evropské asociace advokátních komor hovořil o Směrnici č. 2010/64/EU z pohledu obhajoby. Dle směrnice musí být podezřelému zajištěno tlumočení od počátku vyšetřování, v průběhu celého řízení až po rozhodnutí či případné odsouzení, tj. již během policejních výslechů, řízení před policií, před státním zástupcem a pochopitelně před soudem, ale i v odvolacím řízení. Řízení probíhají v souladu s národními předpisy příslušných států. Zde je potřeba usilovat o harmonizaci práva v rámci EU. Např. nikde není definováno, co je méně závažný trestný čin („minor offence“) – v každém státě je to definováno jinak. Z toho pak plyne uplatňování práva na tlumočení a překlady v jednotlivých státech. Pokud je tlumočení zajištěno, může nastat situace, kdy obviněný vznáší námitky ohledně kvality tlumočení. Právníci většinou nemají lingvistické znalosti, a proto nemohou kvalitu tlumočení náležitě posoudit. Určitými indikátory nízké kvality může být, pokud se délka přetlumočeného textu výrazně liší od délky původně vyřčeného projevu, když si tlumočník při tlumočení nedělá poznámky nebo když hovoří ve třetí osobě. Ale jinak úroveň kvality těžko posoudí.

Co se týče překladů, je nutno poskytnout překladateli dostatečný čas na překlad dokumentů. Alespoň podstatné části základních musí být přeloženy písemně. Otázkou je, kdo pak určí, co jsou ty podstatné části. Problém nastává, když se obviněný vzdá práva na tlumočení/překlad. V takovémto případě musí být tato skutečnost vždy náležitě zaznamenána v soudním protokolu. Nikde není řečeno, zda může své vzdání se práva na tlumočení/překlady zrušit. Co když později v průběhu řízení zjistí, že přece jen tlumočení a překlady potřebuje? Tzv. tlumočení z listu je také problémem – obviněný sice vyslechne obsah dokumentu ve svém jazyce, ale nemá k dispozici písemné materiály, aby si je mohl důkladně prostudovat. Kvalita tlumočení a překladu je velmi důležitá věc. Je potřeba, aby jednotlivé státy měly zavedena konkrétní opatření pro zajištění kvality:

- překlady (ale i tlumočení) by měli provádět **nezávislí překladatelé/tlumočníci!**
- kteří budou mít **správnou kvalifikaci!**
- a budou vedeni v příslušném **registru!**

Je nutno definovat a zajistit minimální společné standardy pro tlumočníky a překladatele ve všech státech EU!

Lucia Biel z Institutu aplikované lingvistiky Varšavské univerzity hovořila na téma zlepšování kvality právních překladů prostřednictvím jazykových korpusů. Koncepce kvality právních překladů je velmi iluzorní a nejasná, neexistují žádná jasná kritéria. Vyskytují se zde dva hlavní vztahy:

1. ekvivalence
2. textová adekvátnost.

Je potřeba, aby překladatel aplikoval určité automatizované postupy výběru vhodných ekvivalentů na základě zavedených kognitivních rutin. Pokud tento proces není automatizovaný, dochází k prodlevě v důsledku vyhledávání příslušných informací a dohledávání odpovídající terminologie. Při vyhledávání hraje významnou roli přesnost a „kalibrace“ vyhledávání, kontextualizace a původ informací, tj. kdo dané informace vytvořil. Novým způsobem dohledávání informací může být práce s jazykovými a překladovými korpusy, které obsahují určité soubory určitých typů dokumentů. Výhodou takovýchto korpusů je, že obsahují spolehlivé údaje. Je vhodné mít **korpus překladů** určitých dokumentů (např. dvojjazyčných právních dokumentů stažených z EurLex) a **korpus textů vytvořených v příslušných jazycích**, tj. původních nepřeložených dokumentů. Porovnáním těchto dokumentů můžeme dospět ke kontextualizovaným informacím, zvýšit naše znalosti o ustálených způsobech formulací užívaných v těchto dokumentech tak, aby naše výsledné překlady byly přirozenější a užívaly vzorce typické pro právní texty v tom či onom jazyce. Zde však narážíme na to, že takovýchto zdrojů, které by překladatelé měli k dispozici, je velice málo. Pokud nějaké existují, ne všechny jsou volně dostupné z důvodu důvěrnosti informací v nich obsažených. I proto nejsou překladatelé zvyklí s takovými korpusy pracovat. Je nezbytné studenty učit, jak s těmito zdroji pracovat.

Lucia dále představila projekt JudGENTT, což je webová platforma se zdroji pro překlady soudních dokumentů v anglickém a polském jazyce. Cílem je vytvořit dvojjazyčný korpus srovnatelných dokumentů. Vychází z korpusu směrnic a nařízení EU, které jsou přeloženy do všech jazyků EU – EurLex obsahuje 746 dokumentů. Cílem projektu je posoudit ekvivalenty používané v oficiálních překladech dokumentů EU a jejich upotřebitelnost v textech vytvořených v národních jazycích, a rovněž vytvoření uživatelsky příznivějšího rozhraní pro snadnější přístup k těmto zdrojům informací pro překladatele.

Koordinátorka skupiny Nadia Rahab z London Metropolitan University představila práci týmu, který se zabýval generickou analýzou evropského zatýkácího rozkazu (European Arrest Warrant), definováním hlavních ukazatelů a parametrů pro překlad EZR. Skupina měla k dispozici korpus autentických anonymizovaných EZR v různých jazycích a vícejazyčný korpus paralelních, srovnávacích podpůrných dokumentů. Analýza byla prováděna na dokumentech týkajících se tří druhů trestné činnosti: obchodování narkotiky, podvod a krádež. Bylo konstatováno, že všechny EZR dodržují určitou formu, šablonu. Byly studovány i další podpůrné materiály, např. Procedural Safeguards for Suspects and Defendants in Criminal Proceedings – COM (2003) 75 final. Byly vypracovány určité šablony pro použití v překladatelské paměti (translation memory).

Skupina také vypracovala návrh krátkého kurzu pro překladatele právních textů. Kurz by měl sestávat ze tří modulů, každý v délce 3 hodin: (1) úvod do problematiky evropského zatýkácího rozkazu – včetně pojednání o právních předpisech, na základě kterých je EZR vydáván, (2) překlady EZR, (3) praktický workshop – komparativní práce nad překlady.

Dolores Ross z Univerzity v Terstu, Itálie, hovořila o některých aspektech překládání EZR na příkladě dvou jazyků – belgické nizozemštiny a italštiny a jejich porovnání.

Všechny členské státy EU používají stejný formulář EZR. Kromě identifikace osoby a rozhodnutí soudu (rozsudek), na základě kterého je vydání dané osoby požadováno, obsahuje EZR také dvě části, ve kterých je uveden popis trestného činu, pro který byl EZR vydán.

Z hlediska jazykových prostředků je pro EZR typické:

- používání odborné právní terminologie, „tradičních“ obrátů, které již z běžné mluvy vymizely
- používání archaických slov, které přidávají textu na formálnosti
- používání latiny – projev profesionální kompetence autora
- výrazová redundance
- extrémně dlouhé věty se složitou větnou stavbou
- používání trpného rodu a jmenných tvarů – dodává textu neosobní styl

Hovoříme-li o EZR musíme si uvědomit, že se týká čtyř stran: (1) autor zdrojového textu – soudní orgán vydávající EZR, (2) překladatel, (3) příjemce překladu – kompetentní orgán země realizující vydání a (4) osoba, jejíž vydání je požadováno.

H. Roebroek z Evropské asociace advokátních komor ECCB hovořil o Směrnici č. 2010/64/EU z pohledu obhajoby

První a třetí strana jsou profesionálové v oblasti práva, avšak třetí a čtvrtá strana většinou právníky nejsou. **Proto je nutná komunikace a součinnost mezi právníky a překladateli**, aby bylo dosaženo požadované kvality překladu.

Katrina Mayfield z policejního sboru hrabství Cambridge (Cambridgeshire Constabulary), Spojené království Velké Británie a Severního Irska, hovořila o spolupráci policie a tlumočnicků/překladatelů v uvedeném hrabství.

Velká Británie zaznamenává v poslední době velký nárůst nově příchozích cizinců, což se projevuje i v nárůstu počtu cizinců mezi pachateli, oběťmi a svědky trestných činů. Zhruba 30 % osob podezřelých ze spáchání trestného činu jsou cizinci. Každý pátý potřebuje tlumočení – pachatelé, oběti, svědci. Objevuje se větší potřeba tlumočení a překladů do „nových“ v UK méně běžných jazyků – litevština, polština, ruština, čeština, slovenština, portugalština... V Národním registru tlumočnicků veřejných služeb (National Register of Public Service Interpreters) je registrováno 300 tlumočnicků – „na volné noze“. Neexistuje žádný národní registr právních překladatelů. Ačkoliv potřeba tlumočení a překladů neustále narůstá, finanční prostředky vyčleněné na tlumočení a překlady jsou velmi omezené.

Dalším problémem, se kterým se policie potýká, je skutečnost, že národnostní či etnické komunity policii nedůvěřují, proto musí policie organizovat setkání se členy těchto komunit a přesvědčovat je, aby se na ni obraceli a hlásili trestné činy, jichž jsou svědky.

Největším problémem policie je sehnat zkušené tlumočníky/překladatele, aby byla zajištěna co nejvyšší kvalita tlumočení/překladů. Ačkoliv v poslední době pozorujeme nárůst počtu tzv. komunitních tlumočnicků, je nutno si uvědomit, že tito tlumočníci/překladatelé nemají vysokoškolské vzdělání v oboru tlumočení a překladů a tedy nesplňují kvalifikační kritéria pro tlumočení/překlady v trestním řízení.

Policejní sbor hrabství Cambridge organizuje pravidelná bezplatná školení pro tlumočníky a překladatele, se kterými spolupracuje. Během nich pracovníci policie vysvětlují tlumočnickům/překladatelům aspekty jejich práce a požadavky na ně kladené. Tato školení jsou velmi prospěšná i z hlediska komunikace mezi překladaťeli a policejními úředníky, neboť policie také dostává zpětnou vazbu o tom, co by měla ve své práci ve vztahu k tlumočnickům a překladaťelům zlepšit.

Během následujícího **kulatého stolu**, kterého se účastnili všichni vystupující, byly zodpovězeny otázky účastníků a také shrnuty závěry předcházejících dvou sekcí konference.

Z diskuse vybírám jen některé body, které mne zaujaly:

- Byla zmíněna také směrnice č. 2012/19/EU o právu na informace v trestním řízení, která přesně stanovuje, jaké informace musí být podezřelému poskytnuty. Pokud podezřelý neovládá jazyk řízení, má právo na překlad těchto informací. To má však širší dopad a váže se na právo podezřelého vybrat si obhájce. Vystává otázka: jak ale může podezřelý cizinec vědět, že je správně obhajován, když nemá k dispozici překlady dokumentů, které byly obhajobou předány soudu? Tedy by se právo na překlad mělo vztahovat i na všechny dokumenty předkládané soudu kteroukoliv ze stran. Tato otázka je však regulována na národní úrovni v souladu s příslušnou legislativou toho kterého státu.
- Na dotaz, má-li asociace advokátních komor informace o případech stížností proti kvalitě tlumočení nebo překladu a jak byly takovéto případy pak řešeny, odpověděl zástupce Evropské asociace advokátních komor Hugo Roebroek, že bohužel informace o takovýchto případech nemají a tedy nevědí, jak byly případné stížnosti řešeny, byly-li nějaké.
- Otázka zachování důvěrnosti informací a důvěry v právníka hraje klíčovou roli při volbě obhájce. Neměl by být stejný přístup uplatňován i v případě právních (soudních) tlumočnicků a překladaťelů? Tato otázka se váže k otázce nezávislosti tlumočnicka a překladaťele. Právníci sdružení v CCBE zastávají názor, že je

potřeba, aby na tlumočníky byly kladeny stejné požadavky z hlediska jejich nezávislosti, samosprávné regulace a kvalifikace, jako jsou kladeny na advokáty. Aby výkon profese tlumočnicků a překladaťelů byl podobně regulován jako advokátní praxe. Stejně jako je tomu u advokátů, kteří musejí být povinně členy advokátních komor jako samosprávních profesních organizací, **by tlumočníci měli mít svou nezávislou samosprávnou profesní organizaci s povinným členstvím a přísnými pravidly pro přijímání nových členů** – tj. pro jmenování soudních tlumočnicků a překladaťelů. Takovéto uspořádání by poskytovalo záruku nezávislosti tlumočnicků a vysoké kvality jejich práce.

Druhý den konference zahájila prezidentka Evropské asociace EULITA Liese Katschinka vystoupením na téma soudní tlumočnick versus soudní překladaťel. Hovořila o specifikách práce soudních tlumočnicků a překladaťelů. Tlumočení a překlady jsou vždy realizovány v určitém právním systému, tedy zákonitě odrážejí specifika toho či onoho systému. Používané právní pojmy mají vždy určitý přesný smysl. Z druhé strany, pro právní texty je charakteristická jejich nejednoznačnost a možnost rozličného výkladu, interpretace. Tato přesnost významu konkrétních právních pojmů a nejednoznačnost výsledné interpretace právních textů v celku značně komplikují život tlumočnicků a překladaťelů. Výsledný produkt je vždy výsledkem interpretace daného textu daným konkrétním tlumočnickem či překladaťelem, který s textem pracuje. Další složitost vyplývá ze široké škály dokumentů, a tedy i odborných znalostí, kterými musí být tlumočnick/překladaťel vybaven, chce-li s nimi pracovat. Jen namátkou: smlouvy, dohody, kontrakty, rozhodnutí různých orgánů, návrhy zákonů, citace ze zákonů, ekonomické výkazy atd. Některé specifické právní texty vyžadují, aby byly překládány právníky, kteří jsou zároveň lingvisty (profese právník-lingvista; lawyer-linguist profession).

Pro tlumočníky a překladaťele pracující v právním prostředí preferuje EULITA používání **termínu LIT** = legal interpreters and translators (právní tlumočníci a překladaťelé), neboť toto označení zahrnuje všechna možná pojmenování, která je možno najít k označení těchto osob v různých zemích. Někde jsou označováni jako soudní tlumočníci či soudní překladaťelé (court interpreters and translators), někde jako přísední (sworn), jinde jako certifikovaní (certified), někde jako autorizovaní (authorized). V tomto ohledu neexistuje jednotnost v pojmenování naší profese.

V některých zemích provádějí tyto osoby jak tlumočení tak překlady, jinde je to striktně odděleno. Např. v Norsku je uplatňováno jasné oddělení těchto dvou druhů činnosti, můžete být buďto tlumočnickem nebo překladatelem. V jiných zemích jsou nazýváni překladateli, ale dělají obojí – i písemné překlady i ústní tlumočení, v jiných zemích jsou nazýváni tlumočníky a také dělají obojí. V zemích, kde je uplatňováno rozlišení na tlumočníky a překladatele, by mělo být povoleno, aby konkrétní osoba prováděla oba druhy činnosti, neboť z hlediska odborných dovedností je výkon obojího – jak tlumočení, tak překlady – velice obhacující. Pak by daný člověk měl mít dvě certifikace, dvě oprávnění.

Pro zvýšení efektivity práce by bylo užitečné vypracovat nějaká pravidla (pokyny) pro komunikaci mezi LIT a osobami, které využívají výsledky jejich práce (judicial stakeholders).

Výsledkem předchozího projektu zaměřeného na kvalitu tlumočení (projekt QUALITAS – završen v roce 2010), je „**Vademekum – Desatero efektivnější komunikace s tlumočníky**“. Tento dokument je určen všem pracovníkům soudů a dalších orgánů, kteří přicházejí do styku s tlumočníky. Je k dispozici na webových stránkách EULITY (v angličtině, francouzštině, italštině, polštině a portugalštině).

Bohužel, do projektu nebyla zapojena žádná česká univerzita, proto českou verzi nemáme. Ale můžeme ji zajistit překladem z některého jazyka. Takovéto „Vademekum“ odpovídá i ustanovení článku 6 Směrnice 2010/64/EU, který uvádí, že „pracovníci soudů by měli být poučeni, jak vést tuto komunikaci“.

Hlavní zásady uvedené v tomto Vademeku:

1. vyberte kvalifikovaného tlumočníka
2. informujte jej o projednávaném případu
3. zajistěte vhodné uspořádání soudní síně
4. představte jednotlivé aktéry přítomné v soudní síni
5. předem poskytněte tlumočnickovi veškeré písemné materiály, ze kterých bude během soudního jednání čteno
6. zajistěte cizojazyčnému účastníkovi řízení tlumočení i během důkazního řízení
7. nepřerušujte tlumočníka
8. poskytněte tlumočnickovi dostatečné přestávky
9. nepřenášejte na tlumočníka jiné úkoly spojené s řízením

10. umožněte tlumočnickovi poskytnout soudu své socio-kulturní znalosti ohledně např. zvyků a obyčejů v zemi účastníka řízení

Výsledkem projektu QUALETRA je také podobné **Vademekum pro práci s překladateli**. Hlavní zásady, tohoto Vademeka:

- Překladatelé překládají jak do svého mateřského jazyka, tak do jazyka cizího. Proto je potřeba věnovat pozornost jejich kvalifikaci.
- Měly by být „přijímací testy“, přezkušování pro účely ověření jejich kvalifikace.
- Pokud je překládáno do cizího jazyka, měla by vždy být zajištěna korektura/kontrola výsledného textu dalším kvalifikovaným překladatelem – princip čtyř očí – při zajištění důvěrnosti informací.
- Zajištění přístupu k relevantním materiálům, aby se mohl seznámit s kontextem a obsahem předcházejících dokumentů.
- Rozumné dodací lhůty – aby překladatel mohl provést veškerou potřebnou „analýzu a výzkum“, aby mohl dodat překlad nejvyšší kvality.
- Zpětná vazba od klientů ohledně dodaných překladů – pomůže zlepšit kvalitu dalších překladů.
- Protože se právní systémy jednotlivých zemí EU značně liší, nehledě na veškerá úsilí o jejich harmonizaci, měl by mít překladatel možnost uvádět v poznámkách terminologické komentáře ozřejmující rozdíly v pojmosloví v jednotlivých státech.
- Autoři písemných dokumentů by měli vždy prověřovat své texty z hlediska schopnosti vyjadřovat se jasně, nedvojsmyslně, aby usnadnili překladatelům jejich správné porozumění a správný překlad.
- Adekvátní finanční ohodnocení práce překladatelů.

Kvalita právních překladů není dána pouze příslušnou slovní zásobou. Stejně důležitou úlohu sehrává i preciznost právních pojmů a jejich významu.

Texty obou Vademek najdete na webových stránkách KST ČR® v sekci Profesní informace.

Bylo by dobré, kdyby s principy obsaženými v těchto dokumentech byli seznámeni všichni uživatelé tlumočnických a překladatelských služeb. Tímto bych chtěla apelovat na všechny tlumočníky a překladatele, aby povědomí o těchto zásadách šířili mezi svými klienty.

SLAVNOSTNÍ KONFERENCE K 20. VÝROČÍ JUSTIČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

V letošním roce 2015 si Justiční akademie a justiční vzdělávání obecně připomíná 20. výročí své existence, které se počítá již od založení původní Justiční školy v Kroměříži v roce 1995. Při této příležitosti bylo v průběhu roku uspořádáno několik mimořádných akcí, z nichž ta nejvýznamnější proběhla v pondělí 1. června 2015. V tento den se právě v Kroměříži uskutečnila slavnostní konference k jubileu dvaceti let justičního vzdělávání, a to za účasti vzácných hostů z řad zakladatelů Justiční akademie, lektorů a dalších významných představitelů justice

Eva Gorgolová

Hlavní část slavnostní konference proběhla v prostorách Sněmovního sálu Arcibiskupského zámku, přičemž mezi řečníky vystoupili nejvyšší představitelé justice, jako např. ministr spravedlnosti Robert Pelikán, předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal, předseda Nejvyššího správního soudu Josef Baxa, nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman, či předseda Rady Justiční akademie Jiří Švestka. Mezi vystupujícími byl i jeden ze zakladatelů Justiční školy v Kroměříži, bývalý ministr spravedlnosti Jiří Novák a ředitel Justiční akademie Slovenské republiky Peter Hulla.

Všichni řečníci se shodli na významu a prospěšnosti systematického justičního vzdělávání, přičemž ocenili

především rozmanitost a široký odborný záběr jednotlivých vzdělávacích akcí, které Justiční akademie pro soudce, státní zástupce a další odborný justiční personál zajišťuje. Rovněž se shodli na podpoře justičního vzdělávání do budoucna a ocenili spolupráci, která mezi Justiční akademií a jednotlivými složkami justice probíhá.

Velký dík zazněl především směrem k lektorům z řad justice, kteří se pravidelně podílejí na jednotlivých vzdělávacích akcích a kteří jsou ochotni, vedle svých pracovních povinností, předávat své znalosti a zkušenosti dalším kolegům v justici.

Hlavní část slavnostní konference proběhla v prostorách Sněmovního sálu Arcibiskupského zámku v Kroměříži

JERONÝMOVY DNY 2015

6.–7. listopadu, Senovážné nám. 23, Praha 1

Jeronýmovy dny, pořádané Jednotou tlumočnicků a překladatelů ČR, jsou na podzim tradičně příjemnou a zajímavou oslavou výročí našeho patrona svatého Jeronýma, významného starověkého učenice, který proslul mimo jiné tím, že přeložil Bibli z hebrejštiny do latiny (Sophronius Eusebius Hieronymus – cca 347 n. l., Stridon v Istrii – 420 n. l., Betlém – významný křesťanský spisovatel. Katolická církev jej řadí vedle sv. Ambrože, Augustina a Řehoře Velikého mezi čtyři velké západní církevní Otce). V uplynulých dvou letech přibyl k podzimním oslavám svátku ještě novopečený, tzv. Mladý Jeroným, který se koná vždy na jaře. Kdo je zažil, ví, že tyto oslavy stojí za to. Kdo je nezažil, ať lituje a při nejbližší příležitosti se na „Jeronýma“ vypraví

Jana Klokočková

Za minulého režimu se říkalo, že svátek je třeba oslavit prací. Toto v našem případě neplatí! Náš svátek je svátkem setkávání, obohacování, poznávání. Dvoudenní program je vždy nabit zajímavými přednáškami, semináři a workshopy užitečnými jak pro rozvoj naší odbornosti, tak pro rozšíření obzorů osobnostních. To vše je provázeno Knižním sekáčem, kde je možné za přijatelný peníz sehnat někdy doslova skvosty, a vše pak vyvrcholí večírkem. Tam si my, překladatelé a tlumočníci, většinu pracovního času osamělí běžci, můžeme konečně v klidu a dosyta popovídat s našimi milými kolegy, a ještě k tomu pojsť lahodné pokrmy a popít jiskrné víno, pivo co má říz..., ale klidně i nealko, chcete-li.

Komora soudních tlumočnicků mívá tradičně v rámci této skvělé akce svůj blok v sobotu dopoledne.

Vloni novinky v našem oboru představily předsedkyně představenstva KST ČR® Eva Gorgolová, která seznámila přítomné se stavem legislativy a aktuálními podmínkami pro výkon naší profese, dále pak Mgr. Jana Klokočková a PhDr. Ilona Šprcová, členky představenstva.

Kolegyně Šprcová prezentovala výsledky projektu Qualetra (článek o tomto projektu si můžete přečíst v tomto čísle časopisu Soudní tlumočnick na str. 22), kolegyně Klokočková pak představovala svůj příspěvek z konference TIFO 2014 v Olomouci.

V letošním roce pak opět vystoupila kolegyně Eva Gorgolová na téma „Co je nového v legislativě soudního tlumočení“, a dále pak místopředsedkyně KST ČR® Dagmar De Blasio Denčíková (soudní tlumočnice pro jazyky český, slovenský a italský), PhDr. Alexandra Sedunková (členka

Zahájení našeho bloku přednášek na téma „Budoucnost a perspektivy profese soudního tlumočnicka“

představenstva a soudní tlumočnice pro jazyky český a polský) a Mgr. Jana Klokočková (členka představenstva a soudní tlumočnice pro jazyky český, francouzský a rumunský/moldavský). Všechny tři hovořily na téma „Uznávání překladů vyhotovených našimi soudními tlumočníky v zemích, do jejichž jazyků překládáme“. Jako každoročně se v naší sekci soudního tlumočení sešlo mnoho kolegů se zájmem o nejnovější vývoj a trendy v naší profesi.

U příležitosti jarního „Mladého Jeronýma“ 2016 vás opět budeme informovat o dalším vývoji nové legislativy, a jestliže máte návrhy na témata, která bychom měli obsáhnout v našich dalších příspěvcích, oceníme, když nám dáte tipy.

O VZÁJEMNÉM (NE)UZNÁVÁNÍ SOUDNÍCH PŘEKLADŮ MEZI ZEMĚMI

Ve dnech 6. až 8. listopadu 2015 se konaly v Praze tradiční Jeronýmovy dny organizované spřízněnou Jednotou tlumočnicků a překladatelů JTP. Komora soudních tlumočnicků ČR přispěla blokem přednášek na téma „Budoucnost a perspektivy profese soudního tlumočnicka“. Přednášely zástupkyně představenstva Komory D. De Blasio Denčíková, E. Gorgolová, J. Klokočková a A. Sedunková. Uvádíme přepis jednoho z příspěvků

Dagmar De Blasio Denčíková

V bulletinu Soudní tlumočnick 2013 jsme publikovali přehled italské kolegyně Laury Orsini o existenci a dostupnosti rejstříků soudních překladatelů v různých evropských zemích. Z přehledu je zřejmé, že situace je nesmírně různorodá a rozdíly začínají již u samotného pojmu „soudní tlumočnick“. Jak vlastně nazvat osoby oprávněné překládat listiny, jejichž překlady se stávají platnými dokumenty uznanými místními orgány veřejné moci?

V Česku si říkáme **soudní tlumočníci**. Ale zákon, který naši činnost upravuje, zná pouze výraz „tlumočnick“, čímž míní tlumočnicka i překladatele v jedné osobě, který byl jmenován Ministerstvem spravedlnosti ČR, respektive příslušným Krajským soudem, a složil přísahu.

Asi před 65 lety nám říkali i **přísežní tlumočníci** (zákon č. 167/1949 o stálých přísežných znalcích a tlumočnících). V Itálii je nejvíce užívaný pojem „traduttore giurato“, tj. ten, kdo složil přísahu, čili přísežný. Slovenští přátelé si v roce 2004 vydobyli nový zákon a nazývají se dnes **úředními tlumočníky a překladateli** (jejich zákon již rozlišuje tyto dvě rozdílné profese). Jinde jsme zase **certifikovaní**, či **registrovaní**, zapsaní anebo **autorizovaní**. Ale také **právní**! Pro tento termín se rozhodla EULITA – Evropská asociace právních překladatelů a tlumočnicků, které je KST ČR® členem a má možnost se podílet na pojmotvorbě. Je na místě trochu se pochlubit: naše komora je zakládajícím členem EULITY a Catherina Van den Brinková Štíteřová, členka našeho představenstva, zastává funkci tajemnice výkonného výboru v této evropské asociaci.

Jsou země, které pro činnost soudního tlumočnicka nemají vůbec žádnou právní úpravu a tudíž ani jméno a na druhé straně jsou země, kde tuto činnost mohou dokonce vykonávat pouze zaměstnanci takzvané Národní překladatelské kanceláře, tj. státní zaměstnanci (nemýlím-li se, jedná se např. o **Maďarsko**).

Různorodost ale nezůstává jenom u jména. V některých zemích je postavení soudních tlumočnicků upraveno samostatným zákonem, jinde předpisem, jinde ustálenými zvyklostmi a někde není upraveno vůbec. Např. **Španělsko** nemá národní zákon, ale každá autonomie má svoji samostatnou úpravu. Ve **Švýcarsku**, mimo Ženevský kanton, mohou sice překládat pouze překladatelé s obecně uznávanou kvalifikací, ale svůj překlad si sami ověřit nemohou – jejich doložku, formulovanou podle předpisu, ověřuje notář. **Itálie** nemá žádný zákon upravující postavení tlumočnicků. Může překládat kdokoli, stačí, aby u italského soudu podepsal přísahu, že (cituji) „...překlad jsem provedl kvalitně a věrně za účelem vyjevit pravdu“. Některé soudy však vedou vlastní seznamy na základě zkušeností s jednotlivci.

Vyvstává tedy otázka jak v tomto chaosu vyjít vstříc potřebám občanů v přeshraničním styku? Každá země rozhoduje po svém. ČR uznává výhradně překlady provedené překladateli jmenovanými podle českého zákona č. 36/1967 Sb. uvedenými v seznamu Ministerstva spravedlnosti. Na druhou stranu, naše překlady nejsou uznávány v jiných zemích, jako je např. Polsko, Slovensko i Německo. Anglosaské země naopak nemají problém s akceptací našich překladů.

Zjednodušeně by se dalo říct, že země, které nemají vlastní právní úpravu pro činnost soudních tlumočnicků, obvykle cizí překlady bez dalšího uznávají a naopak země, které ji mají, cizí překlady neuznávají anebo je uznávají jen za jistých podmínek.

Existuje však Vídeňská úmluva o konzulárních stycích, která při chybějících interních předpisech umožňuje upravit konkrétní potřeby pro tu kterou zemi. A tak se rodí různá řešení a výjimky. Ptáte se proč? No proto, že např. matiční úředník ze Sardinie nemusí znát český zákon a neví, kdo já jsem a jaké mám oprávnění, i když překlad opatřím

kulatým razítkem (mimo jiné, mám ho jen v češtině v souladu s naším zákonem). Moje tlumočnická doložka, i když bude přeložena do italštiny, mu k ničemu není a bude chtít, abych šla složit přísahu před italský soud. Jenomže já jsem v Praze a můj klient s překladem na Sardinii. On by teoreticky mohl jít na soud přísahat sám, ale asi to neudělá, když česky neumí... Proto Italské velvyslanectví v Praze již mnoho let vede svůj seznam akreditovaných tlumočnicků. Vybírá je z našich řad a potvrzuje jen naše překlady, které se s razítkem ambasády stávají platnými v Itálii. Konzulární ověření je takto postaveno na roveň přísaze u italského soudu. Ctí tím vlastní předpisy i zákony hostitelské země: akreditaci obdrží pouze tlumočnick jmenovaný v ČR, který ale nemusí pokaždé chodit na ambasádu přísahat, protože podle našeho zákona je jmenování v Česku podmíněné jednorázovou přísahou. Budete se ptát, proč tedy na italském konzulátu neověří překlady všech tlumočnicků italštiny jmenovaných v ČR? Protože mají bohužel špatné zkušenosti s kvalitou a v tom je opravdu chápou. Jak tedy získat akreditaci Italského velvyslanectví? Soudní tlumočnick pro jazyk italský, který se cítí na to, aby akreditaci získal, musí podat žádost, připojit kopii jmenovacího dekretu a svůj životopis v italštině, který opatří kulatým tlumočnickým razítkem. Poté je přizván ke speciální jazykové zkoušce. Poslední diplomatická mise ale od zkoušky upustila. Nevím, zda pro nedostatek personálu nebo proto, že předpoklady, které v posledních letech zájemci o tzv. kulaté razítko musejí splňovat, jsou velmi vysoké a lze tedy doufat, že kvalitu zaručují. **V souvislosti s kvalitou překladů bych chtěla zmínit, že v seznamu akreditovaných tlumočnicků u Italského velvyslanectví bude nově uvedeno i to, zda je daná osoba členem Komory soudních tlumočnicků ČR, či nikoli.** Předpokládá se totiž, že členové Komory jsou tlumočníci aktivní, informovaní, a že se celoživotně vzdělávají.

Podívejme se teď na věc i ze strany českých úřadů. Znovu budu mluvit o italštině, která je mým pracovním jazykem. Co udělá občan, který má předložit českým úřadům italský doklad a někde v Římě či Boloni si ho nechal přeložit do češtiny anebo si ho přeložil sám? Zde mu takovýto překlad žádný úřad neuzná, i kdyby byl perfektní. A neuzná mu ho, ani kdyby byl opatřený přísahou u italského soudu. I naše velvyslanectví v Římě našlo řešení a na základě

Vídeňské úmluvy o konzulárních stycích ověřuje překlady, které se stanou platnými v Česku. Jednoduché dokumenty, jako rodné, oddací nebo úmrtní listy překládají samotní konzulární pracovníci. S delšími nebo obtížnějšími listinami odkazují zájemce na externí překladatele usídlené v Itálii, s nimiž mají dobré zkušenosti. Překlady pak zkontrolují a ověří. Žádný z těchto úkonů není samozřejmě zadarmo. Podle zákona o správních poplatcích zájemce hradí konzulátu nejen za případný překlad, ale i za ověření. Totéž platí u Italské ambasády v Praze. Ověření podpisu akreditovaného tlumočnicka stojí kolem 500 Kč.

Budova Velvyslanectví ČR ve Via dei Gracchi 322 v Římě

Ohledně italské situace bych dodala už jen tolik, že neexistence zákona umožňuje i to, aby překládal kdokoli z ulice, stačí, když u soudu podepíše danou přísežní formulku. Toho někdy využívají advokátní kanceláře v Itálii: my zde přeložíme žalobu nebo rozsudek a překlad jim zašleme elektronicky. Advokát pošle sekretářku na soud, ta překlad opatří přísahou a problém je vyřešen. Nikdo se neptá, zda si sekretářka bere na sebe nějakou odpovědnost nebo zda křivě přísahá. Navzdory této hraniční situaci, toto je ještě ten lepší případ, protože advokátní kancelář má větší záruku kvality než u překladu pořízeného náhodným místním překladatelem, či samotným klientem. Kolikrát jsem se sama sebe ptala, zda a jak se řeší otázka podjatosti. Ale to je už jiné téma, které bychom mohli prohloubit jindy.

Na závěr bych chtěla ještě říct, že slovenské úřady uznávají soudní překlady do slovenštiny provedené českými soudními tlumočníky pouze za podmínky, že náš tlumočnick byl zde řádně jmenován pro jazyk slovenský.

EVROPSKÁ KOMISE A ÚŘAD VLÁDY ČR USPOŘÁDALY JIŽ PÁTÝ SEMINÁŘ K PŘEKLADŮM PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ EU

Implementace unijní legislativy – jazyková spolupráce českého odboru Generálního ředitelství pro překlady Evropské komise (DGT) s překladateli v Evropském parlamentu a Radě EU – jak s překlady unijních předpisů pracuje Parlament ČR

Vítězslav Zemánek

6. listopadu 2014 proběhl v pražském Lichtenštejnském paláci další z odborných seminářů pořádaných společně českým odborem Generálního ředitelství pro překlady Evropské komise (DGT) a Úřadem vlády České republiky. Seminář „Překlady právních předpisů EU v kontextu aplikace Lisabonské smlouvy“ byl primárně určen odborníkům české státní správy, kteří se zabývají implementací unijní legislativy, ale otevřen byl i účastníkům z řad akademické a profesní sféry se zájmem o tuto problematiku.

Dopolední část semináře byla rozdělena do dvou obecných bloků. V úvodním bloku byla popsána jazyková spolupráce DGT s překladateli v Evropském parlamentu a Radě EU. Představeny byly i terminologické databáze EU a místní kancelář DGT v Praze. S příspěvkem vystoupil také zástupce Úřadu pro publikace, který se věnoval zveřejňování právních textů v Úředním věstníku.

Druhý blok se už konkrétněji zaměřil na změny, které pro přípravu českého jazykového znění právních předpisů znamenal vstup Lisabonské smlouvy v platnost před pěti lety. Jedná se zejména o jazykové aspekty aktů v přenesené pravomoci a prováděcích aktů, které přijímá přímo Evropská komise. V rámci tohoto bloku nezůstal opomenut ani řádný legislativní postup, kdy právní předpis navržený Komisí schvaluje, a tedy i jazykově upravuje Evropský parlament a Rada EU. Překladatelská oddělení těchto dvou institucí představili na semináři jejich zástupci. Dopolední část zakončil příspěvek o tom, jak s překlady unijních předpisů pracuje Parlament ČR.

Odpolední část byla vyhrazena diskusi o praktických problémech s překladem a právně-lingvistickou revizí. Příspěvky se zaměřily na faktory ovlivňující kvalitu překladů Evropské komise, uplatňování připomínek k referenční (anglické) jazykové verzi či postup při opravě již přijatých právních předpisů EU.

Seminář k překládům právních předpisů EU

Odborné semináře Úřadu vlády a DGT se pořádají od roku 2011. Jejich cílem je prohlubovat spolupráci a vyměňovat si zkušenosti mezi těmi, kdo se na přípravě českého znění unijních předpisů podílejí, tedy hlavně mezi překladateli a právníky-lingvisty EU, a těmi, kdo pak s výslednými dokumenty pracují na české straně. Semináře se těší značné oblibě, např. ten listopadový přilákal více než 100 účastníků. Jak dodává vedoucí českého odboru DGT Otto Pacholík: „Zvolený formát diskusí se jednoznačně osvědčil. Navázané kontakty, vzájemná zpětná vazba a spolupráce se všemi zúčastněnými jsou velmi cenné. Po pěti úspěšných seminářích lze mluvit o tradici a již nyní se těšíme na další seminář na podzim 2015.“

ANGLICKÝ PŘEKLAD ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH

V rámci velké rekodifikace českého soukromého práva byl přijat i zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (ZOK – zákon o obchodních korporacích), který nahradil část věnovanou této problematice v dřívějším obchodním zákoníku. Zároveň byl tento zákon i předmětem veřejné zakázky na překlad nových předpisů do čtyř světových jazyků, a je tak v anglickém překladu k dispozici laické i odborné veřejnosti. Pokud se zadává překlad klíčových právních předpisů do cizího jazyka, je třeba obzvláště dbát na zajištění kvality (cf. Chromá a Klabal 2015)

Ondřej Klabal

Jako lektor právního překladu jsem často tázán na „oficiální“ anglické překlady českých právních předpisů. Žádné takové překlady však neexistují, jelikož jediným závazným jazykem je u nás čeština, a pouhý fakt, že si překlad zadala státní instituce, z něj nedělá verzi oficiální. Dle mého názoru tu však je riziko, že existence veřejně dostupných překladů na oficiálních stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR může v mnoha příjemcích vyvolávat zdání, že se jedná o oficiální text a mají povinnost se jím řídit. Toto riziko si měly uvědomovat všechny osoby zúčastněné na tvorbě překladu a maximálně se snažit o dosažení odpovídající kvality. Pokusme se tedy analyticky podívat na to, do jaké míry se jim toto zadání podařilo naplnit.

Postup při analýze

Pro analýzu jsem si zvolil prvních 100 paragrafů zákona o obchodních korporacích (dále jen ZOK), v nichž jsem se snažil identifikovat problematická místa, na něž se zaměřím v následujících částech. Na některých místech se rovněž pokusím o srovnání s překladem nového občanského zákoníku (NOZ), který však není primárním předmětem tohoto pojednání. V případě českých i anglických verzí jsem pracoval s dokumenty staženými z webové stránky MSp ČR dne 2. listopadu 2015. Při komentování překladu budu používat označení autor překladu, který zahrnuje všechny osoby zúčastněné na jeho přípravě od zadavatele, přes projektové manažery, až po překladatele a korektory. Mé poznámky tak nejsou kritikou pouze překladatele. Právě naopak, mnohé spíše dokládají nedostatečnou kompetenci odpovědných osob v dalších fázích procesu překladu.

Identifikované problémy lze rozdělit do několika oblastí, jimž se budu věnovat ve zbývajících částech tohoto textu.

Nedostatečná pojmová analýza

Předpokladem kvalitní terminologické práce v oblasti práva je pojmová analýza, při níž jsou využity metody srovnávacího práva. V této části uvedu příklady několika termínů, u nichž nebyl tento předpoklad dodržen.

1) *statutární orgán* ≠ *statutory body*

V překladu ZOK je pojem statutární orgán překládán jako *statutory body* (s výjimkou §65, kde je jedinkrát použito *statutory board*). Statutárním orgánem podle definice v českém právu je ten, kdo je oprávněn činit právní jednání právnické osoby ve všech věcech. Konkrétní označení se pak liší podle konkrétní právnické osoby. Jedná se tedy v zásadě o exekutivní orgán, kterému konkrétně u obchodních korporací náleží generální zástupčí oprávnění a obchodní vedení. Termín *statutory body* v angličtině existuje, nicméně jeho definice (Cambridge Dictionaries Online) jsou následující (1) *an organization with the authority to check that the activities of a business or organization are legal and follow official rules: The General Medical Council is the statutory body which regulates doctors* a (2) *an organization that has been created by a parliament: The commission is a statutory body to combat discrimination against disabled people*.

V obou, do jisté míry překrývajících se, významech je patrné, že se jedná o zákonem zřízený orgán, např. regulační. S významem statutárního orgánu v českém právu se tedy vůbec nepřekrývá, navíc lze konstatovat, že autor překladu podlehl kouzlu falešných přátel. Mnohem přesnější je zde označení *governing body*, které je používáno v překladu NOZ, a které může být definováno jako *a body of persons or officers having ultimate control* (USLegal). Lze tedy konstatovat, že zvolený ekvivalent pro pojem v českém právu obchodních společností klíčový je nejen zvolen chybně, ale i nekonzistentně s překladem NOZ.

2) *koncern* ≠ *concern*

V oblasti úpravy podnikatelských seskupení je klíčová úprava koncernu neboli holdingu (není zákonný pojem). Podle definice ZOK je koncern uskupením více obchodních společností pod jednotným řízením. Autoři překladu zvolili opět formálně podobný ekvivalent *concern*, ten však v právnické angličtině tento význam nemá a v zásadě se vyskytuje pouze v účetním termínu *going concern*. Oxford Dictionaries sice jako jednu z definic uvádí *a business*, který však dokládá na větě *the town's only travel agent was a small, debt-ridden concern*, což je ale význam nepříliš častý a navíc označuje spíše nějaký malý podnik, ne skupinu několika podniků. Tento pojem má přitom v angličtině přímočarý ekvivalent *group* (např. § 474 odst. 1 britského zákona o obchodních společnostech z roku 2006 definuje *group* jako *a parent undertaking and its subsidiary undertakings*), často pak ve spojení *group of companies* nebo *corporate group*.

3) *zrušení* ≠ *winding up*

Pro správný překlad tohoto pojmu je třeba mít na paměti dvojfázový proces ukončení života právnické osoby v českém právu, kdy prvním krokem je zrušení (NOZ i ZOK *dissolution*, což je pojmově adekvátní termín) a druhým zánik, který nastává okamžikem výmazu z příslušného veřejného rejstříku (cf. § 185 NOZ).

Překlad ZOK používá jako ekvivalent pro zánik *winding up* (např. v § 37 ZOK je však *winding up* použito jako protějšek zrušení, v § 42 pak *dissolution* jako zánik, což vyvolává pochybnosti o tom, zda si byl autor překladu vědom rozdílů mezi těmito dvěma kroky), překlad NOZ pak *termination*. Oba ekvivalenty jsou dle mého názoru problematické. *Winding up* je definováno jako *the process of settling accounts and liquidating assets in anticipation of a partnership's or corporation's dissolution* (Garner 2009), což pojmově odpovídá likvidaci (cf. databáze IATE), tedy naprosto odlišné fázi.

Ekvivalent *termination*, který je zvolen v překladu NOZ, je pak dle mého názoru bez další modifikace příliš vágní a navíc se rovněž používá i ve významu *zrušení*^{*}. Z pojmového hlediska je klíčovým znakem zánik právní existence, což by se mělo v anglickém protějšku odrazit (např. tedy *termination/cessation of legal existence*).

Ve všech nastíněných případech se jedná o zásadní pojmy korporátního práva a nevhodně zvolené překladové

protějšky pak mohou působit nesrozumitelně či navozovat v angličtině zcela odlišnou právní realitu. V překladu se také projevuje mísení domestikační a exotizační překladatelské strategie, kdy jsou někdy voleny relativně idiomatické protějšky, jejichž nevýhodou však je přílišná vázanost na angloamerický právní systém (např. *partnership* pro osobní společnost, *executive service agreement* pro smlouvu o výkonu funkce), v analogických situacích se však autor uchyluje k doslovným překladům (*capital company* pro kapitálovou společnost či *execution of function* pro výkon funkce). Diskutovat bychom zajisté mohli například i o vhodnosti protějšku *business share* pro podíl (ZOK u společnosti s ručením omezeným pracuje pouze s podílem, nikoliv obchodním podílem) či *commercial company* pro obchodní společnost, kdy se premodifikující adjektivum zdá být redundantní.

Nedostatkům v oblasti pojmové analýzy by bylo možné se vyhnout, pokud by zadavatel překladu nechal před samotným zadáním vytvořit glosář klíčových pojmů (cf. Chromá 2014a) zpracovaný pojmovou analýzou.

Intertextová nekonzistence

Z hlediska systematiky soukromého práva je ZOK lex specialis vůči NOZ a v mnoha oblastech na NOZ a jeho úpravu odkazuje. Je proto nezbytné, aby si překlady obou předpisů odpovídaly a používaly shodné termíny, jinak se práce s texty stává pro zahraničního uživatele značně obtížná, neřkuli matoucí a zavadějící. Pochybnosti o naplnění tohoto požadavku však vzbuzuje už název zákona, kdy v překladu NOZ je ponechána zkratka Sb., zatímco v překladu ZOK je tato zkratka přeložena jako *Coll*. Dle mého názoru by zkratka být překládána neměla, pro což existují pádné důvody (cf. Chromá 2014, Ambrus 2013).

Kromě již výše uvedených rozdílů lze upozornit ještě na následující termíny či spojení: dobré mravy: *good manners* (ZOK)/*good morals* (NOZ); pohledávka: *receivable* (ZOK)/*claim* (NOZ); plody a užitky: *fruits and benefits* (ZOK)/*fruits and revenues* (NOZ); újma: *damage* (ZOK)/*harm* (NOZ), návrh: *petition* (ZOK)/*application* (NOZ), zvýšení základního kapitálu: *increase of registered capital* (ZOK)/*increase in registered capital* (NOZ); obdobně: *mutatis mutandis* (ZOK)/*by analogy* (NOZ). Nedostatečná koordinovanost se pak projevuje i na úrovni stylu či vazeb, kdy se oba překlady liší například v používání slovesa *shall*.

Obzvláště problematické jsou příklady výslovného odkazu na úpravu v NOZ. Např. §§ 18 a 59 ZOK odkazují subsidiárně na ustanovení NOZ o příkazu, který je v ZOK

* <http://www.thecompanylawyer.com/termination-of-a-company/>

přeložen jako *Unless agreed otherwise, the contribution administrator shall act in accordance with the provisions of the Civil Code governing an order*. Autor překladu tedy zvolil doslovný překlad, zapomněl však na to, že příkazem se zde myslí příkazní smlouva (dříve podle obchodního zákoníku mandátní) a příkazu tak odpovídá anglický termín *mandate*, který používá i překlad NOZ. Podobným příkladem je § 56 ZOK, jehož předmětem je zajištění či utvrzení dluhu obchodní korporací, které opět odkazuje na příslušnou úpravu NOZ. Překladu tohoto ustanovení v ZOK zní *The provisions of Section 55 shall also apply where the business corporation is to guarantee or confirm debts owed by, or to become a joint debtor of, the persons referred to in Section 55*.

Obě zvolená slovesa jsou v angličtině sémanticky velmi široká a jen stěží mohou odpovídat jasně vymezeným českým právním institutům. Překlad NOZ v tomto případě volí sloveso *secure* pro zajištění a *corroborate* pro utvrzení, což jsou i protějšky navrhované Chromou (2014b: 203). V tomto konkrétním případě se pak problematická jeví i vsuvka, která by podle české verze měla vyjadřovat, že se obchodní korporace má stát spoludlužníkem dluhů osob uvedených v § 55, tedy spíše *become a joint debtor together with persons...*

Je nad rámec tohoto pojednání vyjadřovat se k jednotlivým rozdílům mezi oběma překlady, avšak vzniklá situace velmi ztěžuje jejich používání v praxi a svědčí o nedostatečné koordinaci přístupu a překladatelských postupů jejich autorů.

Intratextová nekonzistence

Zatímco nekonzistentnost mezi jednotlivými předpisy lze snad ještě omluvit (byť chabě) tím, že na překlad bylo málo času, a proto ani komunikace mezi autory nebyla dostatečná, nahodilá řešení v rámci jednoho textu lze tolerovat jen stěží. Někdy překlad dokonce působí dojmem, že se po určitém paragrafu změnil překladatel. Například do § 62 včetně jsou odstavce překládány jako *subsection* a písmeno jako *paragraph* a jejich číselná či písmenná označení jsou uvedena v závorce, od § 63 je odstavec překládán jako *paragraph* a čísla se uvádějí bez závorek. Od § 87 se praxe zase vrací k původnímu systému.

Zarážející je kreativita při překladu spojení výkon funkce či vykonávat funkci, které lze nalézt jako *performance of function* (§ 48), *exercise of office* (§ 59), *execution of function* (§ 54), *execution of office* (§ 64), a to v některých případech s variací i v rámci jednoho odstavce. Podobným je překlad § 59 odst. 4: *If an agreed executive service*

agreement or the remuneration arrangements therein are invalid due to reasons on the part of the business corporation, (...), and the remuneration shall be determined as standard remuneration common at the time the contract was concluded or, if no contract was concluded, the standard remuneration common at the time of the commencement of the office for activities similar to those carried out by the member of the body concerned.

Avšak základním pravidlem právní interpretace je, že různá slova značí jiné významy, a nahodilé střídání termínů *agreement* a *contract* tak může opět vést ke zmatení příjemce.

Problémů tohoto typu je v překladu nemalé množství, domnívám se však, že i tato ukázka je více než dostačující. Obzvláště zarážející jsou tyto problémy v době, kdy je možné využívat nástrojů pro počítačem podporovaný překlad, u nichž se právě zachování konzistence uvádí jako jedna z výhod.

Významové posuny

Na některých místech dokonce došlo překladem k významovému posunu. Například § 7 odst. 4 stanoví: *Odstavce 1 až 3 se použijí obdobně ve vztahu k závodu zahraniční kapitálové společnosti nebo zahraničního družstva nebo k jeho pobočce. Údaj o zápisu zahraniční osoby do evidence podnikatelů ve státě, jehož právem se zahraniční osoba řídí, se nevyžaduje, ledaže toto právo zápis do takové evidence ukládá nebo umožňuje*.

Překlad ZOK pak: *Subsections (1) to (3) shall apply mutatis mutandis to enterprises of foreign capital companies or foreign cooperatives and to their branches. Information about the registration of a foreign entity in the register of entrepreneurs in the country, the law of which is applicable to the foreign entity, shall not be required unless the registration in such register is required or permitted by this Act*. Zatímco v češtině se hovoří o celém právním řádu určitého státu, anglický překlad jej zúžil pouze na ZOK samotný, což může výrazně změnit aplikaci.

Podobným případem zavádějící a chybné konkretizace je i § 62 odst. 2. Česká verze stanoví: *Plnění podle smlouvy o výkonu funkce nebo podle odstavce 1 se neposkytne, pokud výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace, ledaže ten, kdo schválil smlouvu o výkonu funkce, rozhodne jinak*.

Anglický překlad ZOK pak uvádí: *Consideration pursuant to the executive service agreement or those referred to in subsection (1) shall not be granted where the person's*

*exercise of the office obviously contributed to the unfavourable economic results of the business corporation, unless decided otherwise by the **person** who approved the executive service agreement.*

Vzhledem k tomu, že smlouva o výkonu funkce je v případě kapitálových obchodních korporací schvalována nejvyšším orgánem, mělo by být obecné ten, kdo přeloženo spíše jako the body.

Velmi častým, a dle mého názoru opomíjeným, problémem při překladu českých právních textů do angličtiny je rozlišování mezi určujícími a neurčujícími vztažnými větami, kdy nesprávný překlad může opět vést k významovému posunu. Například anglický překlad § 34 odst. 3 zní: *The members of the statutory body, **who agreed to the payment of the profit share in violation of this Act**, shall be deemed to not have acted with due care.*

Dle pravidel anglické gramatiky použití čárek vede k nerestriktivní interpretaci, záměr českého zákonodárce byl přesně opačný, tj. postihnout pouze členy, kteří dali souhlas v rozporu se zákonem. Podobně anglická verze § 7 odst. 2: *A joint-stock company shall release information, **which it is obliged to include in commercial documents**, as well as other information prescribed by this Act without undue delay after its incorporation and thereafter on a continuous basis, in a manner allowing remote access, which is free of charge for the public, so that the information is easily accessible upon entering an e-mail address (the “website”).*

I zde se jedná o určující vztažnou větu, která by neměla být od zbytku souvětí oddělena čárkami.

Přestože příklady uvedené v této části se mohou jevit jako drobnosti, někdy i drobnosti mohou mít závažné právní následky. A přestože statutory body je nevhodný termín, může být pro příjemce snazší se s ním interpretačně vypořádat než s významovými posuny v překladu, které neumožní relevantní právní interpretaci, a tudíž ani správnou aplikaci ustanovení.

Jazykové problémy

Překlad měl dle zadání veřejné zakázky projít korekturou rodilým mluvčím (dokonce i s právnickým vzděláním – cf. diskuse v Chromá 2014a) a jazykové problémy bych považoval spíše za marginální. Nejsem však rodilým mluvčím, proto hodnocení tohoto aspektu přenechám povolanějším. Osobně mne zarazilo například systematické používání such se substantivy v singuláru bez neurčitého členu

(such register, such member, such expert opinion). Někdy jsou v textu jen obtížně srozumitelné úseky: např. § 20 *it is impossible effectively hand over the movable property* (chybějící to), § 39 *A settlement among the members themselves shall be carried out in the same manner as for their liability during the company’s existence.*, § 45 *where the **obliged performance** is impossible*, § 50 *legally required proof of an expert opinion* a další.

Závěr

Přestože je mé hodnocení založeno pouze na analýze vybraných částí zákona o obchodních korporacích, domnívám se, že i kdyby již zbývající část byla zcela prosta posunů, měli by být uživatelé překladu ostražití. Z překladu lze nepochybně čerpat inspiraci, ale nikdy by k tomu nemělo docházet slepě a bez kritického zhodnocení. Za všech okolností je třeba mít na paměti, že se nejedná o verzi závaznou a odchýlit se od ní za účelem přesnějšího překladu je nejen možné, nýbrž přímo žádoucí. Mé hodnocení se jen okrajově dotklo občanského zákoníku, tudíž si nedovolím vyjadřovat se k úrovni jeho překladu. Pouze na základě míst, kde jsem prováděl explicitní srovnání, se pojmové protějšky v NOZ jeví jako vhodnější. Pro jednoznačnější stanovisko by bylo třeba provést důkladnou analýzu.

Závěrem bych shrnul, že v současné podobě bych překlad zákona používal opravdu spíše informativně a doporučil bych důkladnou revizi a pojmovou i stylovou harmonizaci překladu obou předpisů. Za nedostatečný považuji „disclaimer“ na stránkách věnovaných novému soukromému právu*, jelikož mnohé z výše uvedených příkladů rozhodně nejsou nuancemi. Je otázkou, zda měl zadavatel překlad v této podobě vůbec převzít. Jako občan bych pak rád vyjádřil pachuť nad tím, že se mi z veřejných peněz nedostalo výsledku, po kterém bych mohl s důvěrou sáhnout.

Zdroje a použitá literatura

Ambrus, Patrik. 2013. „To translate or not to translate? Is it necessary to translate „z.z.“ and „zb.“?“ In *Kontexty súdneho prekladu a tlmočenia II* (ed. Zuzana Guldanová). Univerzita Komenského v Bratislavě.

Garner, Bryan A, Henry Campbell Black, a Ian Sumner. 2009. *Black’s law dictionary*. 9. vydání. St. Paul: West/Thomson Reuters.

* Vzhledem k povaze překladatelské činnosti nelze vyloučit možné překladové nuance, které mohou vznikat v souvislosti s překladem odborných textů a které je nutno mít na zřeteli při přístupu a při práci s předkládanými zveřejňovanými materiály

Hendrych, Dušan a kol. 2009. *Právní slovník*. C. H. Beck

Oxford Dictionaries
<http://www.oxforddictionaries.com>

Chromá, Marta. 2014 a. *O právním překladu převážně vážně*. Dostupné z <http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/o-pravnim-prekladu-prevazne-vazne>

Cambridge Dictionaries Online
<http://www.oxforddictionaries.com>

Chromá, Marta. 2014 b. *Právní překlad v teorii a praxi*. Nový občanský zákoník. Karolinum

USLegal – <http://definitions.uslegal.com/>

Chromá, Marta a Klabal, Ondřej. 2015. „Kvalita a právní překlad.“ In *Kvalita a hodnocení překladu: Modely a aplikace*. (Zehnalová a kol.) Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z http://tifo.upol.cz/TQA_book.pdf

Zadávací dokumentace k podlimitní veřejné zakázce na služby

NOZ – <http://obcanskyzakonik.justice.cz/>

ZOK – <http://obcanskyzakonik.justice.cz/>

IATE – <http://iate.europa.eu/>

Překlad zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, a zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, z českého do anglického, německého, francouzského a ruského jazyka

FRANCOUZSKÝ PŘEKLAD NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

Příspěvek se zamýšlí nad francouzským překladem NOZ, jež podrobuje namátkovému hodnocení. Podařilo se naplnit předpokládaný záměr zadavatele – obdařit významný český právní předpis kvalitní cizojazyčnou verzí s vysokou informační hodnotou?

Tomáš Duběda

Rekodifikace českého občanského práva a její překlad do světových jazyků

Přijetí nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb., dále jen „NOZ“), zákona o obchodních korporacích (90/2012 Sb.) a zákona o mezinárodním právu soukromém (91/2012 Sb.) je významným předělem v historii českého občanského práva, jenž znamená kromě jiného i definitivní odpoutání od socialistické legislativy.

Součástí procesu kodifikace byl i překlad do čtyř světových jazyků (angličtiny, němčiny, francouzštiny a ruštiny), který měl zajistit mezinárodní „čitelnost“ našich centrálních právních předpisů. Za předpokladu, že jsou kvalitní, mohou oficiální cizojazyčné verze (byť bez právní závaznosti) posloužit teoretikům práva, osobám účastnícím se řízení s přeshraničním prvkem i cizincům žijícím v ČR. Dále by tyto překlady měly mít jazykově normativní funkci pro místní i zahraniční odborné překladatele, kteří by dodržováním předepsané terminologie

stabilizovali rozkolísaný způsob překladu české právní reality. Překladatelský projekt podobného významu je historicky jedinečný a není třeba zdůrazňovat, že bylo na místě věnovat mu tu největší péči.

Překlad byl financován z evropských a domácích prostředků v rámci operačního projektu Lidské zdroje a zaměstnanost. Výběrové řízení na překlad všech tří norem je datováno 24. dubna 2014, hotové překlady se na webu objevily v březnu 2015. Podle zadávací dokumentace bylo možné ucházet se zvlášť o každý jazyk. Předpokládaná cena zakázky pro jeden jazyk je 399 190 Kč bez DPH, což při rozsahu zdrojového textu 929,5 NS činí asi 430 Kč/NS. Každý uchazeč musel jmenovitě navrhnout alespoň čtyřčlenný překladatelský tým, vedený právně vzdělaným překladatelem a zahrnující rodilého mluvčího, rovněž s právním vzděláním. Lhůta pro odevzdání překladů byla 150 dní. Ve výběrovém řízení uspěly dvě překladatelské agentury, z nichž každá získala překlad do dvou jazyků.

Tento příspěvek se zamýšlí nad francouzským překladem NOZ, jež podrobuje namátkovému hodnocení. Otázka, na kterou bych chtěl přinést odpověď, je, zda se podařilo naplnit předpokládaný záměr zadavatele – obdařit významný český právní předpis kvalitní cizojazyčnou verzí s vysokou informační hodnotou. Analýza vychází z principů právního překladu (Chromá 2014). Nejvyšším imperativem pro takovýto druh překladu je terminologická přesnost, jednoznačnost a systematičnost; dále je třeba dodržet žánrové konvence a dosáhnout pokud možno autenticky znějící právnické francouzštiny (např. Tomaščinová 2011). Interpretace předlohy se neobejde bez všeobecných právních znalostí, které je třeba prohloubit studiem textů souvisejících s NOZ (zejména důvodové zprávy a komentářů), studiem relevantních cizojazyčných textů a konzultacemi s právníkem; cenné postřehy k jazykové stránce NOZ lze nalézt také v publikaci Chromá 2014 (je ovšem pravda, že některé z těchto zdrojů nebyly během práce na překladu ještě k dispozici).

Jazykově je vhodné vycházet z francouzských právních norem; nehledě na místy archaizující jazyk, který bývá novému občanskému zákoníku vytýkán, avšak není nutné ve všech směrech kopírovat místy rovněž archaickou dikci francouzského Code civil.

Užitečná je i inspirace švýcarským Code civil a Code des obligations – tyto normy, k nimž se NOZ na mnoha místech hlásí, patří stejně jako český NOZ do sféry germánského práva, a navíc nabízejí výhodu několika dalších jazykových verzí. Nelze opomenout ani dnes už ustálenou terminologii a styl evropských právních předpisů (zejm. databáze IATE, pro české realie též databáze ISAP).

Kvalita francouzského překladu NOZ

K vyhodnocení kvality jsem vybral prvních dvacet paragrafů z každé z pěti částí NOZ. Stovka analyzovaných paragrafů (z celkového počtu 3081) tvoří asi 3 % textu zákona. Pracoval jsem s verzí staženou 6. června 2015 z webových stránek obcanskyzakonik.justice.cz.

Zpětný překlad francouzských ekvivalentů do češtiny (který osvětluje význam, jež překladatel dal textu) uvádím v uvozovkách. Výrazem překladatel míním souhrn osob, které se na výsledné podobě překladu podílely.

Hodnocení člením do **čtyř částí**: **a)** posuny smyslu; **b)** neautentické nebo neobratné ekvivalenty; **c)** terminologická nesoustavnost; **d)** jazykové chyby.

Autor tohoto článku si neosobuje právo být konečným arbitrem kvality překladu; sám by nebyl schopen bez týmové

spolupráce takto složitý překladatelský úkol splnit. Hodnocení je tedy spíše zdrženlivé. Jazyková stránka byla konzultována s rodilým mluvčím.

a) Posuny smyslu

Posuny smyslu (pokud nejsou ve službách překladatelské metody) by se neměly vyskytovat v žádném odborném překladu, a zejména ne v překladu právní normy, v níž má téměř každé plnovýznamové slovo svůj přesně vymezený právní rozměr. Ve stovce zkoumaných paragrafů je **65 takových, v nichž se vyskytuje alespoň jeden posun smyslu**. Nejčastější jsou lokální posuny spočívající ve volbě nesprávného termínu:

- *Brát se o vlastní štěstí – jouir de son propre bonheur* (§ 3). Překlad „těšit se z vlastního štěstí“ zkresluje smysl ustanovení: zákonodárce měl na mysli aktivní zasazování se o vlastní štěstí (např. aspirer à son propre bonheur).
- *Zavazovat se k povinností – respecter ses obligations* (§ 15). Překlad „dodržovat povinnosti/závazky“ podstatně posunuje smysl ustanovení (správněji: contracter des obligations).
- *Velitel námořního plavidla – commandant d'un navire de l'armée*, doslova „velitel vojenského plavidla“ (§ 667). Přívlastek vojenský v originále není.
- *Vůči každému, komu popíraný zápis svědčí – envers toute personne qui a refusé l'inscription*, tj. „vůči každému, kdo odmítl zápis“ (§ 986). Překlad jdoucí proti skutečnému smyslu ustanovení je zřejmě způsoben slovem svědčit, které je zde použité v méně obvyklém právním významu být příznivý.
- *Soudní rozhodnutí – décision juridique* („právní rozhodnutí“) místo náležitého *décision judiciaire* (§ 3017).

V pozadí některých posunů je polysémie výrazu v kombinaci s nedostatečnou věcnou analýzou. Je otázkou, proč tyto nesmyslné překlady unikly pozornosti právně vzdělaných členů překladatelského týmu.

Příklady:

- *Odvolání plné moci – le recours à la procuration* (§ 669). *Recours* je „opravný prostředek“, nikoli *odvolání* ve smyslu stažení (révocation). Navíc se v tomto kontextu aktivuje další význam slova *recours*, a sice uchýlení se/využití – výsledný význam je tedy opakem toho, co říká český text.
- *Jiné zřízení věcného práva – autre régime de droit réel* (§ 983). Slovo *zřízení* zde není použito ve významu režim, ale vytvoření (*création, constitution*).

Místy lze narazit na posuny, které jsou důsledkem snahy o autentičnost (ta však nesmí být v právním textu na úkor přesnosti):

- *Předmět úpravy a její základní zásady – De la modification et de l'application des lois en général* (název hlavy I). Překlad druhé části výrazu jako „použití zákonů obecně“ je svévolným odchýlením od významu originálu; výraz nejspíše pochází z nadpisu úvodní hlavy fr. Code civil, kde figuruje přesně v tomto znění. Také slovo úprava bylo přeloženo chybně ve významu „změna“.
- *Manželství nemůže uzavřít nezletilý, který není plně svéprávný – Le mariage ne peut être contracté avant dix-huit ans révolus* (§ 672). Překladatel zvolil doslovné znění čl. 155 fr. Code civil, čímž se odchýlil od českého originálu, který je obsažnější.

Dále uvedme dva příklady hrubě nepřesného překladu, který postihuje celou větu, a vytváří tak novou právní situaci, podstatně odlišnou od té, která je formulována v českém textu NOZ:

- *Činí-li právní řád určitý následek závislým na něčí vědomosti, má se na mysli vědomost, jakou si důvodně osvojí osoba případu znalá při zvážení okolností, které jí musely být v jejím postavení zřejmé. – Si l'ordre juridique met en place une poursuite spécifique relevant de la responsabilité d'un individu, il a l'obligation morale, de s'acquiescer de la façon dont la personne a été légitimement informée des circonstances lors de l'examen des faits qui lui semblaient claires dans sa situation* (§ 4). Překlad se zcela míjí se smyslem originálu, který zůstal nepochopen, patrně pro syntaktickou složitost souvětí. To, jak je francouzské znění neadekvátní, vnitřně nelogické a komické, nejlépe vynikne při zpětném překladu: „Zavádí-li právní řád určité stíhání založené na odpovědnosti jedince, má morální povinnost získat (?) způsobem, jímž byla osoba oprávněně informována o okolnostech při zvážení skutečností, jež se jí v jejím postavení zdály zřejmé.“ Je těžko uvěřitelné, že tato věta unikla právní revizi a že se s ní spokojil rodilý mluvčí.
- *O provedení sňatečného obřadu snoubenci požádají orgán veřejné moci, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno... – Pendant la cérémonie de mariage des fiancés, l'autorité publique demande dans quelle préfecture doit être conclu le mariage...* (§ 664). **Překlad vytváří novou, groteskní realitu.** Doslova: „Během sňatečného obřadu snoubenců se orgán veřejné moci zeptá, v jaké prefektuře má být manželství uzavřeno ...“

b) Neautentické nebo neobratné ekvivalenty

Početnou kategorii překladatelských nedostatků tvoří ekvivalenty, které, ač nepředstavují zásadní sémantický posun, jsou neautentické nebo neobratné; nejčastěji je na vině mechanismus doslovného překladu. **Alespoň jeden problém tohoto druhu je přítomen v 76 paragrafech z celkového počtu 100.**

Příklady:

- *Ustálená rozhodovací praxe – pratique fixe de la prise de décision* (§ 10); lépe: *jurisprudence constante*.
- *Práva působí vůči každému – les droits ont un effet envers n'importe qui* (§ 976); lépe: *les droits sont opposables à tous*.
- *Orgán, který veřejný seznam vede – l'organe qui mène le Registre public* (§ 986); lépe: *qui tient*.
- *Ustanovení platí obdobně – les dispositions s'appliquent similairement* (§ 3022); lépe: *s'appliquent par analogie*, případně (jako na jiných místech překladu) *s'appliquent mutatis mutandis*.
- *Není-li dále stanoveno jinak – s'il n'est pas énoncé ci-après autrement* (§ 3028); lépe: *sauf disposition contraire ci-après*.

c) Terminologická nesoustavnost

Celkem 40 paragrafů v analyzované části obsahuje termín, který byl v jiném paragrafu přeložen odlišně. Tato rozkolísanost mohla vzniknout rozdělením textu mezi více překladatelů bez terminologické koordinace (tj. bez glossáře), postupnými zásahy několika osob, ale také zřejmě i překladatelovou nedbalostí, neboť kolísání lze nalézt i uvnitř jediného paragrafu.

Několik příkladů:

- *Má se za to, že...*: tento obrat nepůsobí na první pohled terminologicky, ve skutečnosti ale má přesně vymezený význam – označuje tzv. domněnku vyvratitelnou (viz důvodová zpráva, s. 24). Formulace je přeložena v § 4 a 6 nevhodně jako *il va de soi que...*, v § 980 jako *on considère que...*, v § 994, 1726 a 1732 jako *est présumé...* (zřejmě nejvhodnější ekvivalent), ve zbytku překladu pak dalšími čtyřmi způsoby.
- *Matrikář: v § 657 greffier, v § 667 registraire du mariage*. Žádný z obou výrazů není použitelný; správněji: *officier de l'état civil*.
- *Uzavřít manželství: většinou conclure le mariage, v § 664 ale zároveň conclure le mariage i contracter le mariage a v § 664 s'unir*.
- *Plnění: v § 1721 satisfactions, v § 17211 une satisfaction, v § 1733 accomplissement*. Žádný z ekvivalentů není použitelný; správněji: *prestation*.

- *Poručník*: v § 3022 chybně *curateur* („opatrovník“), jinde v překladu správně *tuteur*.

d) Jazykové chyby

Mezi jazykovými chybami, z nichž alespoň jedna je přítomna v 52 paragrafech ze 100, dominuje nesprávná interpunkce (zejm. české použití čárky před vedlejší větou). Dále lze narazit, byť ne příliš často, na problémy s vazbami a kolokacemi, např.: *à personne ne peut être privé de ce qui lui revient de droit* (§ 3); *il en va alors de son préjudice* (§ 5); *un droit réel qui n'est pas évident du Registre public* (§ 981); *la mal foi* (§ 992); *si l'une parties obtient* (§ 1730).

Závěrem

To, že jsem se v předchozí pasáži soustředil pouze na nedostatky překladu, neznamená, že by v textu nebylo možné najít místa, která jsou zcela v pořádku právně i jazykově. V celkovém pohledu mám za to, že je text revidovatelný.

Počet zjištěných problémů (pro připomenutí: z celkového počtu 100 analyzovaných paragrafů je v 65 § alespoň jeden posun smyslu, v 76 § neautentický nebo neobratný ekvivalent, ve 40 § terminologická nesoustavnost, v 52 § jazyková chyba) je ale natolik alarmující, že je třeba na otázku položenou v úvodu článku odpovědět záporně: zadavateli se v této fázi nepodařilo pořídit překlad, který by plnil svou funkci.

Zveřejnění francouzského překladu NOZ v současné podobě je nežádoucí, protože může vést k závažným omylům a nepřímě vrhá i stín na českou veřejnou správu. I když je hodnocení založeno na pouhých 3 % textu, není příliš pravděpodobné, že by byl překlad ve zbylé části bezvadný – zastoupení chyb v pěti namátkou vybraných částech je dosti rovnoměrné.

Lze spekulovat o důvodech tohoto nezdaru: některé z nich mohou být na straně zhotovitele (nedostatečná kvalifikace překladatelů? nedostatečná koordinace týmu? použití počítačem podporovaného nebo strojového překladu bez náležité revize?), jiné na straně zadavatele (krátká lhůta, nízká cena, nedostatečná kontrola při převzetí zakázky).

Zadavatel překladu si je ostatně nejspíše vědom nedostatků, které překlad jeví – na webu věnovaném NOZ zveřejnil komentář: „*Vzhledem k povaze překladatelské činnosti nelze vyloučit možné překladové nuance, které mohou vznikat v souvislosti s překladem odborných textů a které je nutno mít na zřeteli při přístupu a při práci s předkládanými zveřejňovanými materiály.*“

Je nešťastné, že projekt překladu NOZ do francouzštiny, financovaný z veřejných peněz, nevedl k lepšímu výsledku, a že naplní tohoto článku tak musí být kritika místo pochvaly za dobře odvedené dílo. Věřme, že překlady do zbylých tří jazyků jsou kvalitnější, a rovněž doufejme, že se francouzská verze dříve či později dočká revize.

Zdroje

Švestka, J. et al. (2014) *Občanský zákoník – komentář*, Wolters Kluwer

Chromá, M. (2014) *Právní překlad v teorii a praxi. Nový občanský zákoník*, Karolinum

Tomaščinová, J. (2011) *Introduction au français juridique*, UK v Praze

NOZ – <http://obcanskyzakonik.justice.cz/>

Důvodová zpráva k NOZ

http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/OZ_Duvodova_zprava_11042011.pdf

IATE – <http://iate.europa.eu/>

ISAP – <http://isap.vlada.cz/dul/zavaznet.nsf/ca?OpenView>

Francouzský Code civil

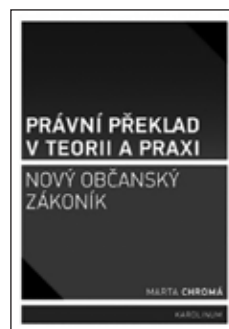
<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721&dateTexte=20150826>

Švýcarský Code civil

<https://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19070042/index.html>

Švýcarský Code des obligations

<https://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19110009/index.html>

Dílo M. Chromé, které, mimo jiné, inspirovalo hodnotitele překladů NOZ

TLUMOČNÍK V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Předkládáme Vám výňatky ze seminární práce studentky právnické fakulty v Olomouci, Jany Ondráčkové „Tlumočník v trestním řízení (Česká republika, Španělsko a Spojené království – Anglie a Wales)“. Ve své práci se J. Ondráčková zabývá přijetím směrnice o právu na tlumočníka v trestním řízení a srovnává jeho postavení ve třech zemích Evropské unie. Rozhodli jsme se zveřejnit se souhlasem autorky některé pasáže z její velmi zajímavé práce, která minimálně dokazuje, jak dobrá je přes všechny naše nářky zákonná úprava soudního tlumočení v České republice. Budete-li mít zájem přečíst si práci celou, i se všemi odkazy na příslušnou literaturu, zprostředkuje Vám Komora soudních tlumočnicků ČR kontakt na autorku

Milena Horálková

Úvod

V této seminární práci se zabývám právem na tlumočníka v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces. Zajímá mě, jak je toto právo efektivní v praxi a jakou roli v něm hraje samotný tlumočník. Konkrétně se zaměřím na přijetí evropské směrnice o právu na tlumočníka a překlad v trestním řízení a porovnám její implementaci třemi členskými státy, a to Českou republikou, Španělskem a Spojeným královstvím (Anglie a Wales). Moje výzkumné otázky jsou: Jaký význam má tlumočník pro spravedlivý proces? Jakou důležitost mu připisují stávající právní úpravy zmíněných států a jak postavení tlumočníka vymezují? Došlo po implementaci směrnice 2010/64/EU skutečně ke sblížení pravidel při výběru tlumočníka a zajištění jeho postavení ve spravedlivém procesu?

Seminární práce je strukturována do tří kapitol. První kapitola vymezuje právo na tlumočníka a jeho roli v kontextu práva na spravedlivý proces. Druhá kapitola pojednává o přijaté směrnici upravující právo na tlumočníka v trestním řízení a třetí kapitola zkoumá právní úpravy České republiky, Španělska a Spojeného království (Anglie a Wales) po implementaci.

Hlavní zdroje této práce jsou jak české, tak cizojazyčné monografie, Komentář k Listině základních práv a svobod (dále jen LZPS) a několik odborných článků pojednávajících o dané problematice. Nepostradatelnými jsou v této věci samozřejmě legislativní akty spolu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (dále jen ESLP). A v neposlední řadě je třeba zmínit zdroje internetové, které mi pomohly lépe pochopit celou problematiku díky aktuálním informacím ve zpravodajství a vnímat tak celý kontext.

1. Spravedlivý proces

Právo na spravedlivý proces, zmiňováno jako jeden ze základních principů demokratické společnosti a právního státu, zakotveno v čl. 6 EÚLP a čl. 37 LZPS, je paradoxně také jedno z nejvíce napadaných (asi 60 % projednávaných věcí u ESLP). Je to zásada rovnosti zbraní, co nepokrývá úkony mimo kontrolu soudu, ale znamená možnost předložit své argumenty v rovných podmínkách tak, aby žádná ze stran nebyla nezvýhodněna. Od většiny ostatních práv se liší tím, že není zárukou výsledku, ale znamená záruku kvality cesty, která k určitému výsledku směřuje.

1.1 Právo na tlumočníka

V této kapitole se zaměřím na právo na tlumočníka, jenž je právě jedním z prvků zajišťujících právo na spravedlivý proces. Jeho zárukou je v určitých případech uvedeno v životě několik dalších práv, mezi nimiž je rovnost stran při řízení. Aby totiž bylo při nalézání práva v trestních věcech postavení obou stran skutečně rovné, je nutné, aby obě strany mohly rozumět. Současně je prostřednictvím tlumočníka možné naplňovat právo na obhajobu, protože nedokonale rozumějící, či vůbec nerozumějící účastník, zejména v postavení obviněného, nemůže argumentovat jako právní zástupce. Také být informovaný v jazyce, kterému člověk rozumí, znamená připravit se na svou obhajobu. Ignorace obžalovaného je ignorací práva, jako v případě stížnosti Kamasinski proti Rakousku, kdy dotyčnému na jeho žádost nebyl přidělen tlumočník a sám do poslední chvíle nevěděl, kterému obvinění čelí. Na jeho dopisy a otázky v angličtině (neboť německy neuměl) nebyl brán zřetel.

V první řadě je na obviněném, aby požádal o tlumočníka, ale pokud tak neučiní a soudce má pocit, že není schopný úplně rozumět jednání kvůli jazykovým problémům, má ho upozornit na jeho právo. Za porušení ESLP označil, když se v případě Cuscani proti Spojenému království soudce

nechal přesvědčit advokátem o schopnosti bratra obžalovaného tlumočit do jeho italského dialektu (bez konzultace s klientem nemluvícím anglicky, bez přítomnosti jakéhokoliv tlumočnicka).

1.2 Tlumočník

V této části chci poukázat na zdánlivě nepodstatné chyby v tlumočení a přiblížit roli tlumočnicka v trestním řízení. Špatné tlumočení totiž vždy větším či menším způsobem ovlivní výsledek procesu a poškodí obviněného mnohdy nevratným způsobem. Zdánlivě banální chyba měla fatální důsledek v případě Juana Ramóna Alfonze ze Spojených států, který stanul před soudem domnívaje se, že čelí obvinění z krádeže náradí „tool box“ a místo toho byl odsouzen k patnácti letům vězení za krádež sklápěče „dump truck“. Jeho tlumočnický ústřední výrazy obžaloby úplně vynechal. Jak se tedy obžalovaný může hájit, když ani neví, za co je souzen?

2. Směrnice 2010/64/EU

Před vydáním směrnice v některých členských státech oblast soudního tlumočnictví nebyla zákonem vůbec upravena. Tento nedostatek lze sledovat především u země anglosaského práva, Spojeného království (Anglie a Wales), která se však se svou politikou „otevřených dveří“ potýká s obrovským přílivem imigrantů (ještě v roce 2011 tam pobývalo 4,8 milionu lidí s cizí státní příslušností). Registr soudních tlumočnicků sice již dříve existoval, ale následnou privatizací se skutečnost, že prakticky každý „tlumočnick“ bez potřebné kvalifikace mohl být přizván k trestnímu řízení, ještě zvýraznila. Zároveň velký počet soudních jednání končil kolapsy kvůli celkovému nedostatku tlumočnicků před soudy, jelikož většina profesionálních a náležitě kvalifikovaných se zmíněnou privatizací rozhodla bojkotovat. Běžným důsledkem pak byli uvěznění lidé obvinění ze spáchání trestného činu (aniž by se kdy nějakého dopustili), co ve vazbě kvůli legislativní mezeře strávili mnohonásobně déle času, než by měli.

Důležitý okamžik nastal dne 20. října 2010, kdy byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení, která nastavuje pravidla a minimální standard pro všechny členské státy. Jejím cílem je zlepšit justiční spolupráci a ochranu podezřelého nebo obviněného v trestním řízení. Principy stanovené EÚLP a LZPS, o kterých byla řeč v první kapitole, se mohou dále rozvíjet právě díky této směrnici. Jedná se o zatím vůbec první prostředek, který má vést k posílení práva na tlumočnicka a dalších záruk spravedlivého procesu.

3. Implementace České republiky, Španělska a Spojeného království (Anglie a Wales)

Začnu českou legislativou, pro kterou bylo zásadní rozšíření práva i pro podezřelého. Důraz na kvalifikaci a kvalitu tlumočnicků byl kladen už předtím, a tak zůstaly dál vymezeny požadavky na bezúhonnost, podmínku občanství alespoň jiného členského státu Evropské unie, způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. Není nic nestandardního na tom, že je vyžadováno, aby měl dotýčný potřebné znalosti a zkušenosti, ovšem požadavek na takové osobní vlastnosti, které mu dávají předpoklad pro to, že tlumočnickou činnost může řádně vykonávat, ve srovnání s ostatními státy hodnotím velmi nadstandardně. Kritéria pro zápis do veřejného registru se ještě více specifikovaly na dosažené magisterské vzdělání a absolvování dvouletého studia právnické fakulty pro překladatelskou praxi, k tomu minimálně pět let tlumočnické praxe. V neposlední řadě je tlumočnick povinen složit slib a je jmenován ministrem spravedlnosti. Celkově má Česká republika v tomto ohledu velice dobrou legislativu a spjatou všechna tato opatření jako nadstandardní vzhledem k minimálním pravidlům stanovených směrnicí.

Ve Španělsku byl po implementaci směrnice přijat nový zákon, který doplňuje předešlou úpravu a nově se vztahuje i na podezřelého (tak jako u nás). Pokud jde o národní registr tlumočnicků, vydala vláda nařízení na kreaci tohoto institutu, závislého na ministerstvu spravedlnosti, které se má uskutečnit do roku 2016. Zápis do tohoto registru bude podmínkou pro činnost soudního tlumočnicka. V této souvislosti je zmíněna i kvalifikace, kterou zapsaní musí mít. Tou je nezbytná zkušenost v tlumočnické praxi a určitá úroveň znalosti jazyka. Detailnější požadavky však zatím neuvádí. Je pravděpodobné, že přesná specifikace budou zveřejněna se vznikem veřejného registru. Oproti situaci před směrnicí je zde právo na tlumočnicka výrazně posíleno, a díky tvorbě veřejného registru a přesnějších požadavků na činnost tlumočnicka, bude tlumočení kvalitnější a právo v praxi efektivnější. Požadavky, které směrnice EU stanovila, jsou v souladu s novou právní úpravou.

Jak již bylo řečeno, ve Spojeném království (Anglie a Wales) nikdy neexistoval žádný zákon, který by upravoval výkon tlumočnicků a překladatelů. Při soudním tlumočení v trestním řízení byl vždy stěžejní pouze slib. Zde směrnice zapříčinila vytvoření nové úpravy, která poskytuje právo rovněž podezřelému, tak jako v případech obou předchozích zemí, a lze to považovat jako posun vpřed. Kvalita tlumočení ovšem není specifikována konkrétními požadavky na vzdělání, je zde stanovena pouze jako povinnost tlumočnicka přeložit vše, co je u soudu řečeno a vysvětlit

nezbytné, aby dotyčný rozuměl. Zvláštností, kterou stanoví, a kterou postrádá jak španělská, tak česká úprava, je právo kterékoliv ze stran namítnout výběr tlumočnicka strany druhé a povinnost ustanovit jiného. Uvidíme, jak účastníci jednání takové možnosti budou využívat. Ačkoliv je i tato právní úprava v souladu se směrnicí, neposkytuje o nic vyšší standard než směrnice a je otázkou, jak se požadavek „přeložit vše, aby dotyčný rozuměl“ uplatní při výběru tlumočnicků v praxi. S ohledem na to, že zatím není stanovena podmínka zápisu do národního registru tlumočnicků pro výkon činnosti, bude velice těžké zjistit, zda má dotyčný potřebné schopnosti k tlumočení v trestním řízení. Osobnostní nebo jiné předpoklady, tak jako to vyžaduje již zmíněná česká právní úprava, podmínkou vůbec nejsou.

Závěr

Cílem této seminární práce bylo zjistit, jak důležitou roli hraje soudní tlumočnick v trestním řízení. Bylo zdůrazněno, že je jedním z důležitých prostředků zajištění rovnosti stran při řízení, znamená možnost obhajoby a spravedlivého procesu. Zároveň je na základě soudních stížností a zmíněných případů možné vyvodit, jak špatný překlad dokáže „zamíchat kartami“. Ano, tlumočnick sám může být garantem práva na spravedlivý proces, avšak současně může být taky původcem katastrofálních následků. A přesně z toho důvodu je třeba věnovat celému institutu větší pozornost, neboť nese velké „pro“ a velké „proti“.

Všechny tyto skutečnosti mu dávají obrovský význam a je alarmující, že na to některé země neberou potřebný zřetel.

Konkrétně ve Spojeném království, kde před směrnicí legislativa upravující tuto oblast chyběla úplně, nyní již zákon existuje, ovšem bez přítomnosti konkrétních požadavků pro výběr tlumočnicka nebo činnost tohoto povolání. Tlumočnick, který se má pro konkrétní osobu stát účinným nástrojem obhajoby, musí být kvalitní a schopný všechny informace přenést, jinak toto právo nelze nazývat právem. Jinými slovy, jestli má být toto právo efektivní, musí se při výběru soudních tlumočnicků k trestnímu řízení dbát na přesná kritéria, kvality a schopnosti.

Požadavky směrnice všechny tři zkoumané státy splnily, s tím, že mnoho věcí zůstalo na jejich uvážení. Ačkoliv to směrnice důrazně nepožaduje, myslím, že je v zájmu každého státu přistoupit k národnímu registru soudních tlumočnicků a zvýšit nároky na jejich jmenování. Španělsko si dalo na vytvoření registru ještě rok čas, ale vypadá to, že je na dobré cestě k tomu, aby právo na tlumočnicka bylo jednou ze skutečných garancí práva na spravedlivý proces. Česká republika by se svou legislativou v této oblasti mohla být dobrým příkladem.

Přikláním se k doporučení Terezy Jettmarové, bývalé ředitelky translátologického ústavu Univerzity Karlovy, na zvýšení profesionalizace činnosti a opakované ověřování kvalifikace zkouškou. Podpořila bych již existující spolupráci mezi evropskými státy v rámci tlumočnických organizací, povinné školení a testování, protože tlumočnické dovednosti se bez praxe a cvičení ztrácejí. I tímto způsobem bude garance práva na spravedlivý proces posílena.

ZKUŠENOST S TLUMOČENÍM U LICHTENŠTEJNSKÉHO SOUDU

Tlumočnick sedí při jednání vedle soudce, může sledovat protokolaci na obrazovce soudcova počítače. Aktivně se soudcem spolupracuje a je součástí jednání

Silvie Marinovová

Vážení kolegové a kolegyně,
ráda bych se s vámi podělila o nedávnou zkušenost s tlumočením u lichtenštejnského Zemského soudu 1. stupně. Jednalo se o civilní řízení, které probíhalo v německém jazyce. Klient nehovoří německy, uvedl tedy předem soudu dva jazyky, ve kterých je schopen vypovídat. Soudce se klienta přes právního zástupce dotázal, který z obou jazyků je upřednostňován a po upřesnění jazyka klientem

tlumočnicka k jednání pozval. Poté klient obdržel zálohovou fakturu tlumočnického ve výši na CHF 1 000,-; měl ji uhradit před zahájením samotného řízení; stát tak zajišťuje dostatek finančních zdrojů, které nezatěžují státní pokladnu.

Datum jednání bylo nařízeno cca 2 měsíce předem. Samotná budova soudu je nová, moderní, podobná stylu pražské soudní budovy Na Míčáncích. Je mnohem komornější,

odpovídá velikosti země i hlavního města (Vaduz, 38 000 obyvatel). V soudní síni není možné z bezpečnostních důvodů otevírat okna a internetová síť není k dispozici. Do soudní síně je možné si donést vodu a pít ji; v budově jsou na patře umístěny prodejní automaty.

Strany mohou své stanovisko zaslat elektronicky den předem; v takovém případě je soudce využije již v den konání jednání pro vyhotovení protokolu. V soudní síni sedí vedle soudce z jedné strany zapisovatelka a zapisuje podle soudcova diktátu, což byla v minulosti běžná praxe i českých soudů. Z druhé strany sedí vedle soudce tlumočník, který tak protokolaci vidí na obrazovce soudcova počítače. Aktivně se soudcem spolupracuje a je součástí jednání. Tlumočení probíhá konsektivně; zápis je prováděn po relativně krátkých úsecích. Za soudcem visí na stěně černobílý portrét hlavy státu, lichtenštejnského velkovévody Hanse Adama II.

Po formálním zahájení řízení je předvolaná osoba soudcem vyzvána k poskytnutí výpovědi. Mezi základními identifikačními otázkami soudce zazněla i otázka na vyznání vypovídající osoby. Klient odpověděl, že je křesťan, a soudce se na základě toho rozhodl, že předvolaná osoba nebude

vypovídat pod přísahou a poté ji upozornil na možnost křivé výpovědi a jejího trestního dopadu.

Předvolaná osoba vypovídá vsedě a má k dispozici stolec. Důkazy jsou jí buď předkládány u stolku, kde sedí, nebo je osoba vyzvána, aby přistoupila k soudci a listiny posoudila před ním vestoje; po poskytnuté odpovědi je vyzvána k návratu ke stolku.

O přestávku žádají strany samy, délka se volí podle aktuální potřeby; v tomto případě byla jedna 10minutová přestávka, cca po 90 minutách. Právní zástupci stran předkládají po skončení jednání podepsané vyúčtování všech svých dosavadních úkonů a zároveň je vyhotoven zápis protokolu a předán stranám k podpisu.

Tlumočné za cca 4 hodiny činí CHF 670,–.

Rozsudek soudce zašle stranám cca do 3–4 týdnů.

Pokud byste měli nějaké další dotazy, ráda na ně odpovím.

Tlumočení a komunikaci zdar!

KURZARBEIT?

... was ist das?

Milena Horálková

Kurzarbeit – česky „zkrácená pracovní doba“ – v České republice **není definováno přesně**, tedy neexistuje zákonný termín!

Ano, je to zapeklitá terminologie a je k smíchu, že čeští „odborníci“ prostě používají „kurzarbeit“ a klidně to skloňují „po česku“ např. „...s tím kurzarbeitem“. Ale možná, že je to nouzové řešení, aby se vyhnuli terminologické zmatenosti, viz dále.

Věc se má tedy tak: Oberbegriff je **Nebentätigkeit**

Zákonem definovaným pojmem je ekvivalent německého Teilzeitarbeit, česky kratší pracovní doba (viz ZP), v praxi ovšem často označovaná jako zkrácený pracovní úvazek (hovorově částečný...) a tím vzniká celý ten zmatek!

Zkrácená pracovní doba může být stanovena jen na základě kolektivní smlouvy nebo vnitřního předpisu, popřípadě na základě překážek v práci. Vina je vždy na straně zaměstnavatele.

Takže bych při překladu asi doporučovala šalamounské řešení, tedy napsat česky „zkrácená pracovní doba“, ale do závorek vždy uvést „Kurzarbeit“.

Samozřejmě záleží na překladateli, jak se rozhodne a také, jak se to bude hodit do kontextu.

CHOVÁNÍ ÚŘEDNÍKŮ VS SOUDNÍ TLUMOČENÍ

Chování některých úředníků v České republice? Velmi nepříjemná zkušenost

Hana Ash

Kolegové, chtěla bych se s vámi podělit o zkušenost s chováním některých úředníků, které mi připadá naprosto neadekvátní, a myslím, že ztěžuje a podryvá práci soudního tlumočnicka. Za poslední rok jsem se setkala s takovým chováním hned dvakrát.

1) soudce okresního soudu, kde jsem tlumočila svědectví švédského občana – nedali mi předem ani jeho jméno, ani čeho se věc týká.

Před začátkem dotazování jsem pana soudce poprosila, abych si alespoň mohla napsat na papír jméno svědka, abych věděla, jak ho adresovat, a název společnosti, o které se jednalo, plus čeho se případ týká.

Odpověď cituji: „*Vy jste soudní tlumočnicka a máte pohotově překládat, co já říkám. Žádné další informace nepotřebujete, neděláte to snad poprvé.*“

Během tlumočení pak docházelo přesně k tomu, co jsem očekávala, že jsem se opakovaně musela dotazovat na návyky společností, obhájkyň byla nervózní a neustále mi skákala do řeči. **Velmi nepříjemná zkušenost!**

2) vedoucí úřednice Cizinecké policie: tlumočila jsem pro Australanku, která chtěla povolit pobyt u příbuzných. Paní úřednice začala dotazování úvodem, kdy na mě opravdu hlasitě spustila: „*Soudní tlumočníci si myslí, že si mohou dělat, co chtějí, tak vás důrazně upozorňuji, že tady nejste od toho, abyste věc pochopila, rozuměla jí, ale abyste překládala slovo od slova. Na váš názor není nikdo zvědavý.*“

Australanka jí sice nerozuměla, ale jenom se udiveně dívala, neboť samozřejmě vnímala ten arogantní tón a zeptala se mě, co to má být. **Opravdu další nepříjemná zkušenost!** Navíc paní úřednice asi opravdu netuší, že pokud tlumočnicka nerozumí větě, tak ji přece nikdy nemůže dobře přeložit.

**NA WEBOVÝCH STRÁNKÁCH KST ČR®
MÁTE PO RUCE MNOHEM VÍCE, NEŽ TUŠÍTE**

www.kstcr.cz

- Chcete-li** mít včas informace o zajímavých vzdělávacích akcích, přihlaste se do newsletteru.
- Chcete-li** se přihlásit na seminář, který vás zajímá, přihlaste se on-line přes automatizovaný přihlašovací systém.
- Chcete-li** se poradit s kolegy, přihlaste se do „chatu“ v členské sekci.
- Chcete-li** znát obsah interních sdělení a jste-li řádným členem KST ČR®, vstupte do členské sekce.
- Chcete-li**, aby vás kdykoli našli noví zákazníci, pravidelně aktualizujte své kontakty v seznamu tlumočnicků KST ČR®. Po stupu do členské sekce ve své kartě člena můžete nahrát i svoji fotografii.
- Chcete-li** zveřejnit kromě stávajících údajů v seznamu tlumočnicků na internetových stránkách KST ČR® i vaši datovou schránku, odkaz na vaše webové stránky, skypový či jiný kontakt, nebo profesní pojištění odpovědnosti (včetně certifikátu o pojištění krytí), či členství v jiných profesních organizacích, můžete tak učinit sami ve své kartě člena po vstupu do členské sekce.
- Chcete-li** znát vývoj legislativy, která se vás týká, sledujte webové stránky Komory.

To vše a mnohé jiné najdete na www.kstcr.cz. S individuálními požadavky se, prosím, obraťte na kstcr@kstcr.cz.

„PROSPĚŠNÍ“ CIZINCI – TLUMOČENÍ ALBÁNSKÝM UPRCHLÍKŮM

V pondělí, 12. října 2015 vyšel v deníku BLESK rozhovor s paní Kestrinou Peza, soudní tlumočnicí jazyka albánského a členkou KST ČR®, nazvaný „Kestrina Peza, která překládá albánským uprchlíkům“

Valentina Müllerová

K. Peza – článek v deníku BLESK

Kestrina Peza se narodila v Albánii a do ČR přicestovala ve svých 14 letech. V roce 2000 byla jmenována soudní tlumočnicí jazyka albánského a je v České republice jednou ze tří soudních tlumočnicků tohoto jazyka. Od roku 2012 je lektorkou albánštiny na Univerzitě Karlově v Praze.

V rozhovoru Kestrina popisuje, jak vnímá změny, kterými v poslední době prochází výkon tlumočnické profese, jak se z poklidné činnosti, ve které dominovaly spíše ženy, stává „víc krimi“, neboť se již setkala i s případy, kdy jí obžalovaný cizinec nabízel úplatku za to, že ho bude krýt,

nebo dokonce jí bylo vyhrožováno. Jindy zas klienti od ní očekávali pomoc a součinnost zcela nad rámec povinností tlumočnicka. Naštěstí se jí vždy dařilo podobné situace zvládnout.

Jako soudní tlumočnice Kestrina přichází do takřka každodenního kontaktu s albánskými uprchlíky – ekonomickými migranty, které k nám láká vidina lepšího života. Od roku 2002 jezdí tlumočit do uprchlického tábora v Bělé-Jezové a místní poměry zná velmi dobře. V rozhovoru oceňuje vysoce profesionální práci sociálních pracovníků v táboře a přístup českých úřadů k uprchlíkům je podle ní naprosto korektní a v souladu se zákonem.

Bývalá ministryně spravedlnosti Válková udělila Kestrině jako osobě, jež má významný přínos pro Česko, doporučení, takže mohla snadněji získat české občanství, a sice na základě výjimky bez nutnosti skládat zkoušku z českých reálií. A že to není běžný postup dokládá skutečnost, že od loňského roku takto nabylo občanství ČR jen osm lidí, mezi nimiž je např. náměstek ministra kultury Slovák Patrik Košícký nebo basketbalista Corey Muirhead z Jamajky. Od 1. 1. 2014 je udělování státního občanství České republiky upraveno v ustanovení § 11 a násl. zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky). Podmínky pro získání českého občanství lze zjednodušeně shrnout takto:

- trvalý pobyt na území ČR po dobu alespoň 5 let nebo alespoň dlouhodobé zdržování,
- trestní bezúhonnost,
- znalost českého jazyka,
- znalost českých reálií,
- prokázat dodržování právních předpisů,
- prokázání výše a zdroje příjmů,
- výrazně nezatěžovat systém pobíráním státní podpory ani pomoci v hmotné nouzi.

MOŽNOSTI POUŽITÍ ÚŘEDNÍCH PŘEKLADŮ ZHOTOVENÝCH TLUMOČNÍKEM NA UKRAJINĚ

Obdrželi jsme dotaz z Ukrajiny:

Vážení,

obracím se na Vás s dotazem ohledně možnosti použití úředních překladů, zhotovených tlumočníkem na Ukrajině. Pracuji na Ukrajině jako učitel českého jazyka a úřední (notářský) tlumočnický jazyka českého, ukrajinského a ruského. Při podání překladu dokladů o středoškolském vzdělání mi bylo sděleno, že překlad musí být zhotoven jen a pouze soudním tlumočníkem, zapsaným v rejstříku znalců a tlumočnicků v ČR. V současné době tuto záležitost řeším s Ministerstvem školství, tělovýchovy a mládeže ČR a také s Ministerstvem spravedlnosti ČR.

Rád bych se dozvěděl Váš názor na tuto záležitost a ocenil bych Vaši radu, jak se v dané situaci zachovat. Předem Vám děkuji za pochopení a odpověď. Ing. V. J.

Odpověď MŠMT zněla:

Uznávání zahraničního dokladu o dosažení základního, středního nebo vyššího odborného vzdělání v zahraničí upravuje § 108 a § 108a zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a vyhláška č. 12/2005 Sb., o podmínkách uznání rovnocennosti a nostrifikace vysvědčení vydaných zahraničními školami.

V řízení o nostrifikaci se úředně ověřeným překladem dokladů o vzdělání do českého jazyka ve smyslu ustanovení § 108 odst. 4 školského zákona rozumí takový tlumočnický úkon z cizího jazyka do českého jazyka, který byl vyhotoven podle zákona č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

Na základě Vaší žádosti MŠMT požádalo o doplňující stanovisko v této věci Ministerstvo spravedlnosti. Podle stanoviska Ministerstva spravedlnosti je třeba striktně odlišovat uznávání důkazní hodnoty cizí listiny a uznávání jejích účinků či přípustnosti v určitém řízení nebo toho, do jaké míry může daná listina z cizího státu sloužit k prokázání určité skutečnosti. Z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána ve vztahu k Ukrajině, nevyplývá povinnost akceptovat překlad vyhotovený v druhém státě, a je

tedy na úvaze předmětného státu, jak nastaví pravidla pro řízení před jeho orgány.

Státy mohou přistoupit k akceptaci překladů z jiných států, ale to musí být výslovně stanoveno. Např. v kontextu justiční spolupráce v civilních věcech v Evropské unii členské státy akceptují překlady provedené osobou oprávněnou provádět překlady v některém členském státě EU, ale již nikoliv překlady vyhotovené osobou oprávněnou provádět překlady v nečlenském státě.

Ministerstvo spravedlnosti nespaturuje v požadavku na předložení překladu vyhotoveného tlumočníkem zapsaným do seznamu znalců a tlumočnicků podle zákona č. 36/1967 Sb. rozpor s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Podle citovaných předpisů je uznávání zahraničního vzdělání v zásadě svěřeno krajským úřadům příslušným podle místa pobytu žadatele. Řízení o uznání zahraničního dokladu v České republice dále probíhá v režimu zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Pokud k žádosti o uznání zahraničního vzdělání není připojen úředně ověřený překlad dokladů o vzdělání, vyhotovený tlumočníkem zapsaným v České republice do seznamu znalců a tlumočnicků, měl by krajský úřad podle správního řádu vyzvat žadatele k odstranění nedostatků žádosti a poskytnout mu k tomu přiměřenou lhůtu. V případě, že žadatel nesplní požadavek na úřední překlad stanovený školským zákonem ve lhůtě určené krajským úřadem, je žadateli nařízena nostrifikační zkouška podle ustanovení § 108 odst. 5 školského zákona.

Školský zákon tedy neumožňuje krajskému úřadu zamítnout žádost o nostrifikaci z důvodu nepředložení překladu dokladů o vzdělání, vyhotoveného podle zákona č. 36/1967 Sb. a vyhlášky č. 37/1967 Sb., ale dává možnost žadateli doplnit nedostatky žádosti úspěšným vykonáním nostrifikační zkoušky.

S pozdravem

*PaedDr. Jaromír Krejčí
ředitel odboru vzdělávací soustavy*

TITUL „MAÎTRE“ – TAK TROCHU PŘEKLADATELSKÝ OŘÍŠEK

Jana Klokočková

Obdrželi jsme dotaz:

Dobry den, ráda bych se francouzštinářů zeptala, jak si poradí s titulem „maître“, např. u notářů. Většinou jsem si s tím poradila po svém (prostě jsem to ignorovala, z „notaire maître X“ byl „notář X“... a hotovo – to už svým způsobem právnické vzdělání implikuje), ale teď mi to začíná vrtat hlavou.

Není jasné, jestli to odpovídá českému JUDr. nebo Mgr. (mohlo by to být obojí). Master se mi zase do českého textu nehodí.

Je tedy pro překlad titulu „maître“ nějaké správné řešení? Děkuji, E. L.

Na toto téma se nám v redakci ST sešlo reakcí několika kolegů – tlumočnicků. Vybíráme následující odpovědi.

Odpověď 1.

Dobrý den, vynechávejte to ...!, protože to vůbec neodpovídá ničemu, ve Francii jsou tyto věci jinak nastavené: notář je vlastně „Mgr. na druhou“, protože po normálním **master** se nyní dělá ještě **master notarial**. Pak se absolvuji dva roky stáže a pak znovu zkoušky... a pak jste teprve notaire assistant, ale dostáváte další diplom *Diplome supérieur de notariat*. Pak si musíte koupit úřad, nebo čekáte, až vám ho někdo nabídne, pak můžete být notář.

Zbytečně byste si s tím dělala hlavu. Maximálně pro náročného klienta, pokud by na tom trval, můžete dát poznámku, že to je titul notáře. Ale za 30 let mé praxe to překládat nikdo nechtěl.

(J. C.)

Odpověď 2.

(upozornění: s následujícím názorem se frankofonní část redakce neztotožňuje a nedoporučuje jej...)

Zdravím, já jsem se setkala s „maître d’hotel“ pouze v hotelech a znamenalo to „vrchní číšník...“, šéf restaurace... Odvozuji tedy, že by to měl být „šéf, vedoucí...“ tedy potažmo hlavní

notář“ – v tomhle smyslu. Jako v angličtině „senior notary“ – hlavní notář.

(H. C.)

Odpověď 3.

Co nám říká francouzský slovník Larousse?

Právo

Maître = podstatné jméno mužského rodu

- Titul, který používají advokáti a někteří ministerští úředníci (s velkým písmenem).
- Osoba (subjekt), která něco, někoho vede, ovládá, řídí.
L’esclave et son maître – Otrok a jeho pán
L’argent, le maître du monde – Peníze jsou pánem světa (...vládnou světu)
- Osoba vybavená výjimečným stupněm vědění, u níž se dá předpokládat, že bude vyučovat, sloužit jako příklad.
- Titul, jímž se obracíme k velkému umělci, spisovateli
Un tableau de maître – Mistrovský obraz
Un maître à penser – Mistr myšlení
- Velitel nebo majitel – *Maître de Rohan*

Astrologie

- Nebeské těleso ovládající znamení zvěrokruhu a určující faktory horoskopů.

Umění

- Titul udělovaný umělcům, kteří vyučovali svůj obor nebo dosáhli věhlasu.
- Termín, po němž následuje přívlastek, jenž označuje „jméno komodity“ sloužící k označení anonymního umělce z minulosti. Přívlastkem může být klíčové dílo umělce, kolem něhož stavíme nebo se snažíme zrekonstruovat celé umělcovo dílo:
Mistr Zvěstování z Aix – Maître de l’Annonciation d’Aix
- Některá z charakteristik jeho děl – *Maître des Demi-Figures*
- Název lokality – *Maître de Moulins*
- Nedešifrovaný monogram – *Maître M.S.*

Historie

- Označení třetího stupně hodnosti v zednářské lóži.

Námořnictví

- Námořní důstojník hodností odpovídající loďmistrovi, nebo každý námořní důstojník bez ohledu na hodnost, s výjimkou majora.

Vojenství

- Titul udělovaný v 17. a 18. století prostým vojínům jezdecktva či štolbům, vyhlášeným jejich uměním.

Lidové tradice

- Titul řemeslníka, který byl připuštěn ke složení mistrovské zkoušky a uspěl, v řemeslech, kde stále přetrvávají cechovní či tovaryšské tradice.

Závěr

Také doporučujeme v právním kontextu výraz „*maître*“ nepřekládat. Neexistuje totiž pro něj v českém jazyce žádný ekvivalent.

Doporučujeme uvést jen „advokát X.Y., notář X.Y.“, po případě „ministrský úředník X.Y.“.

Francouzský slovník Larousse.
Výkladové slovníky jsou důležitou
pomůckou překladatele

VÝKON FUNKCE SOUDNÍHO TLUMOČNÍKA BĚHEM MATEŘSKÉ DOVOLENÉ

Dotaz:

Dobrý den, ráda bych se zkušenějších kolegů zeptala, zda opravdu nemohu vyhotovovat soudně ověřené překlady v průběhu 28 týdnů mateřské, pouze později během pobírání rodičovského příspěvku. Jsem OSVČ a mateřská mi bude běžet z nemocenského pojištění placeného pro obor učitel-překladatel.

Předem děkuji za odpověď.

H. O. P. J.

Odpověď:

Vážená paní kolegyně, obecně platí, že po dobu pobírání peněžité pomoci v mateřství (PPM) nemůžete osobně vykonávat tu činnost, ze které PPM pobíráte. Pokud jste si tedy platila nemocenské pojištění OSVČ a z něj PPM čerpáte, nemůžete po tu dobu jako OSVČ pracovat.

Dá se to snad řešit spolupracující osobou, což ovšem nejde v případě soudního tlumočníka, kdy činnost musíte vykonávat osobně. Další „řešení“ je vyúčtovat práci až

po skončení PPM, což je ovšem poněkud za hranicí toho, co je legální, a navíc vzhledem k odložení platby rizikové.

Jako OSVČ můžete pracovat, pokud PPM pobíráte z nemocenského pojištění ze zaměstnání. Podle mého názoru je pro OSVČ čerpání PPM velmi nevýhodné, pokud jste si tedy neplatila nějakou obrovskou částku na nemocenské pojištění (a pak se to taky nemůže vyplatit).

Lepší mi připadá PPM vůbec nečerpat a mít rodičovský příspěvek ode dne porodu, rozložený na co nejdélší dobu, tedy do 4 let věku dítěte. Můžete snad PPM jedinečně ukončit dříve a přejít na čerpání rodičovského příspěvku (lze myslím nejdříve 6 týdnů po porodu.)

R. K.

Poznámka redakce: na toto téma vyšel článek již v bulletinu ST 2014 (Lze podnikat jako překladatel během mateřské?, str. 8)

NETUŠENÝ PŮVOD BĚŽNĚ POUŽÍVANÝCH SYMBOLŮ

Některé symboly se staly jazykem srozumitelným na celé planetě. Dnešní globální svět tento jazyk využívá neustále více. My s ním pracujeme a ani si neuvědomujeme, že jsme vlastně nuceni znát další jazyk. Pro překladatele je vždy užitečné znát původ a hlubší význam každého termínu. Abychom tedy mohli lépe číst znaky, s nimiž denně přicházíme do styku, zde je historie a skrytý význam několika z nich

Dagmar De Blasio Denčíková

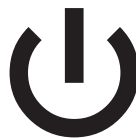
Název zařízení wireless **bluetooth** je převzatý z přídomku dánského a norského krále Haralda I. (911–986 n. l.), zvaného Blåtand (Harold Bluetooth neboli Harald Modrozub), známého sjednocením

národů Norska a Dánska po konverzi na křesťanskou víru. Vývojáři měli za to, že jednotná technologie, pomocí které komunikují počítače s mobily, je hodna jména krále, který spojil národy poloostrova prostřednictvím víry. Znak je kombinací královského monogramu H a B, jak byl znázorněn v dánských runách.

Modifikační klávesa **CMD (command)** v technologii Apple umožňuje řešit celou řadu zkratk. Je označena Šalamounovým uzlem symbolizujícím enigma – spojení člověka s bohem. Pouze moudří,

jako král Šalamoun, jej umí rozluštit. Šalamounův uzel je známý od pradávna. Jeho znázornění můžeme vidět již v synagoze z 1. století n. l. v italské Ostii a často se objevuje i v raně křesťanském umění. Ve Švédsku, kde byl Šalamounův uzel nalezen vytesaný v kameni ze 4. století př. n. l., jím označují místa kulturních památek. Kdo umí háčkovat, jej také zná. Je jedním z nejrozšířenějších dekorativních motivů všech kultur.

Tlačítko **zapínání/vypínání**: už ne desítková číselná soustava, ale dvojková (binární) soustava sestávající pouze ze dvou symbolů – nuly a jedničky, se běžně používá u vypínačů a tlačítek alespoň od konce

druhé světové války. V elektrickém obvodu 1 znamená obvykle „zapnuto“ a 0 „vypnuto“. Uvedený symbol je grafickým znázorněním jedničky a nuly uložených na sobě.

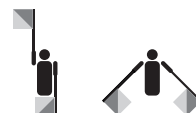
Univerzální datová sběrnice **USB (Universal Serial Bus)**: tvůrci znaku se pravděpodobně inspirovali trojzubcem boha mořské říše Neptuna (neboli Poseidona), který jím rozpoutával bouře a zemětře-

sení. Trojzubec symbolizuje povely, zatímco kruh, trojúhelník a čtverec na hrotech znamenají, že přes USB porty je možné propojovat různá zařízení.

Symbol míru se poprvé objevil v roce 1958 ve Velké Británii při protestním pochodu pacifistů za jaderné odzbrojení, zvaném také Velikonoční pochod. Autor použil znaky z tzv. semaforové abecedy.

Vložil do kruhu písmena N a D (Nuclear Disarmament), jedno na druhé. Osoba s praporky má u D jednu ruku zdviženou kolmo nahoru a druhou kolmo dolů, u N má roztažené ruce směřující k zemi.

MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI ZVEŘEJŇUJE ČTYŘJAZYČNÝ PŘEKLAD HLAVNÍCH ZÁKONŮ TVOŘÍCÍCH NOVÉ SOUKROMÉ PRÁVO

Ministerstvo spravedlnosti ČR publikovalo na svých webových stránkách, věnovaných novému soukromému právu, překlady nového občanského zákoníku, zákona o obchodních korporacích a zákona o mezinárodním právu soukromém do anglického, německého, francouzského a ruského jazyka. Tyto mimořádně důležité právní předpisy nechalo ministerstvo přeložit v rámci projektu Nové soukromé právo

Projekt financovaný z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (reg. č. CZ.1.04/4.1.00/80.00003) ministerstvo realizovalo v letech 2012–2014.

Cílem projektu bylo poskytnout zaměstnancům veřejné správy a následně i veřejnosti informace o nové legislativě v oblasti soukromého práva a zajistit tak její hladkou implementaci.

Kromě překladů bylo součástí projektu například zřízení expertní Komise pro aplikaci nové civilní legislativy (KANCL), která vydala více než tři desítky výkladových stanovisek.

Ministerstvo nechalo také vytvořit osm tematických brožur a výše zmíněné webové stránky zabývající se novým soukromým právem.

Na projekt Nové soukromé právo navázal od června loňského roku projekt Vzdělávání úředníků státní správy a samosprávy v oblasti nového soukromého práva a doprovodné legislativy, který je rovněž z velké části financován z prostředků Evropské unie.

Pozn. redakce: K anglickému a francouzskému překladu jsou v tomto čísle ST uvedeny články – viz str. 35 a str. 39.

LETNÍ SEMINÁŘE V KROMĚŘÍŽI

Již je stanoven termín konání letních intenzivních seminářů v Kroměříži (partnerská akce s Justiční akademií)
– angličtina, francouzština a němčina,
a to na **11. až 15. července 2016.**

***V druhé polovině roku 2014 a v roce 2015
rozšířili naše řady tyto noví členové (podle pořadí přihlášek):***

JUDr. Petr Studený <i>jazyk německý</i>	Mgr. Jana Ševčíková <i>jazyk anglický, francouzský</i>
Mgr. Jiřina Dvořáková <i>jazyk ruský, ukrajinský</i>	Mgr. Irena Tománková <i>jazyk anglický, ruský</i>
Ing. Valentina Müllerová <i>jazyk bulharský</i>	Mgr. Pavlína Rosulková <i>jazyk anglický, španělský</i>
PhDr. Martina Bártová <i>jazyk anglický</i>	Mgr. Soňa Jožáková <i>jazyk německý</i>
Mgr. Linda Kaprová <i>jazyk anglický, švédský</i>	Mgr. Marie Hartová <i>jazyk anglický, německý</i>
Mag. Petra Honsová <i>jazyk německý</i>	Mgr. Jiří Baudyš <i>jazyk anglický</i>
Mgr. Jiří Kocourek <i>jazyk vietnamský</i>	Mgr. et Bc. Šárka Dohnalová <i>jazyk anglický</i>
Bc. Phuong Nhung Tran <i>jazyk vietnamský</i>	Mgr. Andreja Stojkovič <i>jazyk srbochorvatský</i>
Mgr. Kateřina Severová <i>jazyk francouzský</i>	Mgr. Věra Viertlová <i>jazyk anglický, ruský</i>
Mgr. Robert Procházka <i>jazyk německý</i>	Mgr. Judita Dunajevská <i>jazyk hebrejský</i>
Mgr. Jana Radějová <i>jazyk anglický</i>	Mgr. Petra Bačuvčíková <i>jazyk německý</i>
Mgr. Robert Miklas <i>jazyk polský</i>	Mgr. Daniela Veškrnová <i>jazyk francouzský</i>
Mgr. Kateřina Hlobilová <i>jazyk anglický, francouzský</i>	JUDr. Klára Žejdlová <i>jazyk italský</i>

***Gratuluje jubilentům, kteří v druhé polovině roku 2014
a v roce 2015 oslavili kulatá výročí:***

Ing. Josef Beran	Ing. Pavel Křivohlavý	PhDr. Miloš Soukup
Mgr. Dana Bucharová	Mgr. Marie Kunderová	JUDr. Petr Studený
PhDr. Jitka Cvejnová	Ing. et Mgr. Jaroslav Mareš	Mgr. Andreja Stojković
Ing. et Mgr. Jiří Habersberger	Mgr. Silvie Marinová	Ing. Ludmila Škopíková
Marie Hrabáková	Mgr. Helena Neborová	Mgr. Eva Šulcová
Ing. Jan Kadlec	Mgr. Jana Nováčková	Ing. Doris Vaňková
Ing. Zdeňka Kočí	Ing. Lída Nováková	Mgr. Daniela Veškrnová
Ing. Jana Königová	Mgr. Dagmar Pavlíková	Oldřiška Vojtková
Ing. Petr Kotas	Mgr. Pavla Pegleyová	Mgr. Marie Werbová
PhDr. Olga Kotlářová	PhDr. Jitka Píbilová	
Ing. Włodzimierz Krajewski	Dipl.–Ing. Jaromír Rux	

Paní Dagmar De Blasio Denčíkové při příležitosti jejího významného životního jubilea patří zvláštní blahopřání a poděkování za obětavou činnost ve funkci šéfredaktorky bulletinu Soudní tlumočník a místopředsedkyně KST ČR®.

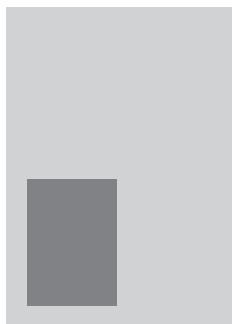
Blahopřejí všichni spokojení kolegové a kolegyně!

INZEROVAT PRO VYBRANÉ CÍLOVÉ SKUPINY SE VYPLATÍ

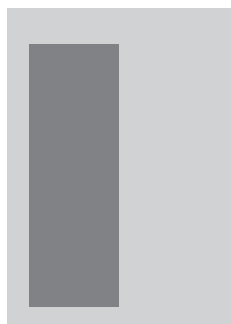
Bulletin Soudní tlumočnický zasíláme zdarma všem členům Komory soudních tlumočnicků ČR, knihovně České republiky, soudům, státním zastupitelstvím, Ministerstvu spravedlnosti ČR, Ministerstvu vnitra ČR, policejnímu ředitelství, celní správě, Notářské komoře ČR, Jednotě tlumočnicků a překladatelů, České komoře tlumočnicků znakového jazyka a dále všem tuzemským i zahraničním předplatitelům

ROZMĚRY INZERCE

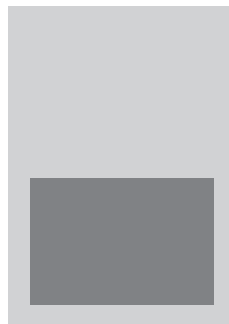
Vnitřní strany černobílé

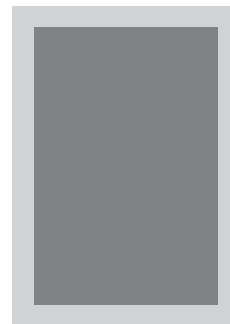
¼ strany Č/B
(zrcadlo)
82,5 x 117 mm

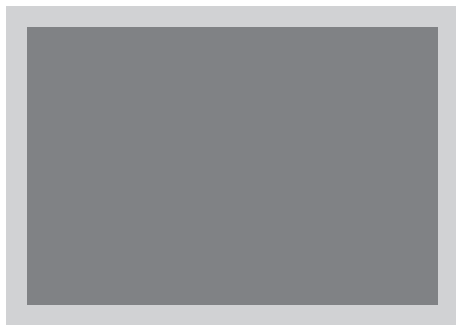
½ strany svisle Č/B
(zrcadlo)
82,5 x 243 mm

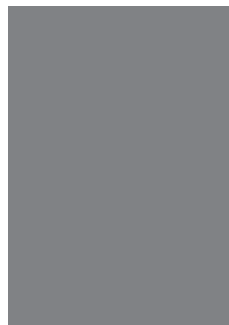
½ strany Č/B
(zrcadlo)
170 x 117 mm

1 strana Č/B (zrcadlo)
170 x 243 mm s hlavičkou
170 x 257 mm bez hlavičky

vnitřní dvoustrana Č/B
380 x 257 mm (zrcadlo)
420 x 297 mm (spad)

1 strana Č/B (spad)
210 x 297 + spad 4 mm

Obálka CMYK (spad)
2., 3. a 4. strana
210 x 297 + spad 4 mm

CENY INZERCE

Vnitřní strany Č/B

¼ strany	2 000 Kč
½ strany	3 500 Kč
celá strana	6 000 Kč

Obálka CMYK

2. strana	12 000 Kč
3. strana	12 000 Kč
4. strana	25 000 Kč

TECHNICKÉ PARAMETRY

Minimální tiskové rozlišení: 300 DPI

Podklady pro tisk: tisková uzavřená data ve formátu PDF

Zájemci o inzerci mohou psát na kstcr@kstcr.cz nebo KST ČR®, Hybernská 18, 110 00 Praha 1

Česko-německý terminologický seminář (listopad 2015, Plzeň)

Z exkurze do pivovaru Plzeňský Prazdroj

Vydává Komora soudních tlumočnicků České republiky®

člen Evropské asociace právních tlumočnicků a překladatelů EULITA

Hyberská 1006/18, 110 00 Praha 1

Grafická úprava: Jakub Novotný cr8

Tisk: VS Tisk Praha – Vazební věznice Pankrác

www.kstcr.cz • kstcr@kstcr.cz